

**ZÂRÎ'NİN MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İ İNCELEME-
TRANSKRİPSİYONLU METİN
YÛKSEK LİSANS TEZİ
Kudret ÇAKIR**

**ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
Doç. Dr. Melike GÖKCAN**

2018

TC
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ZÂRÎ'NİN MÂNZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İ İNCELEME- TRANSKRİPSİYONLU
METİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kudret ÇAKIR

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Melike GÖKCAN

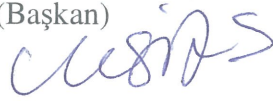
ERZURUM-2018

ONAY

Kudret akır tarafından hazırlanan ZÂRÎ'NİN MÂNZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İ İNCELEME- TRANSKRİPSİYONLU METİN adlı bu çalışma 13.08.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

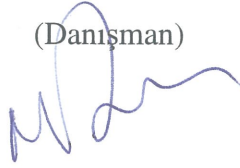
Doç. Dr. Meheddin İspir

(Başkan)

Doç. Dr. Melike Gökcan

(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi: Sevda Önal Kılıç

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım. 21/09/2018

Doç. Dr. Yusuf Ziya Sümbüllü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu ve tezimin erişim sürecine ilişkin aşağıdaki beyanımı kabul ediyorum.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Erzurum Teknik Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin .....süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma başvurusunda bulunmadığım takdirde tezimin tamamının her yerden erişime açılmasında sakınca yoktur.

Kudret ÇAKIR

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
ÖN SÖZ.....	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	X
GİRİŞ.....	1
I. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE ÖNEMİ.....	1
II. ARAŞTIRMANIN METODU.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ZÂRÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. ZÂRÎ'NİN HAYATI.....	2
1.2. ZÂRÎ'NİN ESERLERİ.....	3
1.2.1. Manzûme-i Şemâil-i Şerîf.....	3

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK EDEBİYATINDA ŞEMÂİL VE HİLYE TÜRÜ ESERLER

2.1. ŞEMÂİLVE HİLYE TÜRÜ.....	4
2.2. KONULARI BAKIMINDAN HİLYELER.....	6
2.2.1. Hz. Peygamber Hakkında Yazılan Hilyeler (Hilye-i Nebevî, Hilye-i Şerîfe).....	6
2.2.2. Diğer Peygamberler Hakkında Yazılan Hilyeler (Hilye-i Enbiyâ).....	7
2.2.3. Dört Halife (Çehâr-yâr) ve Aşere-i Mübeşşere Hilyeleri.....	8
2.2.4. Din ve Tarikat Büyükleri Hakkındaki Hilyeler (Hilye-i Evliyâ/Ulemâ).....	8
2.3. TÜRK EDEBİYATINDA HİLYE TÜRÜNÜN ÖZELLİKLERİ.....	8

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF HAKKINDA

3. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	10
3.1. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İN NÜSHA TASVİFİ.....	10
3.2. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'TE VEZİN.....	10
3.2.1. Vasl (Ulama).....	11
3.2.2. İmâle (Uzatma).....	11

3.2.2.1. İmâle-i Maksûr	11
3.2.2.2. İmâle-i Memdûd	12
3.2.3. Zihaf	12
3.3. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'TE DİL VE ÜSLÛP	12
3.4. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'TE KAFİYE VE REDİF	15
3.4.1. Kafiye	15
3.4.1.1. Kafiye-i Mücerred	15
3.4.1.2. Kafiye-i Mürekkebe	15
3.4.1.2.1. Kafiye-i Mürdef	15
3.4.1.2.2. Kafiye-i Mukayyed	16
3.4.1.2.3. Kafiye-i Müesses	16
3.4.2. Redif	16
3.5. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İN BÖLÜMLERİ	17
3.5.1. Tevhid	17
3.5.2. Hilye	17
3.5.3. Bâb-ı Mâ Câ Fî Hâtem-i Nübüvvet 'Aleyhi İnneke Es- Şalâte Ve't-Tahiyyah	18
3.5.4. Bâb-ı Mâ Câ 'e Fî Tereccül-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	19
3.5.5. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Hizâb-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	20
3.5.6. Bâb-ı Mâ Câ 'e Fî Kehî-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	20
3.5.7. Bâb-ı Mâ Câ 'e Fî 'Iyş-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	21
3.5.8. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Huff-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	21
3.5.9. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Na'l-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	22
3.5.10. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Zikr-i Hâtem-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	24
Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Tahattüm-ü Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	24
3.5.11. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Süffetü'l Seyf-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	25
3.5.12. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Süffetü'l Dir'-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	26
Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Süffetü'l Migfer-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	26
3.5.13. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Süffetü'l 'Amame'-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	27
3.5.14. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Şüffetü'l İzâr-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	27
3.5.15. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Meşiyete Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	28
3.5.16. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Taqni' Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	28
3.5.17. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Celse-yi Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	28
3.5.19. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî İtkâ'-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	29
3.5.20. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Ekl-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	29
Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Hubz-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	29
Bâb-ı Mâ Câ'e Fî İdâm-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	29
3.5.21. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Vuzû'-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	32
3.5.22. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Kavî'el Kebi Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem Kavl'el	
Ṭa'âm ü Ba'de	32
3.5.23. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Kadaḥ-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	34
3.5.24. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Süffetü'l Fâkihiet-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	34

3.5.25. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Şarâb-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	35
Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Şürb-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	35
3.5.26. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Ta'aţtur-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	35
3.5.27. Bâb-1 Keyf-i Kân Kelâm-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	36
3.5.28. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Dîhk-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	36
3.5.29. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Mizâh-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	37
3.5.30. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Kelâm-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	37
Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Kelâm- 1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	37
3.5.31. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Nevm-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	38
Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l İbâret-i Nevm-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	38
3.5.32. Bâb-1 Şalâte –Ed Duĥâ.....	40
3.5.33. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Şavm-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	40
3.5.34. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Kıra'at-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	41
3.5.35. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Baña'-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	42
3.5.36. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Firâş-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	43
3.5.37. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Tevâzu' Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	43
3.5.38. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Hülk-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	44
3.5.39. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Hayâ'-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem	44
3.5.40. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Hacâmet-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	45
3.5.41. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Esmâ'-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	45
3.5.42. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Sinn-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	45
3.5.43. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Vefât-1 Resûlullah Şallaluhü 'Aleyhi Ve Sellem	46
3.5.44. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Mirâş-1 Resûlullah Şallaluhü 'Aleyhi Ve Sellem.....	47
3.5.45. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Rü'yet-i Resûlullah Şallaluhü 'Aleyhi Ve Sellem	48
3.6. ŞAHISLAR	48
3.6.1 Peygamberler	48
3.6.1.1. Hz. İbrahim	48
3.6.2. Dört Halife	49
3.6.2.1. Hz. Ebû Bekir.....	49
3.6.2.2. Hz. Ömer.....	50
3.6.2.3. Hz. Osman.....	51
3.6.2.4. Hz. Ali.....	51
3.6.3. Sahabeler.....	51
3.6.3.1. Abdullah Bin Ebî Şerh	51
3.6.3.2. Abdullah Bin Serces.....	52
3.6.3.3. Âişe	52
3.6.3.4. Badiye	53
3.6.3.5. Berâ Bin Âzib.....	53
3.6.3.6. Bilâl-i Habeşi	53
3.6.3.7. Bint-i Muâvviz	54

3.6.3.8. Büreyde Bin Husayb	54
3.6.3.9. Câbir Bin Abdullah	54
3.6.3.10. Câbir Bin Semüre	54
3.6.3.11. Cuhayfe	55
3.6.3.12. Dıhye	55
3.6.3.13. Ebû'l-Bahteri	55
3.6.3.14. Ebû Bin Cafer	56
3.6.3.15. Ebû Musa	56
3.6.3.16. Ebû Sufyân	56
3.6.3.17. Ebû Talib	56
3.6.3.18. Ebû Ümâme	57
3.6.3.19. Ebû Talha	57
3.6.3.20. Ebû Zerr	57
3.6.3.21. Enes Bin Mâlik	57
3.6.3.22. Hafsa	58
3.6.3.23. Hasan ve Hüseyin	58
3.6.3.24. Hasan-ı Basrî	59
3.6.3.25. Hazret-i Ca'fer	59
3.6.3.26. Huzeyfe	59
3.6.3.27. İbn-i Abbâs	59
3.6.3.27. İbn-i Cündeb	60
3.6.3.28. İbn-i Dinar	60
3.6.3.29. İbn-i Hatâl	60
3.6.3.30. İbn-i Mesûd	60
3.6.3.31. İbn-i Selâm	61
3.6.3.32. İbn-i Şîrîn	61
3.6.3.33. Ka'b Bin Mâlik	61
3.6.3.34. Meymûne	61
3.6.3.35. Rumeyse	62
3.6.3.36. Sa'd Bin Muâz	62
3.6.3.37. Sa'ib Bin Yezid	62
3.6.3.38. Sevde	62
3.6.3.39. Simâk Bin Harb	63
3.6.3.40. Umâre	63
3.6.3.41. Urve Bin Mes'ud	64
3.6.3.42. Utbe Bin Gazvan	64
3.6.3.43. Ümmü Eymen	64
3.6.3.44. Ümmü'l Münzir	64
3.6.3.45. Ümmü Seleme	64

3.6.3.46. Zeyd Bin Hâlid-el Cüheni	65
3.6.3.47. Zübeyr Bin Avvâm.....	65
3.7. DİNİ- TARİHİ KİŞİLER.....	65
3.7.1. Eshame Necâşi.....	65
3.8. YER İSİMLERİ	65
3.8.1. Medine	65
3.8.2. Mekke	66
3.9. İKTİBASLAR.....	67

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF METNİ

4.1. METİN OLUŞTURULURKEN İZLENEN YOLLAR.....	70
4.2. METİNDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	70
4.3. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERİF TENKİTLİ METİN.....	72
SONUÇ	208
KAYNAKÇA	209
EKLER	215
ÖZGEÇMİŞ	256

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZÂRÎ'NİN MÂNZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İ İNCELEME- TRANSKRİPSİYONLU METİN

Kudret ÇAKIR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Melike GÖKCAN

2018- X+256 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Melike GÖKCAN (Danışman)

Doç. Dr. Meheddin İSPİR

Dr. Öğr. Üyesi. Sevda ÖNAL KILIÇ

Yüzyıllardır hilye ve şemâiller Hz. Peygamber (S.A.V.)'in hatırasını yaşatmakta olup O'nun tüm insanlığa örnek olan kişiliğini diğer nesillere aktarmada çok önemli bir işleve sahiptir. Her ne kadar hilye ve şemâiller birbiriyle karıştırılsa da aralarında temel bazı farklar vardır. Şemâiller Hz. Peygamber (S.A.V.)'in insani yönü, yaşama şekli ve hayatını tasvir eder. Yani kısaca şemâil, kişisel portrelerden oluşur. Hilyelerden daha kapsamlıdır.

Bu çalışmada, Zârî'nin Manzûme-i Şemâil-i Şerîf adlı eserinin incelenmesi amaçlanmıştır. Dört bölümden oluşan çalışmada, birinci bölümde Zârî'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Türk edebiyatında hilye ve şemâiller hakkında bilgi verilerek, Türk edebiyatında hilye ve şemâiller kategoriler halinde sınıflandırılmıştır. Üçüncü bölümde, Manzûme-i Şemâil-i Şerîf hakkında genel bilgiler verilerek, nüsha tasvifi yapılmıştır. Daha sonra eserin muhteva ve dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Bâblar halinde yazılan eser özetlenerek eserde geçen sahabeler hakkında genel bilgiler verilmiştir. Son olarak eserde yer alan iktibaslar ele alınmıştır. Dördüncü bölümde ise, metin kuruluşunda dikkat edilen hususlar ve transkripsiyon alfabesi ile tenkitli metin verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zârî, Hilye, Şemâil, Peygamber, Sahabe

ABSTRACT

MASTER THESIS

THE ANALYSIS OF ZÂRÎ'S MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF TRANSCRIPTIONAL TEXT

Kudret ÇAKIR

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Melike GÖKCAN

2018- page: X+256

Jüri: Assoc. Prof. Dr. Melike GÖKCAN (Advisor)

Assoc. Prof. Dr. Meheddin İSPİR

Assoc. Prof. Dr. Sevda Önal KILIÇ

For ages, “Hilye and “Şemail” (the facial expression of Prophet Mohammed) has been cherished memory of Him and they have had an important function as a sample of His personality for transferring to other generations. However, it is confused to distinguish what Hilye and Şemail are, there are basic differences between them. “Şemail” shows us the humanity of Prophet Mohammed, His daily routine and His lifestyle. Briefly, Şemail is a personal portrait.

In this study Zârî'nin Manzûme-i Şemâil-i Şerîf his work is to conduct a study of Part Four the first chapter of the study Zârî'nin information is given about the works. In the second part, in the Turkish literature hilye and şemail providing information about Turkish literature hilye and şemail are classified in categories. Third chapter Manzûme-i Şemâil-i Şerîf providing general information about mystical copies were made. Focuses on language features and content of later work written in Sections, the work is summarized in the book, last is general information about the companions. Finally, in work adaptation have been tackled. In the fourth chapter, the matters to be considered in the establishment of the text and text with transcription alphabet method are given.

Key Words: Zari, Hilye, Şemail, Prophet, Companions of Mohammed.

ÖN SÖZ

Allah Teâla'nın âlemlere rahmet olarak gönderdiği, iki cihân serveri Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V.)'ya dâir asırlardır birçok eser kaleme alınmıştır. Bilhassâ Türk edebiyatında Hz. Pegamberimiz (S.A.V.) 'le ilgili birçok tür gelişmiştir. Siyer-i Nebi, Kırk Hadis, Na't, Sîret-i Nebî vb. türlerin yanında, Hz. Peygamber (S.A.V.) vasıflarının ve güzelliklerinin anlatıldığı manzum ve mensur hilyeler kaleme alınmıştır. Özellikle, kaynağını İslam tarihinden alan hilyeler, aynı zamanda dil ve söyleyiş özellikleriyle de Türk edebiyat tarihinin dönem özelliklerini yansıtan birer aynası konumuna geldiler.

Bu düşünceler neticesinde, bugüne kadar üzerinde dil ve edebiyat tarihi açısından herhangi bir akademik çalışma yapılmamış olan ve de hilyeler içerisinde 41 varak, 1633 beyitten oluşması hasebiyle bayağı kapsamlı olan Zârî'nin Manzûme-i Şemâil-i Şerîf adlı eserini çalışmamıza konu olarak seçtik.

Manzûme-i Şemâil-i Şerîf'in, başlığı hususu önem arz etmektedir. Başlık her ne kadar şemâil olarak geçse bile, şairin eser içerisinde yer yer eserin hilye olduğunu vurgulaması ve de yaptığımız araştırmalar sonucunda eseri hilye olarak kabul etmekteyiz.

Çalışma, *Giriş ve Sonuç* bölümleri hariç dört bölümden oluşmaktadır. Giriş, bölümünde müellif hakkında kısa bilgi verdik. Daha sonra hilye ve şemâil konusuna değinerek, eserin hilye mi yoksa şemâil mi olduğu husuna değindik. Bu konuda da hem şairin eser içerisinde hilye yazdığını belirtmesi hem de yaptığımız araştırmalar sonucunda bulduğumuz bilgiler ile eserin hilye olduğuna kanaat getirdik.

Birinci bölümde, şair hakkında araştırmalar yapıp kim olduğu neticesine varmaya çalıştık. Fakat edebiyatımızda Zârî mahlaslı şairler var olsa da Manzûme-i Şemâil-i Şerîf'in müellifine rastgelemedik. Ayrıca bu bölümde diğer Zârî mahlaslı şairler tanıtılarak, şairin elimizde bulunan tek eseri olan Manzûme-i Şemâil-i Şerîf hakkında bilgiler verildi.

İkinci bölümde, Türk edebiyatında hilye ve şemâil manaları verildi. Hilyenin bir ilim olarak doğuşu, dinî- tasavvufî Türk edebiyatı içerisinde incelendikten sonra Türk edebiyatında müstakil manzum- mensur hilyeler kategoriler halinde tanıtıldı.

Manzûme-i Şemâil-i Şerîf hakkında başlayan üçüncü bölümde, eser hakkında genel bilgiler verildi. Manzûme-i Şemâil-i Şerîf'in tek yazma nüshası olan Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 3084/2 arşiv numarasındaki tavsifi yapıldı. Dil ve muhteva bakımından incelemeler yapıldı. Bâblar halinde yazılmış olan eserin her bâb kısmının özeti yapılarak, ayet ve hadislerden alıntılar yapıldı. Metin içerisinde yer alan bütün sahabeler tek tek ele alınarak hayatları hakkında bilgi verilerek eser içerisinde geçtikleri beyitler ele alındı. Metin içerisinde geçen iktibaslar ele alındı.

Eserin, metin kuruluşunda takip edilen yöntemler ele alınarak; Türkçe bazı ek ve kelimelerin imlâsı, Arapça, Farsça terkip ve ek ve kelimelerin imlâsı hakkında bilgi verildi. Transkripsiyon sistemi

verilerek, konu bütünlüğüne göre yeniden düzenlenmiş nüshanın transkripsiyonlu metni yazıldı.

Sonuç bölümünde, Zârî'nin hayatı, eserleri ve Manzûme-i Şemâil-i Şerîf'i hakkında ulaştığımız neticeler aktarıldı. Son olarak yazmanın imlâ ve yazı hususiyetleriyle ilgili özellikler fotoğraflar ekinde gösterildi. Tezin sonunda ise, tez hazırlanırken yararlanılan kaynakların künyeleri yer almaktadır.

Bu çalışmada, yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Melike Gökcan'a katkılarından dolayı teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca devamlı yanımda duran aileme ve de çalışmam boyunca manevi desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Gerek karşılaştırmalı metin safhasında, gerek inceleme kısmının yazımında her ne kadar dikkat etmiş olmamıza rağmen, ortaya çıkacak eksiklik ve hataların müsamaha ile karşılanacağını temenni eder, saygılar sunarım.

Erzurum- 2018

Kudret Çakır

KISALTMALAR DİZİNİ

a.s. : Aleyhisselam

b. : bin

c: cilt

çev.: çeviren

H. : Hicrî

Haz. : hazırlayan

M. : Milâdî

Mad.: Maddesi

M.E.B.: Milli Eğitim Bakanlığı

nr: numara

ö : ölüm

r.a. : Radıyallahu anh

S: sayı

s: sayfa

S.A.V. : Sallallahu Aleyhi Ve Sellem

Y: yıl

Yay. : yayınları

GİRİŞ

I. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE ÖNEMİ

Araştırmamızın konusu Zârî'ye ait olduğu tespit edilen Manzûme-i Şemâil-i Şerîf adlı eserin transkripsiyonlu metnini oluşturmak ve eser üzerinde inceleme yapmaktır.

Hız. Peygamber (S.A.V.)'in dış görünüşü, hayatı, ahlâkı, yaşayışı yüzyıllardan beri ilgi görmüştür. Bu sebeple Hız. Peygamber (S.A.V.)'in cismâni ve ruhâni özelliklerini bir tür üzerinde toplama fikri İslâm dünyasında yaygınlık kazanmıştır. Bu da hilye yazma geleneğini oluşturmuştur. Ele aldığımız *Manzûme-i Şemâil-i Şerîf* bu geleneğin ürünü eserlerden biridir.

Amacımız bilim dünyasına bu manzum hilyeyi tanıtmak, hilye türü eserler içerisindeki yeri ve önemini belirlemektir.

II. ARAŞTIRMANIN METODU

Çalışmamızın giriş kısmı hazırlandıktan sonra birinci bölümde şairin hayatı ve eserleri hakkında elimizde bulunan bilgileri aktardık.

İkinci kısımda, hilye, şemâiller üzerinde durulmuştur. Hız. Peygamber (S.A.V.) ile ilgili hilye ve şemâiller incelenmiş, hilye ve şemâillerin tarihçesi kısa ve öz bilgilerle aktarılmıştır.

Hilye ve şemâiller hakkında bilgi verildikten sonra çalışmanın konusu olan Manzûme-i Şemâil-i Şerîf hakkında genel bilgiler verildi. Eserin dil ve muhtevası üzerinde incelemeler yapıldı. Bâblar halinde yazılan eserin her bâbı ayrı ayrı beyitlerle delillendirilerek özeti oluşturuldu.

Sonuç kısmında çalışma değerlendirilerek kaynakça oluşturuldu. Eserin orijinal hali eklenerek çalışma bitirildi.

BİRİNCİ BÖLÜM

ZÂRÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. ZÂRÎ'NİN HAYATI

Ankara Milli Kütüphane'de kayıtlı olan Manzûme-i Şemâil-i Şerîf, kataloglara Zârî mahlaslı bir şaire ait olduğu yönünde geçmiştir. Eser incelendiği zamanda Zârî mahlasına rastlamaktayız.

Rahmet ile añalar ben Zârî
İle anlara germler bâri (24)

Araştırmalarımız sonucunda Türk edebiyatında Zârî mahlasını kullanan on şair bulunmuştur. Bunlarda birinin, XV. yüzyılda yaşadığı bilinmektedir. XVI- XVII. yüzyılda yaşayan Zârî isimli iki şair daha tespit edildi. Zârî mahlaslı diğer mahlaslı şairlerin ise hangi dönemde yaşadığı bilinmemektedir.

XV. yüzyılda yaşayan Zârî, Latifi, tezkiresinde “hûb ma'nâlar bulmuşdur”¹ Diyerek naziresini takdir etmiştir. Gelibolulu Âlî ise hakkında hemen hiç bilgi vermediği Zârî'nin bazı “nâzikçe” sözler ve matlalar düşürmekle meşhur olduğunu söylemiştir.²

XVI. yüzyılda yaşayan Zari, Ahdî'nin Gülşen-i Şu'arâ³ adlı eserinde şairin adını Ali olarak verip Ali Fakîh namıyla tanındığını ve babasının görevi gereği bulunduğu Şeydişehir'de doğduğunu söyler. Âşık Çelebi'nin, Meşâ'irü's-Şu'arâ⁴ adlı eserinde ise Zârî Çelebi ismiyle anılmakta ve memleketi Alaşehir olarak gösterilmektedir.

XVII. yüzyılda yaşayan Zârî Mustafa Efendi Zârî'nin hayatı hakkında eldeki bilgiler son derece sınırlıdır. Hakkında bilgi veren tezkirelere göre şair, XVII. yüzyıl şairlerinden Vuslatî ve Sâbit'in de memleketi olan Sırbistan'a bağlı Uzije (Öziçe) kasabasında doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Mustafa'dır. Öğrenim görmek için İstanbul'a gelerek mülazım olmuş; daha sonra bazı Rumeli şehirlerinde kadılık yapmıştır.⁵

Zârî Çelebi herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmayan şair hattatlığıyla tanınmaktadır. Zârî Ali Efendi ise şiirlerinde Zârî mahlasını kullanan şairin eserleri hakkında bilgi yoktur. Hayatına dair en kapsamlı bilgi Ali Emirî⁶ tarafından verilmektedir.

¹ Latifi, **Tezkire-i Latîfi**, İstanbul, s.175, 1314.

² Mustafa İsen (hzl.), **Kühû'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı**, AKM Yay. Ankara, 1994, s. 156

³ Süleyman Solmaz (hzl.), **Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı**, Atatürk Kültür Merkezi Yay. Ankara, 2005.

⁴ Filiz Kılıç, **Âşık Çelebi Meşâ'irü's-Şu'arâ İnceleme-Metin, I.cilt**, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 2010

⁵ Yunus Kaplan, **ZÂRÎ, Mustafâ Efendi mad.** Türk Edebiyatında İsimler Sözlüğü, 2013.

⁶ Ali Emirî, **Tezkire-i Şu'arâ-i Âmid. C. I.** Matba-ı Âmidî. 1328, s. 419-421.

Bu arařtırmaların sonucunda Manzûme-i Őemâil-i Őerîf'in hangi Őaire ait olduđu hakkında fikir yûrûtlememiřtir. Zârî mahlaslı Őairlerden birinin bilinmedik bir eseri olduđu dűřünelebilir.

1.2. ZÂRÎ'NİN ESERLERİ

Şairin bugûn elde bulunan tek eseri Manzûme-i Şemâil'i Şerîf adlı eseridir.

1.2.1. Manzûme-i Şemâil-i Şerîf

Şairin bilinen tek eseridir. Konusunu Hz. Muhammed (S.A.V.)'in fiziksel özelliklerini anlatan *Manzûme-i Şemâil-i Şerîf* Ankara Milli Kûtüphanesinde 06 Mil Yz A 3084/2 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Tek nüshası mevcut olan eser, 41 varak ve 1633 beyitten oluşmaktadır. İlk on varakta yazıların çoğunun tahrif olması okunmayı zorlaştırmıştır. Bâblar halinde yazılan eserde her bâbda Hz. Peygamber'in farklı bir özelliği anlatılmıştır.

Eser katologlara Manzûme-i Şemâil-i Şerîf adıyla geçse bile Şair eserde sadece bir yerde Şemâil kullanmıştır.

Cem' kılmış huyını sultân
Dimiş adına Şemâ'il anıñ (10)

Şair, geri kalan kısımlarda yer yer eserin hilye olduğunu belirtmiştir.

Sırr-ı hilyede anı ba'ış itdi hüdâ
Ki ola kullarına reh-nümâ (30)

Sırrıyla hilyelerinde hâlâlı
Beyte irmedi Şi'ir-i beyzâ (33)

Hilye tolmıřdı gűşden gűşe
Hűsni cirt virür idi heviře

Uzun idi o mübârek hilye
Ne ise virdi haber çü hilye (1620-1621)

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK EDEBİYATINDA ŞEMÂİL VE HİLYE TÜRÜ ESERLER

2.1. ŞEMÂİLVE HİLYE TÜRÜ

Şemâil, kelime anlamıyla “karakter, kişilik, tabiat, huy, ahlak, iyi, hoş seçkin özellikler” gibi anlamlara gelmektedir. “Bir şahsın hayat hikâyesini içine alan eserler için” kullanılmış, XIX. yüzyıldan itibaren Hz. Peygamberin, görünüşünü, özel hayatını ve ahlâkını anlatan eserler halini almıştır.

Şemâillerde Hz. Peygamber’in fizyonomisi, karakteri, yaşayışı ve giyiniş tarzı yemesi içmesi yani hususi hayatı tasvir edilmiştir.⁷

Hadis kaynaklarında şemâil kavramına bakıldığında ise, İlk dönemlerde muhaddisler, Hz. Peygamber’in beşeri yönünü anlatmak için “Sıfatı’n-Nebî”⁸, “Menâkıb”⁹ ve “Fezâil”¹⁰ gibi başlıkları tercih etmişlerdir.

Hilye, kelimesine anlamıyla baktığımızda ise “süs, zînet, cevher, yüz güzelliği, ruh güzelliği, güzel sıfatlar ve güzellikler manzumesi” anlamına gelmektedir. Hilye kelimesi ıstalahî bir anlam içerdiği durumlarda; insanın medâr-ı temâyüzü olan evsâf-ı hariciyyesi, zinet, süs, hilye-i şerîfe Cenab-ı Nebi’yi muhterimin evsâf ve secâyâ-yı hâriciyyesinin hâvî kitap ve levha anlamına gelir.¹¹

Arapça’da ise süs, bezek, vasıflandırmak, yaradılış (halk), sûret (portre), sıfat, zinet, gerdanlık, değerli taşlar, ve madenlerle yapılmış süs ve güzellikler manzumesi¹² gibi anlamlarda kullanılmıştır.

Klasik metinlerimizde ise orijinali “halk”¹³tır. Hilye kelimesi zaman içerisinde lügât anlamı dışına çıkarak terim olma özelliği kazanmıştır. Öyle ki kelimenin sonuna getirilen birtakım sıfatlarla (hilye-i saâdet, hilye-i şerîf... gibi) anlam tamamıyla daraltılmıştır. Kur’an-ı Kerim’de ise hilye süs

⁷ A. Azmi Bilgin, **H. Muhammed’in Muhtasar Şemâil-i Şerif Tercümesi’inde Geçen Vasıfları**, Türkiyat Mecmuâsı, 26/1, 2016, s.81-88.

⁸ İmam Malik, **el-Muvatta**, Sıfatı’n-Nebî, s. 290-299.

⁹ Buhârî, **Sahih-i Buhârî, Menâkıb**, 17-24; Tirmizî, Sünenü’t-Tirmizî, Menâkıb, 1-20.

¹⁰ Müslim, **Sahih-i Müslim**, Fezâil, 1-142.

¹¹ Hüseyin Kâzım Kadri, **Türk Lügati**, c.II, s.563.

¹² Fîrûzâbâdî, **el- Kamusu'l- Muhit** (Mütercim Asım Efendi), IV. s. 928.

¹³ Ali Yardım, **Peygamberimizin Şemali**, Damla Yayınevi, İstanbul, 1997, s.46.

ve zinet anlamıyla kullanılmıştır.¹⁴ Hadislerde de bu anlamıyla yer almaktadır ki; bu şekliyle de şemâil ve hilye geleneğinin oluşmasında etkisi büyüktür.

Terim anlamında hilyeler “şemâil”lerden doğmuştur. Şemâil hilyeden daha geniş bir anlam ifade etmekte olup Hz. Peygamber’in vücut yapısını, güzel ahlakını, hal ve hareket tarzını, tavır ve davranışlarını bir bütün halinde anlatır. Kısaca Peygamberimizin bütün şahsi ve hususi hayatından bahseden bir siyer türü olarak görülür.

İmam Kurtubî’den bu konuda şöyle bir görüş nakledilmiştir: “Hz. Peygamber’in güzelliği tamamen zahir olmamıştır. Eğer vücudunun bütün güzellikleri tam olarak görünse, sahabiler ona bakmaya güç yetiremezlerdi.”

Hz. Muhammed’in “Ümmetim için dine dair kırk hadis ezberleyeni Tanrı kıyamet gününde bilginler arasında diriltecektir” anlamındaki meşhur, “Men hafıza” hadisinin etkisi altına girerek alimler, fakihler, arasında sayılmayı gaye edinen müelliflerin kaleminden Kırk Hadis’ler doğmuştur. Klasik edebiyatımız boyunca birçok -toplama, tercüme, şerh – şeklinde Kırk Hadis’ler meydana gelmiştir.¹⁵ Anladığımız üzere Peygamberimizle ilgili kitapların kaynağını hadis kitapları oluşturur. Kitab-ı Sitte’de veya diğer hadis kitaplarında bu konuyla ilgili bol miktarda hadis bulmak mümkündür.

Nitekim ashâb-ı kirâm’ın gözlemleri etraflıca tesbit edilerek neticesinde de sûret ve sîret olarak Hz. Peygamber hakkındaki haberler birçok dini kitaba da girmiş bulunmaktadır. Bir nevi ruhî ve fiziki portre sayılabilecek olan bütün bu şemâil ve hilye kitaplarının ortaya çıkışı da yine Peygamberimiz döneminde başlamıştır.

Peygamberimizin vefatından kısa bir süre önce kızları, Hz. Fatıma: “Ya Rasûllah! Senin yüzünü bundan sonra göremeyeceğim.” diye ağladığında Peygamberimiz Hz. Ali’yi çağırarak ve: “Ya Ali, Hilyemi yaz ki vasıflarımı görmek beni görmek gibidir” buyurmuştur. İşte bu hâdisedir ki hilye türünün ve şemâil kitaplarının doğmasına, gelişmesine, yaygınlaşmasına sebep olmuştur.¹⁶

Hilyelerin esasını, çoğunluğunu Hz. Ali, Hz. Ayşe, İbn-i Ebî Hâle, Enes b. Mâlik, Ebû Hureyre, İbn-i Hâlid, Ebû Tufeyl, Cafer, Ümmü Mâbed gibi tanınmış ve de güvenilir hadis rivayetçilerinden nakledilmiş hadisler baz alınmıştır.

Arap edebiyatında şemâil ve hilye özelliği gösteren pasajlara önceleri siyer ve megazi adı verilen kitaplarda rastlanır. Lâkin bunlarda ne şekil ne de yapı itibarıyla tam bir hilye veya şemâil özelliği göstermezler.

Hz. Peygamberin bir nevi resminin yerini tutan mübarek vücut yapılarına dair bu sözlü tasvir İslam âleminde büyük bir rağbet görmüş hilye namıyla dini edebi eserlerin doğması yanında

¹⁴ Ra’d 13/17, Nahl 16/14, Fatır 35/12, Zuhuruf 43/18.

¹⁵ Numan Külekçi, **Hakani Mehmed Bey Hilyesi**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum, 1988 s. III.

¹⁶ İskender Pala, **Hakani Mehmed Bey Hilye-i Saadet**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1991, s.2.

“Hilye-i şerîfe” ve “Hilye-i saadet” tabir edilen hat sanatının şaheseri levhaların ortaya çıkmasına da sebep olmuştur. Bu levhalara evlere bereket, huzur ve saadet getireceğine, buldukları yeri afetlerden özellikle yangından koruyacaklarına inanılmıştır. Müslüman milletimizin bu inancı, Türk yazı ve tezhib sanatının şaheserleri hilye levhalarının kaynağını oluşturmuştur.¹⁷

Urve b. Zübeyr, Vehb b. Hind, Ebû Muhammed Yahya b. Saidü'l Emevi gibi ilk siyer tarihçileri eserlerinde Peygamberimizin gazaları anlatılırken onu tavır ve hareketleri ile yer yer beden yapısına ilişkin bilgiler mevcuttur.

İlk şemâil kitabı yazarı olarak İmâm Tirmizi kabul edilmektedir. Tirmizi'nin kitabı şemâille ilgili birçok hadis ile siyer ve megazî kitaplarındaki şemâil örneklerini topluca vermek açısından önemlidir. Fakat bu kitapta herhangi bir edebî gaye güdülmendiğinden sanatla ilgili endişe taşımaz. Buna rağmen daha sonra yazılan hilye türü eserlerinde ana kaynağı oluşturur.

İmam Tirmizi'nin takip ettiği yol kuvvetli ravilerin delilleriyle Hz. Peygamber'in vasıflarını ortaya koymak amacına yöneliktir. Didaktik bir tarzda yazılmıştır. Peygamberimizin bütün maddi ve manevi vasıflarını inceden inceye ele alındığı bu eserden sonra, aynı yolda yazılmış birçok didaktik eser kendini göstermiştir. Hatta bu esere yazılan şerh ve haşiyeler oldukça önemli yer tutar.¹⁸

Türk edebiyatında ise hilye türü tıpkı mevlid ve mira'ciye gibi çok özel yere sahiptir. Osmanlı Türkleri döneminde, şemâil kitaplarının alanı daraltılarak hilye türü doğmuştur. Hilyeler Türk toplumunun sosyal ve estetik zevkleri arasında yer almıştır.

Peygamberimize yazılan hilyeler zaman içerisinde o kadar artmıştır ki insanlar tarafından ezberlenerek ona duyulan sevginin bir tezahürü haline gelmiştir. Öyle ki onun hilyesini ezberleyen kişi sayısında büyük oranda artış olmuştur. Tabii bunun yanında onun hilyesini ezberleyen kişiyi ahirette büyük mükâfata erişeceği inancı ortaya çıkmıştır. Nafihi'den edindiğimiz bilgiler neticesinde: “Tahkîkan bir kimesne hilye-i şerife yazsaydı, dahi çok nazar eyleseydi, Allah Tealâ ol kimesneyi emrâz u belâdan; mevt-i füc'eden hıfz eyler” Şeklinde özetler.

Nitekim bunların yanında bir hadis-i şerifte Peygamberimiz; “Beni rüyasında gören kimse, beni sağlığında görmüş gibi olur; çünkü şeytan benim suretime giremez.” şeklinde buyurmuşlardır. Onu rüyada görmek için de hilyeyi ezberlemek halk arasında adet haline gelmiştir.

2.2. KONULARI BAKIMINDAN HİLYELER

2.2.1. Hz. Peygamber Hakkında Yazılan Hilyeler (Hilye-i Nebevî, Hilye-i Şerîfe)

Hakânî Mehmed Bey'in *Hilye-i Hâkânî* adlı eserini 1007 (1598–1599) de kaleme alıp,

¹⁷ Külekçi, **Hakani Mehmed Bey Hilyesi**, s. V.

¹⁸ Pala, **Hakani Mehmed Bey Hilye-i Saadet**, s. 3

Çağalzâde Sinan Paşa'ya sunduğu hilyesidir. Aruzun “ Feilâtün feilâtün feilün” kalıbıyla yazılmış olup toplam 712 beyitten müteşekkil bir mesnevîdir.¹⁹ İki İstanbul'da 1264/1848'de olmak üzere çeşitli baskıları bulunmaktadır.

Süleyman Nahifi'nin *Hilyetü'l- Envâr*, adını taşıyan eseri, tertip yönünden Hakani'nin hilyesiyle aynıdır. Son derece doğal ve canlı bir anlatımı vardır. Çok sayıda hikâye ve açıklamaların yer aldığı hilye, bilhassa tasavvufî yönden de diğer hilyelerden daha üstündür. Eserde Hz. Peygamberin mucizelerinden uzun uzun nakiller yapılmıştır.²⁰

Şeyhülislam Sâdeddin Efendi (1536-1599), *Kitâb-ı Terceme-i Şemâil-i Şerif*, Süleymaniye kütüphanesinde, Hekimoğlu Ali Paşa bölümü, nr. 168'de bulunmaktadır.²¹

Seyyid Mehmed Efendiye ait olan *Hilye*, 1159 (1746)'da tamamlanmış olup 294 beyitlik mesnevîdir. Aruzun “Feilâtün feilâtün feilün” kalıbıyla yazılmıştır.

Mevlevî Mehmed Necib Efendi'nin kaleme aldığı *Hilye*, 700 beyitlik bir eserdir. 1259/1843'de tamamlanmıştır.

Ruşuklu Fethi Ali tarafından Sultan Abdülmecit isteğiyle kaleme alınmış olan *Milâd-ı Muhammediyye-i Hâkâniyye-i Fethiyye-i Sultâniyye* 1259/1843 yılında yazılmıştır. 164 beyittir.²²

Bunların yanında Altıparmak Mehmed Efendi, *Melâil-i Nübüvve fî Şemâil-i Fütüvvet-i Ahmediyye*; Aşık Mehmed Hâfız-ı Rumî *Şerh-i Şemâil-i Tirmizi*; Şeyhî-i Sivâsi, *Şemâil-i Şerif* (manzum- mensur); Ahmed İshak Hocası, *Ekûm-ı Vesâil fî Tercümeti's -Şemâil*; İbrahim Vahdî Efendi, *Tevşihü't Takvîm fî Şerh-i Hilye-i Rasûli'l – Kerîm*; Süleyman Nafihi, *Hilyetü'l- Envâr* (manzum); Sahfi, *Hilye-i Eimme-i Erbaa*; Ahmed b. İbrahim Ereğlivî, *Şerh-i Şemâil-i Şerif*; Ahmed Akkirmani, *Şemâil-i Şerif Tercümesi*; Hoca Raif Efendi, *Muhtasar Şemâil-i Şerif*; Zari'nin *Manzûme-i Şemâ'il-i Şerif adlı eserler mevcuttur.*

2.2.2. Diğer Peygamberler Hakkında Yazılan Hilyeler (Hilye-i Enbiyâ)

Hilyetü'l-enbiyâ, Şeyhülislam Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'ye ait olduğu belirtilen eserin nüshası tesbit edilememiştir.

Hilye-i enbiyâ, Neşâtî mahlaslı Ahmed Dede'nin yazdığı 187 beyitlik bir mesnevîdir, birçok yazma nüshası mevcuttur.

¹⁹ Pala, **Hakani Mehmed Bey Hilye-i Saâdet**, s.11.

²⁰R idvan Canım, **Divan Edebiyatında Türler**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2010, s. 82.

²¹Necla Pekolcay, **İslami Türk Edebiyatına Giriş**, İslam Medeniyeti Yayınları, İstanbul, 1967-1968, s.217.

¹⁷Hüseyin Şıra, **Ruşuklu Ali Efendi, Hayatı Eserleri ve Hilyesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

Hilyetü'l-enbiyâ ve Hilye-i Çehâr-yâr-ı Güzîn, Bekâyî mahlasını kullanan Dursunzade Abdülbâkî Efendi tarafından kaleme alınmıştır.

Hilyetü'l Evliya ve Asfiyâ Vecdi Ahmed Efendi, tarafından kaleme alınmıştır.

2.2.3. Dört Halife (Çehâr-yâr) ve Aşere-i Mübeşşere Hilyeleri

İbrâhim Cevrî'ye ait olan *Hilye-i Çehâr-yâr-ı Güzîn*, 145 beyitlik bir mesnevidir. Birçok nüshası vardır; ayrıca üç defa da basılmıştır.

Hilye-i Aşere-i Mübeşşere, Na'tî Mustafa Efendi'nin 1114 (1702)'de kaleme aldığı 200 beyitlik bir mesnevidir. Mesnevide dört halîfeden başka altı sahabenin hilyesi vardır.

Gülistân-ı Şemâil, Şeyhülislâm Esad Mehmed Efendi (ö:1034/1625)'nin dört halifenin hilyesi hakkında kaleme aldığı eser, yaklaşık 1200 beyitten meydana gelmiş, "mefâilün mefâilün feülün" kalıbıyla kaleme alınmıştır.

2.2.4. Din ve Tarikat Büyükleri Hakkındaki Hilyeler (Hilye-i Evliyâ/Ulemâ)

Bu türdeki eserler hilye türünden ziyade şemâil türüne daha yakındır.

Hilye-i Hâce Bahâeddin Şâh-ı Nakşibendi, Nakşî şeyhlerinden Neccârzâde Rızâ Efendi'ye (ö:1159/1746) ait olan 76 beyitlik eserin Süleymâniye Kütüphanesinde bir nüshası kayıtlıdır.

Hilye-i Hasaneyni'l-ahseneyn, Uşşâkî şeyhlerinden Abdullah Salâhî Efendi'nin 1153/1740'te yazdığı yaklaşık 413 beyitlik eserdir. Süleymaniye Kütüphanesinde bulunmaktadır

2.3. TÜRK EDEBİYATINDA HİLYE TÜRÜNÜN ÖZELLİKLERİ

Türk Edebiyatında başlı başına bir tür olarak hilye önemli bir yere sahiptir. Hilyeler, Hz. Muhammed'in vasıfları ve güzelliklerini anlatan eserlerdir. Müstakil olarak yazıldığı gibi *mirâciye ve mevlidler* içinde de yer alabilir. Manzum ve mensur olarak yazılırlar. Manzum olanlar mesnevi nazım şekliyle yazılırlar.²³ Osmanlı İmparatorluğu döneminde mevlid ve *mi'râciyeler* gibi edebî ve sanatkârane bir yapıyla hilye türü dinî ve didaktik bir özellik arz ederek kabul görmüştür

Mesnevî nazım biçimi, İranlılardan Arap ve Türk edebiyatına geçmiştir. Beyitler halinde yazılır. Her beyitin dizeleri, kendi arasında kafiyelidir. Çünkü mesneviler içerik itibarıyla çok uzun manzum hikâyelerdir. Binlerce beyitten oluşabilir (Mevlânâ'nın Mesnevîsi yaklaşık 26.000 beyittir). Gazel ve kasidelerdeki gibi bütün beyitlerin birbiriyle uyaklı olması kaygısı taşımaz. Bu nedenle de aruzun,

Mef'ûlü mefâ'ilün fa'ûlün
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün
Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

²³Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, *Dînî-Tasavvufî Türk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006 s. 46.

Mefâ'îlün mefâ'îlün fa'ûlün

Fa'ûlün fa'ûlün fa'ûlün fa'ûl

şeklindeki kısa kalıplarıyla yazılır. Son kalıba, Firdevsî'nin *Şeh-nâme*'si de bu ölçüde olduğundan *şeh-nâme vezni* denir. Mesnevîlerde konuya doğrudan girilmez. Kendine özgü bir düzeni vardır.

Mesnevî bölümleri genellikle şu sırayı izler:

1. Mensur ya da manzum Dîbâce (önsöz), şâir mesnevîyi yazmaktaki amacını belirterek Allah'tan yardım dileğinde bulunur.

2. Tevhîd

3. Münâcât

4. Na't

Mîrâciye, bazı mesnevîlerde yoktur.

1. Medh-i Çihâr-yar-ı Güzîn, dört halife ve ya din büyükleri hakkında methiye olabilir. Çoğunlukla mesnevîlerde bu medhiyeler bulunmaz,

2. Eserin sunulduğu kişiye medhiye

3. Sebeb-i Telif ya da Sebeb-i Nazm-ı Kitab, eserin yazılış nedeni,

4. Âğâz-ı Dâstan, Mesnevînin asıl konusuna geçilir, kendi içinde bölümlerden oluşur. Bölüm başlıkları kimi zaman Farsçadır.

5. Hâtîme (sonsöz), eserin bittiğini bildiren bölümdür. Burada mesnevînin bitiş tarihi, adı ve son söz söylenir. Kimi mesnevîlerde hâtîmeden önce, şâirin kendini övdüğü *Fahriye* bölümü de bulunur.

Hilye türü eserler konuları bakımından, aşk konulu, dînî ve tasavvufî konulu (hilyeler), ahlâkî ve öğretici konulu, savaş ve kahramanlık konulu, bir şehri ve güzellerini anlatan, mîzâhî konulu mesnevîler şeklinde sınıflandırılır.²⁴

²⁴Cem Dilçin, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 517, Ankara, 1997, s.167-20.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF HAKKINDA

3. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Manzûme-i Şemâil-i Şerîf, mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. *Manzûme-i Şemâil-i Şerîf*, şairin tevhid bölümü ile başlar:

Ḥamd idelüm ḥalka kim yektâdur
Ḥükminde 'aqla şeydâdur

İki ḥarfle oldı vucûd mevcûd
Yerlü yerinde degil nâ- maḥmûd

Germ ü raḥmine ḥad bu ḳadîr
'Afvıyla sırrına hiç 'adl-i ḳadr

Hem şalât ola Resûl ḥazretine
Hem icâbet idene da'vetine (1-4)

26 beyitlik bir tevhidden sonra hilye metnine geçiş yapar ve metnin devamını ise bâblar halinde sürdürür. Her bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)'in farklı bir özelliğini ele alır. Hz. Peygamber (S.A.V.)'in vefatına da değinerek hatime bölümü ile eseri sonlandırır.

3.1. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İN NÜSHA TASVİFİ

Eser, Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 3084/2 arşiv numarasında kayıtlıdır. İstinsah tarihi belli değildir. Nestalik hatla yazılmıştır. Kâğıt türü olarak suyolu filigran kullanılmış başlıklar hariç siyah mürekkeple yazılmıştır. Müellif bâb başlıkları kırmızı kalemle yazmayı tercih ederken gerekli gördüğü bazı yerlerde sayfa kenarlarına ilave ve açıklayıcı notlar koymuştur. Sayfa kenarları tezhipli değildir. İlk on varakta tahrif olan beyitler bulunmaktadır.

Cilt Başı: Ḥamd idelüm ḥalka kim yektâdur
Ḥükminde 'aqla şeydâdur

Cilt Sonu: Sehv ü 'işyâna efendim yaḳma
Firḳatiñ ateşiyle hem yaḳma

3.2. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'TE VEZİN

Eserde aruzun remel bahrinin, *fâ i lâ tûn / fâ i lâ tûn / fâ i lûn* kalıbı kullanılmıştır. Bu kalıp,

Remel bahrinin şairler tarafından en çok kullanılan kalıbıdır. Özellikle Arapça ve Farsça kelimelerle kurulan terkiplerde kolayca uygulanır. Eserde karşılaşılan aruz unsurları şunlardır:

3.2.1. Vasl (Ulama)

Sözlük anlamı “birleştirme, ulaştırma” olan vasl, aruz terimi olarak, sessiz harfle biten bir kelimenin sesli harfle başlayan başka bir kelime ile birleştirilmesi, birlikte okunmasıdır.²⁵ Manzûme-i Şemâil-i Şerîf’te yapılan ulamalara şu beyitler örnek gösterilebilir.

Hem şalât ola Resûl hâzretine
Hem icâbet idene da’vetine (4)

Anı söyler olur belki zebâd
Dil-i harâb olan olalar abâd (18)

Ne beyâz idi ne esvâ ol nûr
Mütevassit idi her şeyde o hûr (28)

Ben iderdim ki şa’rın tesri’
Aña kulluğ idi baña tesbî’ (222)

3.2.2. İmâle (Uzatma)

Arapça’da “çekme, uzatma” anlamına gelen imâle, kısa hecenin aruz ölçüsüne uydurabilmek amacıyla uzatılmasına denir. İmâle-i maksûr ve imâle-i memdûd olmak üzere ikiye ayrılır:

3.2.2.1. İmâle-i Maksûr

Türkçede uzun sesli bulunmaması sebebiyle Türkçe kelimelerde yapılan uzatmadır. Ve aruzda hata sayılır.²⁶ Eserde karşılaşılan imâle-i maksûr, şu beyitlerle örneklendirilebilir:

Ne beyâz **idi** ne esvâ ol nûr
Mütevassit **idi** her şeyde o hûr (28)

Ķâmeti mu’tedil **idi** didi hem
Böyle **didi** râdd ider**di** eblem (43)

Didi ol **dile** Resûl-u aşhâba

²⁵ Haluk İpekten, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergah Yayınları, İstanbul, 2008, s. 142.

²⁶ İpekten, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz** s. 146.

Anda hâzır bulunan aḥbāba (164)

Mürtefi' süfre üzerinde ta'ām
Ola becidd-i şalvetiyle selām (607)

3.2.2.2. İmâle-i Memdûd

Medd de denir. Arapça ve Farsça kelimelerde bir uzun heceyi ya da sonu iki sessiz harfle veya hemze ile biten bir heceyi bir uzun bir kısa olmak üzere iki hece olarak okumaktır.²⁷ İmâle-i Memdûda eserde şu beyitleri örnek olarak gösterebiliriz:

Gecegiyle evini kılsaḳ tedkîḳ
Rûzgâr anı iderdi tefrîḳ (605)

3.2.3. Zihaf:

“Kısma” anlamına gelen zihaf, Arapça ve Farsça kelimelerdeki bazı uzun heceleri aruza uydurmak maksadıyla kısa okumaya denir. Eserde şu beyitleri örnek olarak gösterebiliriz:

İllâ peygamber vâlâ-yı gevher
Olmaya aña nazîr ser-tâ-ser (837)

Rikābe başdı didi bismillāh
Zahirî üzre didi elḥāmdüllāh (864)

Baña bu sözle germ kıldı ceyb
Güyîyâ derdime ümm kıldı ṭabîb (966)

3.3. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'TE DİL VE ÜSLÛP

Eserin, istinsah tarihi hakkında bilgi yoktur. Şair de eser içerisinde herhangi bir yerde bilgi vermemiştir. Lâkin eser mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. Mesnevî nazım Ḥekliyle yazılan eserlerin tevhîd, münâcât, na't gibi bölümlerinde dilin genellikle ağır olması ve Arapça ağırlıklı kelimeler kullanılması, bilinen özelliklerdir. Aynı şekilde bu özellikler Zârî'nin eseri için de geçerlidir. Eserde Arapça kelimelerin yoğunlukta olduğu görülür.

İki ḥuff anı ḳabûl itdi Resûl
Giydi ayağına o ḥuffları ol (428)

Biri şol el ile ekl itme ta'ām

²⁷ İpekten, Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz , s.150.

Biri bir pā-pūşla itme ḥarām (449)

Bu her yire didi hem na‘l-i Resūl
Dü- kıbāla ile olmuşdı ḳabūl (455)

Bu o ḥātemdurur ol an
Bi‘r-i erīsde yitürdi ‘Oşmān (491)

Didi işrāk vü ‘uḳūḳ-ı vālid
Mütteki‘a hemān oldı ḳā‘id (574)

Süfreye geldi yeriz laḥm-ı decāc
Bir şaḥıs ḳalkdı hemān itdi leccāc (618)

Çömlege ḳoydım ḫabḫ itdim
Fülful ü ğayr bezürden ikdim (689)

Hatta şair, Arapça kelimeleri bu kadar yoğun kullanmasının sebebini bir beyitte şöyle açıklamıştır:

Girdigimden beri ben İslāma
Her ne didimse Arapça (851)

Arapça kadar olmasa da Farsça da şairin dilinde etkilidir.

Gözi rüşen ide dü- fer bitürür
Ya‘ni müjgānsıza müje getürür (280)

Döner ardına dir ey bār-ı Ḥudā
Herkes almış bize yer yoḳ aşlā (858)

Bā‘iş-i ḫande Resūlullaha
Oldı Sa‘dın bu işi ol şāha (880)

Bilindiği gibi, âhenk, bir bütünü oluşturan parçaların estetik ölçüler içinde birbirleriyle uyuşması; edebiyat terminolojisinde ise üslubun bir niteliği olarak şiir ve nesirde kelime ve cümlelerin, adeta musikî tesiri yapacak şekilde ard arda gelmesiyle sağlanan uyumdur.²⁸ Manzum bir metinde veya bu metnin bir parçası olan nazım biriminde, sesli harflerin birada bulunarak ahengi

²⁸ Muhsin Macit, *Divân Şirinde Âhenk Unsurları*, Kapı Yayınları, Ankara, 1996, s.15

sağlamasına asonans; sessiz harflerin bir araya gelerek oluşturduğu akıcılığa da aliterasyon denir.²⁹ Bu eserde de çoğunlukla, aynı beyitte, aynı harf ve kelimelerin bir arada kullanılmasıyla, akıcılık ve ahenk sağlanmıştır

Aşağıdaki beyitlerde *pāk, ittikā, cān* kelimelerinin tekrarı ve â sesinin kullanımı ile coşkuluk hissedilir:

Ḥādīm-i ḥāzret olan Pīr-i Enes
Pāk-dil pāk-zebān pāk –nefs (25)

Ref' ittikā vü daḥi ittikā dir
Bildim anı ki ḳavl-i mevlādan (535)

Da'vet iderdi yazardım ben añ
Nereye yazdımsa cānlar cānı (1326)

Aşağıdaki beyitte ise *a* sesi kullanılarak asonans yapılmıştır.

Gāh gāhice Enes dirler idi
O na'ller na'l-i peygamber idi (439)

Bunların dışında ise mısra başı kafiye şairin eserindeki en önemli ahenk unsurlarındandır.

Hem didi 'Āiše ümmül ümmete
Hem-ser ḥāzret şāhib-i cemme (640)

Hem Ḥuzeyfe didi şāhib-i da'vet
Hem ḳaçan itse ferāşe 'avret (971)

Şoñra ḳıldı iki rek'at aṭvel
Şoñra iki daḥi andan eshel (1024)

Secde eyledi ḳıyam miḳdārı
Secde tesbīhin ider ol adı (1045)

İsteyen anı olurdu şā'im
İsteyen terkini eyler idi dā'im (1162)

---

²⁹Sümeyye Yıldız, **İbrahim Hanif'in Siyer-i Mekkî'si (Varak: 1-62)**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul, 2011, s.88.

3.4. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'TE KAFİYE VE REDİF

3.4.1. Kafiye

Kafiye, manzum bir metinde ahengi sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Manzûme-i Şemâil-i Şerîf'te de her çeşit kafiye kullanılmıştır. Ancak kullanılan kafiye çeşitlerinin çoğu, Farsça ve Arapça kelimelerle oluşturulmuştur. Eserde kafiyesiz beyit bulunmamaktadır. Bu da şairin sanatkârlığını ve kaleminin gücünü gösteren delillerden biri sayılabilir.

3.4.1.1. Kafiye-i Mücerred

Tek bir sesin tekrarıyla meydana gelen kafiyelere denir. Eserde mücerred kafiye şu beyitler örnek gösterilebilir.

Ḥazret biriydi mu'allim gül
Gülşen-i 'âlem haberde bülbül (9)

Emr'e ola o ferd yâ ḥâdim
Ḍarbına olmadı anuñ 'âzem (1352)

İntikâm almağa ola 'âzem
Kimseden illâ ola dâ'im (1355)

Ger ide cümle ta'accüb yek-ser
Müte'accib olur idi server (1379)

3.4.1.2. Kafiye-i Mürekkebe: Birden fazla sesin tekrarıyla elde edilen kafiyelere denir. Mürekkebe kafiyenin mürdef, mukayyed ve mü'esses olmak üzere üç türü vardır.

3.4.1.2.1. Kafiye-i Mürdef

Reviden önce ridif harfinin bulunduğu kafiye çeşididir. Eserde kafiye-i mürdefe şu beyitler örnek olarak gösterilebilir.

Bulsalar idi 'izzet-i aṣḥâb
Getürürlerdi Resûle aḥbâb (1381)

Bir haberde didi İbn-i 'Abbâs
Ecved-ün nâs idi ḥayr-ün nâs (1391)

Ḥazrete olmuşdı bu mu'tâd

Ye mesāvī ola andan ye ziyād (1409)

Ḥacāmat itdi Resūl ḥācim
İş tamām olıcağ oldu kâ'im (1432)

3.4.1.2.2. Kafiye-i Mukayyed

Asıl kafiye harfi olan revinin evvelinde ridflerden başka sessiz bir harf benzeşiyorsa o harfe 'kayd' böyle kafiyelere de mukayyed kafiye denir. Eserde kafiye-i mukayyede şu beyitler örnek olarak gösterilebilir.

Mürtekib ola ḥarāmı ol merd
Ḥazret olurdu atın başına derd (1356)

Erba'a cum'a sebt daḥi aḥd
İctināb eyleyüñüz didi o ferd (1440)

3.4.1.2.3. Kafiye-i Müesses

Revi ile ridf arasına başka bir harfin girmesiyle meydana gelen kafiye çeşididir. Eserde kafiye-i müessese şu beyitler örnek olarak gösterilebilir.

Hem didi Semüre oğlu Cābir
Raḍiye 'anhu'l' aliyyu'l ḡāfir (95)

Bir ḥaberde yine didi Cābir
Bir gice ḥazreti gördüm zāhir (98)

Hem imām-ı 'Alī Ebū Tālib
Olıcağ na'atine anıñ rāḡıb (139)

3.4.2. Redif

Divan şiirinin önemli bir tarafını oluşturan redif, mısra sonlarında asıl kafiye harfi olan reviden sonra gelen ek ya da kelimelerdir.³⁰ Eserde redife şu beyitler örnek gösterilebilir:

Başdan ayağa degin eyler idi
Vaşfını soña bunı söyler idi (140)

Menzili mālīke 'azm eylediler

³⁰ Haz. Kemâl Edip Kürkçüoğlu, **Tâhirü'l-Mevlevî Edebiyat Lügatı**, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1994, s.122.,

Aña zayf olmağa cezm eylediler (354)

Gördiler her işi mālîk eşler
Kendüdeni cümle olan cünbişler (371)

Didi 'Âişe zerā'a sevmeleri
Seviben hem yemege uyumları (665)

Dime dimi şerm imāndandır
Böyle hūy kılına yezdāndandır (1420)

3.5. MANZŪME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF'İN BÖLÜMLERİ

3.5.1. Tevhid

1-26. beyitler arası tevhid manzumesidir. Bu tevhidde, Allahın büyüklüğünü, sıfatları gücünün sonsuzluğu anlatılmaktadır.

Veli ni' metimüzdür pekser
Aşlımıza bizim oldurur haber

Eline ola durur aşhāba
Ümmetine vü daħi heb aħbāba (5-6)

3.5.2. Hilye

27.- 256. beyitler arası asıl konuya, yani Hz. Peygamber'in sūret ve sîret özelliklerine ayrılmıştır. Bu bölümlerde Hz. Peygamber'e ait özellikler sınıflara tabi tutulmuştur. Her uzuv için ayrı beyitler yazılmıştır. Hz. Peygamber'in yapısı tepeden tırnağa kadar canlı teşbihlerle anlatılmıştır.

Alnı geniş ve açıktı. Sakalı sık ve siyah idi, boynu ve gerdanı bembeyaz idi.

Alnınıñ arası hem açık idi
Ruħ-ı kudsî yüzine āşık idi

Şakalı şık daħi haṭ itdi Resūl
Sehl idi hem vāsi' idi ol (72- 73)

Dişleri aralıklı olup üst üste değidir. İnci gibi bembeyazdı, konuşurken ön dişleri arasından bir nur çıkar gibi görünürdü. Güldüğü zaman dişleri dolu taneleri gibi parlardı. Gülüşü tebessümden ibaretti. Kahkaha ile gülmekten hayâ ederdi.³¹

Dişleri açık idi şāh-ı Resūluñ

³¹Pala, **Hakani Mehmed Bey Hilye-i Saâdet**, s.13

Şadr nebiñ kılları inciydi o gülüñ

‘Ankı aḥsen idi ḥilkatden

Ak gümüş idi şafvetden

Mütenāsibdi ḳamū ‘azvu şerīf

Ne simīn idi o cānım ne naḥīf (74- 76)

Hz. Peygamber’in, pazuları etli ve beyazdı. Omuzları geniş, yassı yağrnlı olup yağrının ortası etli idi. Eli, ayağı etli olup parmağı uzundu.

Sahabelerden, Berâ Bin Azib (r.a.) konuyla ilgili şöyle rivayet etmiştir: “... Resullullah Efendimiz’den daha güzel birini görmedim. Omuzlarını döven saçları vardı. İki omuz arası genişçe idi. Boyu ise ne kısa idi, ne de uzundu.”³²

Tā kim şadrī berāber idi hem

Ḳatı etlü idi şadr-ı a’lem

Paşulu bağrunlu idi ol server

İri kemüklüydü peygamber

Teri rabṭımı Resūllahuñ

Şa’rden ḥāli idi ol şāhuñ

Hem ḳolı omzı eāli şadri

Eş’ār idi o cihānıñ bedri

Beli uzundu ol ḥayru çok

Vāsi’el- şadr idi hem şaḥib çok

Etlü idi eli ayağı anuñ

Barmağı uzundu besdir anıñ (77- 84)

3.5.3. Bāb-ı Mā Cā Fī Ḥātem-i Nübüvvet ‘Aleyhi İneke Es- Şalāte Ve’t-Tahiyyah

124- 218. arasındaki beyitlerde nübüvvet mührü hakkında bahsedilmektedir. Kur’ân-ı Kerīm’de, Hz. Peygamber’in şanında: “Muhammed... Allah’ın kulu ve peygamberlerin de

³² Osman Zeki Mollamehmetoğlu, **Sünen-i Tirmizi Tercümesi**, Yunus Emre Yayınevi, İstanbul, c. IV, s.210.

sonuncusudur”³³ buyrulmaktadır. Ondan sonra hiçbir peygamber gönderilmeyecektir ve Kur’ân insanlara hidayet rehberi olarak gönderilen son kitaptır. Allah, bu eşsiz özelliği Hz. Peygamber’in iki kürek arasında ve sağ omzuna yakın bir yerde, bir izle tecelli etmiştir. Bu mühür, siyaha çalan bir renkte olup çeyrek altın büyüklüğünde bir ben idi.³⁴

Cem’i aşhâbına ol mazhar-ı nâm
Bizle güher eyle virmedi nizâm

Ṭaraf-ı zâhrına toğru gitdim
Nübüvvet mührini arzu itdim

Añladı maqşadı devletle
Ridâsın kodı yire hürmetle

Nübüvvet mührini gördüm ben-i zâr
Beyn-i ketfîn idi câr-ı karar (187- 190)

3.5.4. Bâb-ı Mâ Câ ‘e Fî Tereccül-i Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

219- 256. beyitler arasında Hz. Peygamber’in saç ve gözleri anlatılmıştır. Hz. Peygamber’in saçının uzunluğu konusunda farklı rivayetler bulunmaktadır. Rivayetler arasında farklılıklar olması doğaldır. Çünkü bu bilgileri aktaranlar Hz. Peygamber’i farklı zamanlarda gördükleri için, saçının uzunluğu da farklı olmuş olabilir. Ancak bu tariflerden anlaşılacağı üzere, Hz. Peygamber’in saç en kısa kulağı hizasında, en fazla ise omuzlarındadır.

Şakaleyn hem tara didi önünün
Başını örterdi sa’âdetle hemîn

Başına örtdüğü kirbâs güyâ
Şevb-i zeyyât giydi maḥzâ (225- 226)

Tereccül eylemeden her günde
Meger ğayya ola didi anda

Hem daḥi didi yine ‘Abdullah
Ḥazretiñ ‘âdeti idi her mâh (231- 232)

³³Ahzâb, 33/40

³⁴Pala, **Hakani Mehmed Bey Hilve-i Saâdet**, s.14

3.5.5. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Hizâb-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

257- 270. beyitleri arasında geçen bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in saç bakımı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

İlah Resûlü, ihtiyarlık ve kemal işareti kabul edilen beyaz kılları yolmayı yasaklamış ve beyaz kılların Müslüman'ın nûru olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte ağaran saçları boyamayı tavsiye etmiş ve Yahudiler, Hıristiyanlar ve Acemlerin saçlarını boyamadıklarını, söylemiş ve onlara muhalefet olsun diye saçın boyanmasını emretmiştir. Bu tavsiye, henüz yeni oluşan Müslüman topluluğa kimlik kazandırma maksadıyla yapılmış olmalıdır.³⁵

Silkerdi şacın ol merd-i Hudâ
Dökilürdi arasından hannâ

Bir haber degl Enesden gel sen
Hâzbla şa'rını gördüm didi ben

'Abdullah didi bu nev'le haber
Anda hâzbla gördimdi şa'r (268- 270)

3.5.6. Bâb-ı Mâ Câ 'e Fî Kehl-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

271- 321. beyitler arasında, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in göze sürme çekme konusu anlatılmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.), sürmeyi, gece yatacağı zaman kullanırlardı. Yatmadan önce, üç defa sağ gözlerine, üç defa sol gözlerine çekerler; ondan sonra yataklarına girerlerdi. Gerek sürmeyi kullanma zamanı, gerek sürmenin faydalarına dair bilgilerden, sürmenin, süslenmek için değil, gözün sıhhatini korumak için kullanıldığı anlaşılıyor. İbn-i Abbas'ın verdiği haberden edinilen bilgiye göre ise, Hz. Peygamber'in her gece gözlerine sürme çektiğini bildirir.

İbn-i 'Abbâs yine didi hâzret
O yatuya eyledüğünde himmet

Her göze çekerdi üsti mil temâm
Böylece adet idinirdi o mehâmm

Didi Câbir ki Resûl-u mennân
Kehl itmediler buyurdı fermân

³⁵ Yusuf Ziya Keskin, **H. Muhammed (s.a.s.) Döneminde Saç Bakımı**, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Y: 16, S: 26, 2011, s. 16.

Evb ü vaktiniñ kim itse ‘adet
Aña bulur iş olur sa‘adet

Gözi rüşen ide dü- fer bitürür
Ya‘ni müjgânsıza müje getirür

Daği Cābir gibi hem İbn-i ‘Ömer
Böylece eyledi habār-ı eşer (276- 281)

3.5.7. Bâb-ı Mâ Câ ‘e Fî ‘İyş-ı Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

322- 421. beyitler arasında sahabeler bu bölümde, açlıktan karınlarına taş bağlamışlardır. Taşı çıkardıkları zaman, hep bir yerde toplandılar. Hz. Peygamber (S.A.V.) açıkmişti, yanlarında hurma ve süt vardı bu ikisiyle karınlarını doyurmaya çalıştıkları anlatılıyor.

Eyledik hazrete bu ‘adn u münkerā
Ki ola bu derd eylerlerdi devā

Çarnımızdan çıkarub her birimiz
Bir taşu eyledik ifşā sırrımız

Göricek anı ceyb- i ekrem
İkisini kodı meydāna o dem

Bu her bire niye virdi çü haber
Bir vakt var idi ki peygamber

Kimseye yoğ idi izn u ruḥşat
Ḥalvetinde ider idi rāḥat

Bir gün ol anda Ebū Bekir ‘atîk
İstedigi ola sulṭāna refîk (342- 347)

3.5.8. Bâb-ı Mâ Câ’e Fî Ḥuff-ı Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

422- 430. Beyitler arasında geçen bâbdır. Bu bâbda, Habeşistan meliki Eshame Necaşî’nin Hz. Peygamber (S.A.V.)’e hediye ettiği bir çift, nakışsız siyah mesh anlatılmaktadır. Hz. Peygamber (S.A.V.)’in bu meshleri yanında muhafaza ettiği, meshleri giyip, sonradan abdest alırken onların üzerlerine, ayak yıkama yerine mesh ettiği anlatılıyor.

Hem Büreyde bize buyurdu haber

Eşhame ya'ni Necāşi ol er

İtdi ihdā iki esved ḥaffını
Aldı anı o nebiyyü'l ḥaremeyn

Yoğ idi naqşı hemān sade idi
Ḳayd-ı teklifen azāde idi

Çün vużü' üzre anı giydi Resül
Ḥıfz idüb oldı yanında maḳbül (422- 425)

Ayrıca İbn-i Şeybe'den alınan habere göre de sahabe Dıhye' de, Hz. Peygamber (S.A.V.)'e bir çift mesh hediye etmiştir. Hediye meshi alan Resül hazretleri eskiyinceye kadar giyerek üzerine mesh etmiştir.

Bir haberde didi İbn-i Şeybe
Hediye kıldı o Resüle Dıhye

İki ḥuff anı ḳabül itdi Resül
Giydi ayağına o ḥuffları ol (427- 428)

3.5.9. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Na'l-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

431- 457. beyitler arasında geçen bölümdür. Hz. Peygamber (S.A.V.) ayakkabıları hususunda rivayet eden Enes b. Malik ayakkabıların iki kıbalandan oluştuğunu belirtir. "Peygamber Efendimiz Hazretlerinin şerefli nalininin iki kıbâli vardı." diye buyurmuştur. Kıbâl, şu nesneye derler ki, onu nâline takarlar ve ayağa giydikleri zaman iki parmağın arasına getirirler. O olmadıkça nalin ayakta durmaz.

Dir kıtada ki Enes virdi haber
Na'l-i peygamber naql eylediler

Naqilde dü- kıbâla var idi
Bir de ibhâmla yanında ğādı

vü saṭi eyle veli iden anı
Cem' iderdi anda üç parmağını

Didi 'Abdullahā 'Abbās didi
Ḥazretiñ na'lini nev'e idi

Dü- kıbāla meşnā idi şirāk
Ayak üstinde olan tāşme'-yi pāk (431- 435)

Enes b. Mâlik'in, tüyü dökülmüş meşin tasmalı bir çift ayakkabı çıkarıp: “ Bu Resûllahın ayakkabısıdır.” dediği, İbn-i Tahman tarafından rivayet edilir.

Bir haberde didi İbn-i Tahmān
Rağıyallahu ‘anhu'l ‘aliyyu'l- raḥmān

Dir çıkardı bize İbn-i Mâlik
Rūz-ı şeb rāh-ı Hudāya sâlik

Dü na'l her biri tökezler idi
Her birinde dü kıbāla var idi

Gāh gāhice Enes dirler idi
O na'ller na'l-i peygamber idi (436- 439)

İbn-i Ömer ise Hz. Peygamber (S.A.V.)'in üzerinde tüy bulunmayan sebtiiye adı verilen ayakkabıyı giyerken gördüğünü belirtiyor.

Bir haber virdi ‘abīd şordum ben
İbn –i ‘Ömere didim niçün sen

Na'l-i sebtiiye giyersin didi ol
Na'l-i sebtiiye giyer idi Resül

Hem anıñ üstine iderdi vužu'
Ben daḥi sevdim anı ki oldı aña ḥū (440- 442)

Câbir b. Abdullah ise Hz. Peygamber (S.A.V.)'in onları iki şeyden men ettiği hususuna değinir. Birincisinin yemeği sol el ile yemek, ikincisinin ise ayakkabıyı sağ el ile çıkarmak.

Yine Câbir didi ki peygamber
İki şeyden bizi men' itdi o er

Biri şol el ile ekl itme ta'ām
Biri bir pā-pūşla itme ḥarām

Bu her yire yine virdi çü haber
Na'l giydünde didi peygamber

Şağ ile bed' ideñ ammā ki eger
Çıkarursañ şolun evvelce çıkar (448- 451)

3.5.10. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Zıkr-i Hâtem-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Tahattüm-ü Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

458- 496. beyitler arasında bâblardır. Bu bâblarda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in hatemi anlatılmıştır. “Muhammed (S.A.V.) içinizdeki erkeklerden hiçbirinin babası değildir, fakat Allah'ın bir peygamberi ve Hâteme'n – nebiyyindir.”³⁶ Ayet-i kerimede nebilerin hatemi demektir. Hatem, hatm kökünden gelmektedir. Yüzük ve mühür anlamındadır. İbn-i Ömer'in Hz. Peygamber (S.A.V.)'in gümüş bir yüzük edindiğini bu yüzüğü belli bir zaman taktığını belirtir. Enes b. Malik, edinilen rivayette ise, “Resûlullah (S.A.V.) Acem, Şam ve Habeş diyarına mektup yazmak istediği zaman kendisine, ‘Eğer mektubunuz mühürsüz olursa onlar bunu asla kabul etmezler.’ denildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (S.A.V.) gümüşten bir yüzük yaptırdı. Yüzüğün kaşında Muhammed yazıldı.

Bir rivâyetde dir İbn-i Mâlik
Yazdı mektûb Resûl-u Mâlik

Mâlik-i Fârise vü hem Şâma
Hem Necâşiye de da'vet-i nâma

Biri didi ki bular ey Server
Bî-hâtem kâğıda yol virmezler

Emr olındı vü döküldi el-ħağ
Hulkası sîm idi anuñ ancak

Hem Muħammed yazıldı anda
Resûlullah ile ekle sende (472- 477)

Hz. Peygamber (S.A.V.) genelde gümüş yüzüğünü sol eline takardı. Yazışmalarda mühür olarak kullanırdı. Vefatından sonra ilk halifelere intikal eden bu yüzük Hz. Osman'ın hilafetinin altıncı senesinde Medine'deki Erîs kuyusuna düşmüştür. Bütün çabalara rağmen bulunamamıştır. Bu olaydan sonra bu kuyu, yüzük kuyusu anlamında Bi'rü'l –i hâtem olarak anılmıştır.

Bir gümüş hâtem idinmişdi Resûl

³⁶Ahzâb, 41

Yedi şiddîkda vü 'Ömerde de ol

Yed 'Osmānda oliydı vākı'
Bi'r-i erīside olunca zāyi'

Yazılan zikr olındur anda
Gözün ac ğafleti ço ğıl sende

Taḥattümünde idenler taḥkīk
Söze yüz misli virdi tevḥīk

Hem Ebū Ṭālibiñ oğlu 'Alīdir
Mühri şaĝına taḥardı server

'Abdullah Bin Ebī Şerh hele
Ḥazret-i Ca'feriñ oĝlıyla bile

Ḥazret-i Cābir ü İbn-i 'Abbās
Hem daḥi pīr Enes ḥayrū'l- nās

Ḥātemi şaĝına taḥardı Resūl
Didiler eylediler cümle ḳabūl

İbn-i 'Ömer didi gördüm sulṭan
Faşşını kefene ḳordı her an

Naḳş olunmışdı naḳş-ı mezkūr
Bilmedik yok anı herkez meşhūr

Daḥi meş' itmişdi peygamber
Mührini yazmaya ḥaṭ hiç bir er

Bu o ḥātemdurur ol an
Bi'r-i erīside yitürdi 'Osmān

Şolda ḳodılar idi anlar anı
Böyle naḳl eyledi canlar canı (481- 492)

3.5.11.Bâb-ı Mâ Câ'e Fī Süffetü'l Seyf-i Resūlullah Şallallāhü 'Aleyhi Ve Sellem

497- 502. beyitler arasında geçen bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber'in hatf kılıcı konu edilmiştir. Hatf, Hz. Davud (a.s.)'a ait olma ihtimali bulunan kılıçtır.

Semürenüñ kılıcı dañi meger
Hâzretiñ seyfi gibiydi yekser

Semüre didigi Resûluñ seyfi
Şâni' anuñ olubdur hatfi (501-502)

3.5.12. Bâb-ı Mâ Câ'e Fi Suffetü'l Dır'-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

Bâb-ı Mâ Câ'e Fi Süffetü'l Miğfer-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

503- 517. beyitler arasında geçen bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in zırhı ve miğferi hakkında bilgi verilmiştir. Zübeyir Bin Avvam'dan edinilen rivayete göre Hz. Peygamber (S.A.V.)'in savaşlara katılırken çok tedbirli davrandığını, Uhud savaşı esnasında iki zırh birden giydiğini öğrenmekteyiz.

Didi hatta Zubeyr Bin 'Avvam
Rağiye 'anhu'l 'aliyyu'l- allâm

Uhud güninde Resûl-ı mennân
Gördüm anı ki 'aleyh-el dır'an (504-505)

Hz. Peygamber (S.A.V.)'in Mekke'ye girip başındaki miğferini çıkardığı sırada, bir adam gelerek: "İbn-i Hatal, Ka'be'nin örtüsüne sarılmış vaziyette yakalandı, affedelim mi?" deyince Hz. Peygamber "Onu öldürün!" emri vermişti.

Hem Enes didi Resûllahuñ
Mekkeye hayn-ı duhûlunde anuñ

Miğferin giymişdi başına ol
Yaşayub 'askerini şağla şol

İş tamam oldı biri geldi mağall
Didi sulţân hazâ İbn-i Hâţâl

Yapışub perde-yi ka'beye o ğur
Tene cân kôrķusı düşmiş ditrer (513-516)

3.5.13. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Süffetü'l 'Amame'-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

518- 526. beyitler arasında Hz. Peygamberin sarığından bahsedilmektedir. Hz. Peygamber zamanında başı sıcaktan koruyan başlıklar olarak görülmektedir.³⁷ Eserde de müellif, Hz. Peygamber'in çeşitli yerlerde sarık kullandığını belirtmektedir.

Hz. Peygamber'in sarık kullandığına dair sahabeden pek çok rivayet bulunmaktadır. Bunların içinde en çok nakledeni sahabe Câbir Bin Abdullah'ın 'Peygamber, Mekke'yi fethettiğinde başında siyah bir sarık olduğu halde şehre girdi.' rivayetidir. Aynı şekilde müellifte eserde Hz. Peygamber'in Mekke'nin fethinde kara bir tülbentle ortaya çıktığını söylemiştir.

Feth-i Mekke günü ol çeşme-yi nûr
Kara dülbendiyle etmişdi zühür (519)

Ayrıca, metinde Hz. Ömer'den nakledenine göre Hz. Peygamber'in hutbede de sarık taktığını ifade ediyor. Konuyla ilgili Cafer Bin Amr Bin Haris, babasının şöyle dediğini nakleder: 'Peygamberi minberdeyken başında bir tarafını omuzlarının arasına atmış olduğu halde siyah sarıkla gördüm.'³⁸

Hem 'Ömer didiğiün peygamber
Huşbe eylerler idi bir minber

Kara dülbendle gördüm anı
Cânıma cân virici sultânı (520-521)

3.5.14. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Şüffetü'l İzâr-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

527- 544. beyitleri arasında bulunan bölümdür. Bu bölümde, izâr konusuna değinilmiştir. İzâr, "belden aşağı mahsus örtü, peştemal."³⁹ Şeklinde tarif edilmiştir. Bu elbise Hz. Peygamber'in topuklarını aşmamalıdır. Çünkü O (S.A.V.) bir hadislerinde, "İzârın topuktan aşağısı ateştedir" buyurarak izârın ne kadar uzun olabileceğini belirtmiştir.⁴⁰

Metinde de müellif Hz. Peygamber'in, Hz. Huzeyfe'nin adalesinden yapışarak "İzârın yeri burasıdır" eğer bunu geçirirsen de topuklara kadar sarkmalısın şeklinde buyurmasını anlatıyor.

Hem Huzeyfe didi bir gün Aşmed

³⁷ Haydar Güngör, **H. Peygamber Döneminde Kullanılan Kıyafetler**, AİBÜ, İlahiyat Fakültesi Dergisi, c: 4, S:8- 4, 2016, s.50.

³⁸ Güngör, **H. Peygamber Döneminde Kullanılan Kıyafetler**, s. 50.

³⁹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Sözlük**, Aydın, 2007, s.542.

⁴⁰ Güngör, **H. Peygamber Döneminde Kullanılan Kıyafetler**, s.50.

‘Adelemden yapuşub pek bî-ħad

İzariñ mevzi’i budur pek bil
Dilemezsiñ azacıķ alçaķ kıl (542- 543)

3.5.15. Bâb-1 Mâ Câ’e Fî Meşiyyete Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

545- 555. beyitleri arasındaki bâbdır. Bu bâbda Resûlun meşiyyeti hakkında bilgiler mevcuttur. Hz. Peygamber’in hiç bir zaman kimseyi kımadığını her zaman mütevazı olduğunu, haram olan şeylere bakmadığını belirtir.

Ne ķadar ceħd ider olsaķ ceħdi
Hic kırmazdı cihâniñ faħri

Didi vildân-ı ‘alîden bere him
‘Alî vasf eyledüğünde anı dilim

Her kaçın pâyini ol pāk-i neseb
Kaldırub yürüse örse cevr-i ta’b (550- 552)

3.5.16. Bâb-1 Mâ Câ’e Fî Takni’ Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

556- 559. beyitleri arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)’in başına örttüğü sevbden bahsedilir. Sevb, başörtüsünden geniş, ridâdan dar/ küçük olup kadının başını ve göğsünü örttüğü bir giysi.⁴¹ Hakkında bilgi verilmektedir.

Gâh örterdi başın ol server
Şevble yayığıyla añla ħaber(556)

3.5.17. Bâb-1 Mâ Câ’e Fî Celse-yi Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

560 – 569. beyitler arasında geçen bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.) ve müellif, arasında geçen sohbet anlatılıyor. Müellif, Resûlu bir gün mahzun otururken gördüğünü, Abdullah Bin Zeyd haber vermesi ile müellif, Hz. Resûlu mescidde arkası dönük yatarken gördüğünü anlatıyor.

Gördüm anı müteħařşı’ ol nûr
Bañada ħavf-ı Ĥudâ itdi zuhûr

Bir zamân oldı vücûdum lertzân
Kendü ħâlim añub oldım giryân

⁴¹Yunus Apaydın, **Tesettür mad.** Tdv İslâm Ansiklopedisi, c:40, 2011, s. 543.

Bir haber virdi yine ‘Abdullah
Bin Zeyd rahmet ide aña ile (563-565)

3.5.18. Bâb-1 Mâ Câ’e Fî İttikâ’-1 Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

570- 578. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, sahâbeden Cabir Bin Semürenin Hz. Peygamber (S.A.V.)’i ter içinde bir yere dayanmış görüyor. Daha sonra Hz. Peygamber (S.A.V.)’in yaslanıp oturken sahâbelerle yaptığı sohbet anlatılmaktadır.

Vireyim mi didiler ey ulumuz
Söyle ey canımıza sevgilümüz

Didi işrâk vü ‘ukûk vâlid
Mütteki’a hemân oldı kıâ’id (573-574)

3.5.19. Bâb-1 Mâ Câ’e Fî İttikâ’-1 Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

579- 585. Beyitler arasında geçen bâbdır. Bu bâbda Hz. Enes’in, Hz. Resûlun hasta olduğunu haber vermesi, buna rağmen taşraya gelip namaz kıldırması anlatılıyor. Ayrıca Hz. Resûlun sahâbelerle sohbet etmesi, müellifin ona görmeye gitmesi anlatılanlar arasındadır.

Hem Enes didi ‘aleyhe-l rızvân
Haste olmuşdı ceyb-el rahman

Taşra gelmek diledi çün sultân
Tayanub çıkdı üsâmeye hemân

Çıkdı aşhâbla şöhet kıldı
Niçe biñ lutufla ülfet kıldı

Hem namâzı bile kıldı o es’ad
Olub aşhâba imâm o emced (579- 582)

3.5.20. Bâb-1 Mâ Câ’e Fî Ekl-i Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

Bâb-1 Mâ Câ’e Fî Hıubz-1 Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

Bâb-1 Mâ Câ’e Fî İdâm-1 Resûlullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

586- 719. beyitler arasında geçen bâblardır. Bu bâblarda, Hz. Peygamber (S.A.V.)’in yemek adabından bahsedilmektedir. Ka’b ensârından edinilen rivayete göre Hz. Peygamber (S.A.V.) üç parmağı ile yemek yer, yemek bitiminde üç parmağını yalardı.

Ka'b enşârı bize virdi haber
Hıfz ide haķanı ez-ħavf-i ħāşîr

Ťa'āmdan çekecegiz el hem yār
Parmağın yalar ıdı ol muĥtār

Didi Ĥazret-i Enes Resûl-u ilah
Baş vü avrete müsebbiha her gāh

Heme bunlar iderdi ta'lîķ
Böylece eyledi sözi taĥķîķ

Yine buyurdi Ka'b-ı enşârı
Loķma ekl eylesedi her bārı

Se aşabi'le yer idi ancak
O avucı yalar idi 'Abdülħaķ (586- 591)

Hz. Peygamber (S.A.V.)'in en önemli sünnetlerinden biri de yemeğe başlamadan önce mutlaka besmele çekerti. Yemeğe besmele ile başlayıp yemek sonunda ise Allah'a şükrederdi.

Konuyla ilgili, Hz. Peygamber (S.A.V.) bir hadîs-i şerîfnde şöyle buyurmaktadır: "Yemeğe Besmele ile başlayıp, sonunda "Elhamdülillah" diyenin, daha sofraya kalkmadan günahları af olur."

Mürtefi' süfre üzerinde ta'ām
Ola becidd şalvetiyle selām

Sükürr ide yimedi ol tāhir
Olmadı nān-ı murakķaķ ĥāzîr

Bir deri süfre içinde yerdi
Yiyüben şükkrini dā'im dirdi (607- 609)

Tavuk eti yemek sünnettir. "Ebu Musa'nın yanına girdim tavuk yiyordu. Bana yaklaştı sen de ye dedi, çünkü ben Resûlullah'ı tavuk yerken gördüm."

Ebū Mūsā didi ki ĥazreti ben
Görmüşüm tavuķ etini yirken

Ol kişi didi ki taķva ile beni
Şey'mentnā yir iken gördüm anı (619- 620)

Enes b. Mâlik, iki cihan serverinin kabak yemeğini, sevdiğini bildiriyor

Hem buyurdu Enes Bin Mâlik
Masivâ Allah nazarında hâlik

Ğabağı pek severdi sultân
Her mağalde ki ola ħâzır-ı ħân

Gidüp arar idim ħas'ade ben
Yemekiçün anı tâ cedd-i hüsn

Diyebilürdüm anıña añı
Sever idi dü-cihânın sultânı (627- 630)

Enes b. Mâlik: “Bir terzi Peygamber onun için hazırladığı yemeğe davet etti, ben de onunla gittim. Ona bir arpa ekmeğiyle içinde kabak bulunan bir çorba ile kurutulmuş et sundu. Enes b. Mâlik, dedi ki:“Peygamber’in, tabağın etrafından kabakları araştırarak topladığını gördüm. İşte o günden beri ben kabağı çok severim.”

Hem Enes didi Resûli da'vet
İtdi bir derzî idüb çün ħürmet

Oldılar derzî evine 'âzim
Ol dağı ħizmete oldu ħâ'im

Nân-ı cev v ħodı çü-meydâna o Sa'id
Medfen fî dubâ' vü ħadîd

Deyü Enes anı ki gördüm Aħmed
Ğasada ħabağ arar ol es'ad

Ol zamândan severim ħabağı ben
Sende sevâni eyâ ħulğ-ı ħasen (635- 639)

Hz. Peygamber (S.A.V.), “Et, dünya ve ahirette yiyeceklerin efendisidir.” buyurmuşlardır. Peygamberimiz’in en çok koyunun kürek ve ön kollarının etini sevdiği rivayet edilir. Bir hadîs-i şerifte: “En iyi et, koyunun sırt etidir.” buyurmuşlardır. Hayvanların sağ taraf etleri, sol taraf etlerinden daha üstün ve hafiftir. Et, işkembeden uzaklaştıkça değeri artar. Yine bir hadislerinde: “Sizden biriniz çorba yapmak için et satın aldığında suyunu çok koysun. Zira yiyen kişi çorbanın

içinde et bulamazsa, suyundan içer. Çünkü et suyu, iki etten birisidir.” demişlerdir.

Pek severdi ol etin peygamber
Dişleriyle anı ekl itdi ol er

Hem didi azret-i İbn-i Mes'ud
Cümleniñ ola dilinde mevdud

Sevdüğinden ol etin şahib-i hâl
Eylediler aña zehri idhâl (655- 657)

Bir aber didi yine 'Abdullah
Ben işitdim didi mürşid-i rāh

Aranın eti lühüm tayyibdir
Hem dai asen vü hem eabb der (668- 669)

Hz. Peygamber (S.A.V.), “Kim her sabah yaş hurmadan aç karnına yedi tane yerse, o gün ona zehir yahut sihir zarar vermez.” buyurmuşlardır. Efendimiz, hurmanın yaşına da, kurusuna da bereketli olması için duâ etmiştir. Hurmanın yaşını kurusuyla yemek de sünnettir.

Yidiler lamı 'akibinde anuñ
Bir taba urmā ki şād ola canuñ

İtdi tecdīd vuзу zahrullah
ıldılar hem dönicek ol anda (699- 700)

3.5.21. Bāb-ı Mā Câ'e Fī Vuzū'-ı Resūlullah Şallallāhü 'Aleyhi Ve Sellem

720- 729. beyitler arasındaki bābdır. Bu bābda Hz.Peygamber (S.A.V.)'in abdest alma adabından bahsedilmiştir. Hz. Peygamber her vacip ve müstehap namaz için abdestini yenilerdi. Abdest almayı çok severdi. Ayrıca bereketin el yıkama da olduğunu belirtirdi.

Şoñra el yıımadaymış bereket
Didim anı didi yaña bereket

Evvelinde vü sonuñda tathīr
Etmede dir deyüb itdi ta'bīr (728- 729)

3.5.22. Bāb-ı Mā Câ'e Fī avl'el Kebi Resūlullah Şallallāhü 'Aleyhi Ve Sellem abl'el

Ṭa'ām ü Ba'de

730- 756. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)'in yemekle ilgili sünnetlerinden bahsedilmektedir. Resûl, yemeğe başlamadan önce mutlaka, besmele çekerdi.

Didi biz besmele ile evvel
Yidik vü geldi şabrsız echel

Beslemesiz niçün ol hāndan
Basınca yidi şeyṭān etden (735- 736)

Hz. Peygamber (S.A.V.), sağ eliyle yemek yerdi ve ashabına da sağ elle yemelerini öğütlerdi. Hatta peygamber efendimizin yanında yetişen ve üvey oğlu sayılan Ömer b. Ebi Seleme'den “Oğul, besmele çek! Sağ elinle ye! Hep önünden ye!” diye buyurduğu rivayet ediliyor. Ayrıca Peygamber Efendimizin sağ elle yemek yemek ile ilgili şu hadisi bulunmaktadır: “Biriniz sol el ile ne yemek yesin ve ne de su içsin. Çünkü şeytan sol eliyle yer ve içer.

Evvelinde daḥi hem āhirde
Olma ḡāfil ḥazır it her yerde

Hem 'Ömer didi diyib sulṭāna
Hemeye müşfik daḥi raḥmān

Getirecek ḥazretine sulṭānuñ
Gördüm öñinde ṭa'ām var anuñ

Didi gel otur bismillāh de
Hem ṭa'ām daḥi şaḡıñ ile ye (739-742)

Yemeğe besmele ile başlar yemek sonunda ise Allah'a şükretmek için Elhamdülillah derdi. Hz. Peygamber (S.A.V.)'in bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmaktadır: “Yemeğe Besmele ile başlayıp, sonunda Elhamdülillah diyenin, daha sofraya kalkmadan günahları af olur.”

Kaçan el çekib ṭa'āmdan sulṭān
Ḥamd idüb şükr iderdi ol an

Añına ṭa'āmete işkāsete'ām
Daḥi itdügine ehl-i İslām

Bāhili didi Resûl kâidesi
Ref'i olındukda atıñ mā'idesi

Ḥamd iderdi ola ṭayyib ile hem
Gayr-ı maḳtū' vü muvedde'le be-hem

Andan olmaya ğani dirdi Resūl
Rabbenā ile bitiverdi ol (745- 749)

3.5.23. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Ḳadaḥ-ı Resūlullah Ṣallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

757- 761. Beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, Enes b. Mâlik Hz. Peygamber (S.A.V.)'in subaşıısı olarak karşımıza çıkmaktadır. "Su kadehi"ni büyük bir itina ile taşır, bakımını yapar ve Efendimiz'in meşrubatını hazırlardı.

Didi şayet Enes Bin Mâlik
Raḍiye'anhu'l aliyyu'l mâlik

Bize çıkardı ağaçdan ḳadaḥı
Demürleşmiş gören olur feraḥ

Ḳadaḥıdır bu o ulu şâhıñ
Ġafleti ḳo var ise ağâhıñ

Hem Enes didiği o 'ıyd-ı ilâh
Bu ḳadaḥdan içer idi her gâh

Ki nebîz virürdim gâh-ı lebin
Ki 'aseli ki sedd içerdi andan (757- 761)

3.5.24. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Fâkîhet-i Resūlullah Ṣallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

762- 778. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Ayşe (r.a.), validemizin anlattığına göre, Peygamber Efendimiz (S.A.V.) kavun-karpuzla hurmayı birlikte yer ve şöyle buyururdu: "Bunun hararetini bunun serinliği ile bunun soğukluğunu da bunun sıcaklığı ile kırarız, dengeleriz."

'Âişe didi Resūl-u Ekrem
Yirdi ḳarbuzla ḥurmâ her dem

Hem Enes didi o 'âli-yi şürb
Cem' ider ḳavutla beyn-i ṭayyib (763- 764)

Kavun, karpuz ve salatalık Hz. Peygamber (S.A.V.)'in sevdiği meyvelerdir.

Hem Enes didi o ‘Alī-yi şürb
Cem’ ider kavunla beyn-i tayyib

Bu her yire didi ol muhtāra
Gele bir şey’i ki ol bazara

Anı her gören alur kıymetle
Getürür hazretine hürmetle

Alıcağ ol şey’ destine Resül
Hem du’āya olur idi meşğül (764- 769)

3.5.25. Bâb-ı Mâ Câ’e Fî Suffetü’l Şarâb-ı Resülullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

Bâb-ı Mâ Câ’e Fî Suffetü’l Şürb-i Resülullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

779- 808. beyitler arasındaki bâblardır. Bu bâblarda, Hz. Peygamber (S.A.V.) döneminde var olan içeceklerinden bahsedilmektedir. Bu dönem başlıca meşrubat çeşitleri bal şerbeti, hurma suyu, süt gibi içeceklerden oluşmaktaydı.

Didi ‘Âişe Resülulaha
Sevgilü şerbet olan ol şâha

Mai’ ‘azb ola daği bârid hem
Sever idi anı şahı ekrem (779- 780)

Böylece hazret ile varmış idik
Sarây-ı Meymûniye girmiş idik

Bir ana ile bize bir miqdâr
Süd getürdi içüb andan muhtâr (782- 783)

3.5.26. Bâb-ı Mâ Câ’e Fî Suffetü’l Ta’atıtur-ı Resülullah Şallallâhü ‘Aleyhi Ve Sellem

809- 818. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)’in güzel koku sürünmeleri ile ilgili bahsedilmiştir. Hususla ilgili Enes b. Mâlik’den edinilen rivayete şu şekildedir: "Peygamber Efendimizin sükke tâbir edilen bir koku (kutu)'su vardı. İcap ettikçe ondan sürünürlerdi.

Hem Enes didi hemîn peygamber
Dâ’im iderdi ta’atıtur-ı server

Sükkeden iderdi her bāri
Hem taṭayyub o cihāniñ varı (809- 810)

İbni Ömer (r.a.)’den nakledildiğine göre Hz. Peygamber, bu konuda şöyle buyurmuştur: "Üç şey reddedilmez: Yastık, güzel koku ve süt."

Hem didi İbn-i ‘Ömer mefhār-ı nas
Kaşd idüb didi çok ta‘līm-i ünās

Üc ki hediye ola redd eylesin
Bir visāde biri ṭayyib biri leben (812- 813)

3.5.27. Bāb-ı Keyf-i Kān Kelām-ı Resūlullah Şallallāhü ‘Aleyhi Ve Sellem

819- 830. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)’in sözünün kaynağı konusunda bilgiler sunmaktadır. Hz. Ayşe o, şerefli zatın latif sözü sevdiğini bildiriyor. Enes b. Mâlik (r.a.) ise Resûlun sözü üç kere tekrar ettiğini başka da tekrar etmediğini bildiriyor.

‘Āişe didigi ol zāt-ı şerīf
Server iderdi sözi gāyetde laṭīf

Söz söylerdi açık hem fāşıl
Anı añlardı gibi hem ‘āqıl

Hem Enes didi Resūlullahuñ
‘Ādetindendi Ceybullahuñ

Sözi üç kerre iderdi tekrār
Daḫi artuḫ dimez idi muḫtār (819- 822)

3.5.28. Bāb-ı Mâ Câ’e Fī Suffetü’l Dıḫk-ı Resūlullah Şallallāhü ‘Aleyhi Ve Sellem

831- 880. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâb, Hz. Peygamber (S.A.V.)’in gülme adabıyla ilgilidir. Tebessüm, gülmenin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Az gülmeyi ve gülmenin en güzelini temsil etmektedir.

Tebessümle geçürdi dıḫkı
Her gören anı şanurdı dıḫkı (833)

Ebû Zerr (r.a.)’in belirttiğine göre Hz. Peygamber (S.A.V.) ’in azı dişleri görünüceye kadar güldüğünü nakleder.

Dir Ebû Zerr ki Resûl- u Ekrem

İle güldüğü nizâm-ı 'âlem

Gördüñ azû dişini çün server

Pek server itdi aña peygamber (848- 849)

3.5.29. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Mizâh-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

881- 910. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.) mizah anlayışı hakkında bahsedilmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.) şaka yapmayı sever fakat asla üzücü kırıcı şakalar yapmazdı. Sahabe ile arasındaki muhabbeti canlı tutmak, onların dikkatlerini kendi üzerine çekmek ve onlarla arasındaki sevgiyi perçinlemek için güzel sözler söyler ve onlarla şakalaşarak gönüllerini alırdı. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de O'nun bu vasfı için: "Allah'ın rahmetiyle sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi."⁴²

Yine didi bize İbn-i Mâlik

Şûr-ı tâbende haқиқat-ı Mâlik

Bize eyledi laṭife bisyâr

Şaḥib-ul seyf nebiyy-i muḥtâr

Dirdi ḳardeşime yâ Ebû Ömer

Daḥi dirlerdi ne işler taḡyîr (883- 885)

3.5.30. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Kelâm-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Kelâm- ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

911- 966. beyitler arasındaki bâblardır. Bu bâblar da, Hz. Peygamber (S.A.V.) dönemindeki şiir meclisleri hakkında bahsedilmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.) şiir hakkındaki düşüncelerini o'nun şu hadîsinde görmek mümkündür: "*Şiir de (normal) söz gibidir; güzeli güzel, çirkini çirkindir.*"

Ṭarafa tek beytini ol muḥtâr

Dirlerdi ki geliser iḥbâr

Bu her yire didi bir gün ḥazret

Didi işidin ey aşḥâb-ı ümmet

Şua' râ didiği sözden el-ḥaḳ

⁴²Âl-i İmran, 3/159

Lebidin didigi aşdan ancak (913- 915)

Hız. Peygamber (S.A.V.) , kendisini şiirden müstağnî saymamıştır. Şiir dinlemiştir, huzurunda şiir okutmuştur. Hız. Peygamber'in huzurunda şiir okunması konusunda Câbir b. Semüre (r.a.)'nin naklettiğine göre o şöyle dedi: "Ben Resûlullah (S.A.V.)'ın yanında yüz defadan fazla oturdum. Resûlullah (S.A.V.)'ın sahâbesi karşılıklı şiir okurlardı. Cahiliye dönemindeki bazı mevzuları da aralarında yâd ederlerdi. Resûlullah (S.A.V.) susardı. Çoğu kere onlara tebessüm ederdi."⁴³

Didi hem Semüre oğlı Câbir
Meclisinde çende olduğ hazır

Şi'r oku nûr-ı Resûl yanında
Niçe söz söyleniyordu andan

Sâkit olurdu Resûl- u Ekrem
Gâh eylerdi tebessüm epsem

Dir şerîd hâzretler bir gün ben
Ridif oldum bir yire gider iken (933- 936)

Hatta kadınlar kendi aralarında toplanıp, şiir ve sohbet meclisleri oluşturlardı.

Hem didi 'Âişe on bir 'avret
Oturub iderdik çün şöhet

Ahdleşdiler o on bir mer'e
Zevceler halini kim zerre

İtmeyüb ne ise mâ-fi'l- vâkî
Didiler ölmeye nesne şanâyî'

Her biri söyledi hâl-i zevcîn
Ki andırdı hâzîze evcin (954- 957)

3.5.31. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Nевm-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Suffetü'l İbâret-i Nевm-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve

⁴³ Osman Nedim Yektar, **Hadîs Rivayetleri Ve Hız. Peygamber'in Şiire Bakışı**, Ekev Akademi Dergisi S: 65, 2016, s.413.

Sellem

967- 1091. beyitler arasında geçen bâblardır. Bu bâblarda Hz. Peygamber (S.A.V.)'in uyku adabı anlatılmaktadır. Resûlullah, uyumak istediği zaman sağ elini sağ yanağının altına koyup sonra üç defa: “Ey Allah’ım, kıyamet günü kullarını hesaba çekmek üzere tekrar dirilttiğinde beni azabından korusun.” diye dua ederdi.

Yitigine ne zamān ide duḥûl
Sağ olan sağ yüzi altına Resûl

Ḳor idi vü didi ey Rabb-i ğani
Luṭfiñla ḳoma şiddete beni

Beni ba’s eyledüğün Mevlā
Eyleme ḫalk arasında rüsvā (968- 970)

Hz. Peygamber uykudan kalkınca da Elhamdülillah derdi.

Seniñ ismiñle ulu hem dirhim
Bendeniñ biri vehm-i kemterim

Daḫi ḳalkdıḳda dir elhāmdülillah
Bizi ḫayy eyledi beytulullah (972- 973)

Hz. Peygamber (S.A.V.) gece uykudan uyanıp namaz kılarıdı. Gecenin bir kısmında on rekât namaz kılarıdı. Ve bir rekatle de vitr yapar ve sabahın iki rekâtlık sünnetini kılarıdı. Bu şekilde kılınmış olan rekâtların toplamı on üç rekât olurdu. Konuyla ilgili Hz. Ayşe’den gelen farklı hadisler mevcuttur.

İbn-i ‘Abbās didi bir gün Aḫmed
Uyudu ḫorladı o necm-i es’ad

Çün Bilāl geldi şalat-ı ‘allām
İtdi vü ḳalkdı Resûl-u ‘allām

Abdest aldı vü ḳıldı namāz
Aña maḫşüşdı bunu nev’e niyāz (979- 981)

İder idi yine bir derdi edā
Öylece eyler idi ol merd-i Ḥudā

Şoñra üç daḫi ḳılarıdı server

On bir olurdu namāzı yekser

Ben didim uyku size gelmez mi
Vitri fevt havfı size olmaz mı

Didi yā 'Āiṣeye göz der uyuyan
Kılınmaz der bu ḳamū serrī tūyān

Hem didi 'Āiṣe kim peygamber
Gice namāzı anuñ aḳdī aṣir (1031- 1035)

3.5.32. Bâb-1 Şalâte –Ed Duḫā

1092- 1117. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâb, Hz. Peygamber (S.A.V.) 'in duhâ vakti kıldığı namazları anlatır. Resûl, bazen dört çoğu zaman ise altı rekât kılmayı adet edinmişti.

Vaḳt-i dahvede ḳılar mıydı namāz
Didi ideydi ṣalvete aḡaz

Gāh dört ḳılar idi gāh ziyāde
Hem namāzıyla olurdu dilṣād

Bir rivāyetde Enes daḫi didi
Çaṣt vaḳtinde ṣalvete iderdi

Altı rek'at ḳılar idi bī-ekṣerī
'Ādeti itmişti anı server (1093- 1096)

3.5.33. Bâb-1 Mâ Câ'e Fī Suffetü'l Şavm-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1124- 1163. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)'in oruç adabı anlatılmaktadır. amazan orucu farz kılınmadan önce, Hz. Peygamber (S.A.V.), Mekke'deyken Aşure orucu tutuyordu. Medine'ye hicretten sonra da bu orucu tutmaya devam etmiş, ancak Ramazan orucunun farz kılınmasından sonra Aşure günü oruç tutma hususunda Müslümanları serbest bırakmıştır. Peygamber Efendimiz Yahudilere benzememek için Muharrem'in onuncu günü (Aşure) ile birlikte dokuz ve on birinci gününde de oruç tutulmasını tavsiye etmiştir.

Ekl ü şürbe ki olurdu meṣḡul
Şā'im olmaḳlıḡa bulmaz devv bul

Hem didi 'Āiṣe o merd ü 'ādil

Şâ'im olmadı berây-ı kâmil

Hem bunuñ gibi didi Pîr-i Enes
Haqka uy itme hilâfına heves

Şâ'im olurdu nice gün iden
Dir gören anı faqir u bâydan

İllâ dutardı ramazân ayın
Ba'd hicret bu olupdı ayın

Bu ay içre dañi iftâr itmez
Ekl ü şürbiñ tarafına gitmez (1128- 1133)

Hz. Ayşe (r.a.), Resûlun Şaban ve Ramazan ayında mutlaka oruçlu geçirdiğini bildiriyor.

İllâ şa'bânıña hem ramazânı
Şâ'im olur didi ol sulţanı

'Âişe didi hūyı sulţanıñ
Şâ'im olurdu çoñı şa'bânıñ (1140- 1141)

3.5.34. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Suffetü'l Kırâ'at-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1164- 1184. beyitler arasundaki bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.) dönemindeki kırâat adabı anlatılmaktadır. Kendisine Hz. Peygamber (S.A.V.)'in Kur'ân-ı Kerîm'i nasıl okuduğunu soran sahabeye Enes b.Mâlik (r.a.) medli (uzatılması gereken harfleri uzatırdı) şeklinde cevap vermiştir.

Añladım anı ki hażret-i sulţân
Te'anni üzere oqurdu Kıur'ân

Hem Enes didi Resûl-ı ekrem
Med iderek oqur idi her dem (1167- 1168)

Ümmü Seleme (r.a.) ise Hz. Peygamber (s.a.v.) Kur'ân-ı Kerîm okuduğunda ayetleri ayırır, dururdu tekrar ayırarak okurdu şeklinde cevap vermiştir.

Ümmü Seleme didi şâhib-i teşri'
Hem kırâ'atde iderdi taqţî'

Hatem itde vaqf eyler idi
Ba'de aşagasın söylerdi

Sahabe Abdullah'tan edinilen rivayete göre, Mekke fethi günü Fetih süresi okuyan Hz. Peygamber hem kalben hem de aklen tilavet etmiştir.

Bir rivāyetde didi 'Abdullah
Anı gördüm ki idigi laṭīfullah

Feth-i Mekke günü ol zāt-ı şerīf
Süre'-yi feth oḡur āmma ne laṭīf

Oḡıyub şavtını taḡsīn eyler
Gelicek müddenī tebeyyün eyler

Hem kıtada didi Allah ḡavī
Halka ba'ş itmedi bir demde nebī (1177- 1180)

3.5.35. Bâb-ı Mâ Câ'e Fī Suffetü'l Baña'-ı Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1185- 1219. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda ise, sahabelerin kırâatinden bahsetmektedir. İbn-i Mesûd (r.a.), bir gün Resûlun kendisinden Kur'ân okumasını ister. O da Nisa suresini okumaya başlar. Sureyi okurken Hz. Peygamber (S.A.V.)'in ağladığını görür.

Bir haberde didi İbn-i Mes'ûd
Aña rahmet ide ol ḡayy u vedûd

Baña bir gün didi ol 'âli-câh
Oḡugıl işideyin 'Abdullah

Aña didim ki ne ḡaddim olayın
Oḡuyım diñleyesin anı sen

Didi oḡı sürem ben anı
Diñleyim ḡayr oḡıya Ḳur'ânı

Çü nisâ süresi geldi yâle
Oḡıdum anı o ehl-i ḡâle

Geldim ol ite o ferd-i vaḡīd
Didi ol demde hüve lâ'- şehīd

Didi gördüm o Resûl-u 'âlem

Okıdır gözleri yaşın ol dem (1189- 1196)

3.5.36. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Firâş-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1220- 1232. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)'in yattığı hasır hakkında bahsedilmiştir. Peygamberimizin, üzerinde yatıp uyuduğu döşeğin, yatağın yüzü, deridendi. İçi, hurma lifi doldurulmuştu. Kendisi de, zevcesi de, onun üzerinde yatarı. Başının altına koyduğu yastığının da, yüzü deriden olup içi, hurma lifi doldurulmuştu.

Lifle tölmuş idi ser-tâ-ser
Anıñ üstünde uyurdu server

Sâ'iliñ biri didi şordum ben
Döşeğinden hazretiñ 'Âişeden

Zarf-ı madbüg deri olmuşdı
İçi anıñ lifle tölmişdı

Haşşadan dañi sū'âl itdim anı
Ne de uyurdu o cānlar cānı

Didi mesh uyur şaf-ı meşreb
Anı iki kat iderdik her şeb (1221- 1225)

3.5.37. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Tevāzu' Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1233- 1321. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.)'in mütevazılığı hakkında bahsedilmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.)'in mütevazılığı, İslâm'ı yayma aşamasında, insanların kalplerini kazanmayı da kolaylaştırıyordu. İbn-i Mâlik (r.a.), Resûlun hem hasta olsun hem cenaze olsun her zaman her yerde hazır bulunduğunu ifade eder.

İbn-i Mâlik didi hem peygamber
Haşteye varur idi ol server

Hem cenāze olurdu hāzır
Merkebe biner idi ol tahir

Da'vete varur idi zāt-ı laṭīf
'Abd ola da'vet iden yā- hū şerīf (1242- 1244)

3.5.38. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Hıulq-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1322- 1414. beyite kadar olan bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in huyları konu edilmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.) asla kimseyi ayıplamaz, arkasından konuşmaz ve de kimsenin sırrını başkasına söylemezdi.

Bu üçüñ terkiñi emr eyler idi
Ėayriye hem zararın söyler idi

Yüzine ki kimse'yi zemm itmezdi
Ėıybetinde 'aybını itmez idi

Bir kesin sırrından açmazdı haber
Ėayr olma anı dimekle de meger (1372-1374)

Herkese karşı sabırlıydı. Hiç tanımadığı bir kişi bile karşısına gelse hoşgörü içerisinde onu dinlerdi.

Bir Ėarīb gelse Resûl Ėazretine
Şabr iderdi o kesin cefvetine

Bulsalar idi 'izzet-i aşĖâb
Getürürlerdi Resûle ağbâb (1380- 1381)

Hayatında hiç bir zaman kimseye hayır demezdi.

Heme 'ömründe dimedi hiç lâ
İşidilmedi dilinden lâ lâ

Varsa virür idi mes'ülen
Va'd iderdi yoğ ise ma'mülen (1389- 1390)

3.5.39. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Ėayâ'-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1415- 1420. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, hayâ konusundan bahsedilmiştir. Hayâ insana imandan gelir, Allah'ın kuluna vermiş olduğu özelliştir.

Zevcesinde olıcağ böyle Ėayâ
Ėazretiñ şermini andan añla

Dime dimi şerm imândandır
Böyle Ėüy Ėulına yezdândandır (1419- 1420)

3.5.40. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Hâcâmet-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1421- 1442. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda Hz. Peygamber (S.A.V.) dönemindeki hacamat konu edilmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.) sünneti olan, ümmetine de pek çok kez tavsiye ettiği bir tedavi yöntemidir.

Hem devâda size olan efdel
Hâcâmetdür didi â'lem ü ekmel

Ger hârâm olsa idi hâzret âña
Daği ücret virmiyeydi hâşa (1424- 1425)

3.5.41. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Esmâ'-1 Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1443- 1454. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in esmâsı hakkında bahsedilmiştir. Bin bir ismiyle hatırlanan âlemlere rahmet, iki cihân serveri Resûlun bazı insanlar dokuz ismi olduğunu söylemiştir.

Biñ bir ismiyle olur hâzret yâd
Didiler hâğ gibi ba'z-ı üstâd

Ba'zılar didi tis'a tis'in der
Hâğ gibi ismi anıñ ta'yin der (1443- 1444)

3.5.42. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Sinn-i Resûlullah Şallallâhü 'Aleyhi Ve Sellem

1455- 1481. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in ömrü hakkında bahsedilmiştir. Hazret, ömrünün altmışta üçünü zorluklar içerisinde geçirmiştir.

Hâzretiñ 'ömri gûlûş-u sittin
Hem Ebûbekir ü 'Ömer daği çetin (1460)

Resûle, kırk yaşında Allah tarafından peygamberlik gönderilmiştir. Mekke'de on yıl oturduktan sonra Medineye hicret etti. Altmış yaş civarında bu dünyadan intikal etmiştir.

Kırk yaşında anı gönderdi Resûl
Hâğ Te'alâ ehl-i hâğ kıldı qabûl

Mekkede on yıl oturdu server
Hem Medinede de ol mehter

Yaşı altmışda tamâm oldu işi
Qalmadı da'vet için teşvîşi (1470- 1472)

3.5.43. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Vefât-1 Resûlullah Şallaluhü 'Aleyhi Ve Sellem

1482- 1576. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in vefatı hakkında bahsedilmiştir. Hz. Ayşe (r.a.)'nin söylediğine Hazretin, önünde bir su çanağı vardı ellerini suya daldırıp yüzünü mesh ederek, dua ederdi.

Hem didi 'Âişe şâhib-i şevket
Mevte meşgûl otur ol hâzret

Bir kâdağla şu var idi ol şâh
Ellerin aña şokardı ki gâh

Yüzünü mesh ider idi su ile
Hem du'â eyler idi pâk diliyle (1494- 1496)

Hz. Ayşe (r.a.)'nin rivayetinden edinilen bilgiye göre, Hz. Ebûbekir (r.a.) devesiyle mescidin kapısına geldi. Üzüntülü bir şekilde Hz. Peygamber (S.A.V.)'in evine girdi. Hazret vefat etmişti ve yatağının üzerindeydi. Yüzünü kapatmışlardı, Hz. Ebû Bekir (r.a.), Resûlun yüzünü açtı, dizüstü çöktükten sonra Hazretin yüzünü öptü ve ağladı.

Hem didi 'Âişe ile 'Abbâs
Göçecek âhrete hayr'ül- nâs

İki 'aynı arasından Sıddîk
Öpdüğün eyledi anlar taḥkîk

Bir rivâyetde didi 'Âişe hem
Ba'd-ı kabz hâzretiñ üstine babam

Girdi vü ağızını alnına kodı
Sâ'id üzre koyub elini didi

Vü enbiyâ' hîzin hîffetle
Vü asfiyâ' kati rikḫatle (1504- 1508)

Hz. Peygamber (S.A.V.)'in mübarek naaşının defnedilmesinden önce müminler halife seçme işine yöneldiler. Ebû Bekir ile Ömer müminlerin bölünüp parçalanmalarından korktukları için müminlerin yanına vararak seçim yaptılar. Hz. Ebû Bekir'i halife olarak seçtiler.

Hz. Peygamber (S.A.V.), pazartesi günü, bu dünyada intikal etti. Fakat pazartesi ve salı günü defnetmek nasip olmadı. İşler yoluna koyulduktan sonra defin için işlemler başladı.

Hâlimiz ile mükedder oldu
Her kişi kendüni zâyi' kıldı

Hem dağı 'Âişe didi ğazret
Yevm-i işneyn çü itdi rığlet

Yine hem Ca'fer-i řâdıķ didiler
Ceddiniñ fevt ğünün virdi ğaber

Yevm-i işneyn de ğöçüp faĥr'ül -ciĥân
Defnine olmadı ol ğün imkân

Leyle'-i şâlişe hem rûzunda
Lâzım olan ne ise defninde

Cümle ařĥâb anı itdi ğâşıl
Çarşanba ğicesi oldu vâşıl

Ķabrine ğazret-i faĥrû'l- ğevân
Öldi ziynetde firdevs- i cinân

Ba'z şülâşâde deyü virdi ğaber
Lîk bu Ķula za'ifdür didiler (1514- 1521)

3.5.44. Bâb-1 Mâ Câ'e Fî Mirâş-ı Resûlullah şallaluhü 'Aleyhi Ve Sellem

1577- 1601. beyitler arasındaki bâbdır. Bu bâbda, fahr-i kâinat Hz. Peygamber (S.A.V.)'in vefatının ardından mirası hakkında bahsedilmiştir. Hz. Peygamber (S.A.V.) vefatının ardından kızı Hz. Fatıma başta olmak üzere diğer mirasçılarını O'nun her çeşit malını ve bu arada arazilerini bölüşmek üzere halife Ebû Bekir (r.a.)'e müracaat ettiler. Kendilerine Resûlullahın: "Bize mirasçı olunamaz, bıraktıklarımız sadakadır." sözleri hatırlatıldı ve buna göre de O'nun sahip olduğu tüm araziler devlete mal edildi.

řadaķa kıldı anı hep server
Ya'ni vaķf eyledi hep peyğamber

Bu her yire didi ben ğördüm idi
Fâşıma ğeldi Ebû Bekire didi

Saňa kim vâriş olur ey Şiddîk
Mes'ele müşkilimiz kıl taḥkîk

Didi ehlim daḥi hem ola dem
Baňa böyle didi çün üstâd

Fâtıma didi baňa nolduđı ben
Babamıñ malına vâriş olman

Diyücek döndi didi çün Şiddîk
Ben işitdim didi ḥazret taḥkîk

Biz nebiyüz bize olmaz vâriş
Didi o ḥulḳ döğüte bâ'ış

Lîk ben eylerem infâkaña
Ḥazret eylemişdi aña 'aṭâ (1579- 1586)

3.5.45. Bâb-ı Mâ Câ'e Fî Rû'yet-i Resûlullah Şallaluhü 'Aleyhi Ve Sellem

1602- 1633. beyitler arasındaki son bâbdır. Bu bâbda, müellif Hz. Peygamber(S.A.V.) 'i övgüyle yâd ediliyor. Hilyenin gayet uzun olduğu vurgulanarak; af ve mağfiret duaları ile eseri tamamlıyor.

Ḥilye ṭolmuşdı gūşden gūşe
Ḥüsni cirt virür idi hevişe

Uzun idi o mübârek ḥilye
Ne ise virdi ḥaber çü ḥilye (1620- 1621)

3.6. ŞAHISLAR

Eserde geçen peygamber, halife, sahabe gibi dinî- tarihî kişiler bu kısımda ele alınmıştır.

3.6.1 Peygamberler

3.6.1.1. Hz. İbrahim

Hz. Muhammed'in atası kabul edilen peygamberdir. Hazret-i İbrahim'e "**Halilullah**" denir. Ona bütün milletler saygı gösterir. Son derece misafirseven idi. Minberde hutbe okumak, misvak kullanmak, sünnet olmak, tırnak kesmek işleri, Hazret-i İbrahim'in bazı sünnetlerindedir. Kâbe-i Muazzama'yı, oğlu İsmail (a.s.) ile yapmıştır.

Ceddim İbrahime baqđıqda ol an
Aña beñzer görürüm nebi hemān (108)

Hem dir idi ki dedem İbrāhim
Mekkeye itdi duā bende raḥīm (771)

3.6.2. Dört Halife

3.6.2.1. Hz. Ebū Bekir

Dört halifeden ilk olandır. İslām'ı tebliğ başlamasından sonra ilk iman eden hür erkeklerin; raşit halifelerin, aşere-i mübeşşerenin ilkidir. Cāmiu'l Kur'an, es-Sıddîk, el-Atik lakaplarıyla bilinen büyük sahabe.

Bir haberde didi galiba aḥmer
Çün Ebū Bekir bunu viridi haber (142)

İfade ettiği mânaya göre çoğulu itāk, utekaa ve utuk şekillerini alan atik kelimesi sözlükte “güzel, soylu, hür, şerefli, eski” mânalarına gelmekte ve Kur'ân-ı Kerîm'de Kâbe anlamında kullanılan “el-Beyt”in sıfatı olarak geçmektedir. Bir hadîs-i şerifte ifade edildiği üzere, Kâbe zorbaların zulmünden kurtarıldığı için, Hasan-ı Basrî'den gelen rivayete göre yeryüzünde kurulan mâbedlerin en eskisi olduğu için Saîd b. Cübeyr'e göre ise şerefi ve yüksek itibarı sebebiyle “el-Beytü'l-atîk” diye anılmıştır.⁴⁴

Bir gün ol anda Ebū Bekir 'atîk
İstedigi ola sulṭāna refîk (347)

Hz. Peygamber (s.a.v.) vefat ettikten sonra Hz. Ebū Bekir (r.a.) gelip Onu alınından öpmüştür.

Hem didi 'Āiše ile 'Abbās
Göçecek āhrete ḥayr-ül nās

İki 'aynı arasından Sıddîk
Öpdüğün eyledi anlar taḥḳîk

Bir rivāyetde didi 'Āiše hem
Ba'd-ı ḳabz ḥazretiñ üstine babam (1504- 1506)

Hz. Ebū Bekir (r.a.), Hz. Peygamber (s.a.v.)'in vefatından sonra mirasının bölünmesi konusunda önemli rol oynamıştır.

Şadaḳa ḳıldı anı heb server

⁴⁴İsmail Lütfü Çakan, **Atîk mad.**, Tdv İslām Ansiklopedisi, Ankara, c.4, 1991, s.64.

Ya'ni vaqf eyledi heb peygamber

Bu her yire didi ben gördüm idi
Fāṭıma geldi Ebū Bekire didi

Saṅa kim vāriş olur ey Şiddīk
Mes'ele müşkilimüz kıl taḥkīk

Didi ehlim daḥi hem ola dem
Baṅa böyle didi çün üstād

Fāṭıma didi baṅa nolduḡı ben
Babamıñ malına vāriş olman

Diyücek döndi didi çün Şiddīk
Ben işitdim didi ḥazret taḥkīk (1579- 1584)

3.6.2.2. Hz. Ömer

İslâm devletinin Ebū Bekir (r.a.)'den sonraki başkanı ikinci halife olan kişidir. Ömer (r.a.), devlet idâresinde mühim yenilikler yaptı, pek çok ilk'e imzâ attı. İdârî, adlî, mâlî ve askerî teşkilâtlar kurdu. Hz. Ömer (r.a.) anlayışlı ve basiretli kişiliği ile tanınırdı. Bu güçlü ve büyük kişiliktir ki hep hak olmayan gelişmeleri kontrolü altında tutmuş, tüm yolları ile kötülüğün ve çirkinliğin karşısında durmuştur.

Lîk birini 'Ömer dikdi anuñ
Hele diñle sözi şād ola cenüñ (179)

Daḥi Cābir gibi hem İbn-i 'Ömer
Böylece eyledi ḥabār-ı eşer (281)

Dirdi ḫardeşime yā Ebū Ömer
Daḥi dirlerdi ne işler taḡyîr (885)

Bir ḥaber didi yine 'İbn-i 'Ömer
Ḥazretiñ nāfilesin söylerler (1074)

İbn-i 'Ömer didigim sünnetden
Heşt ḥıfz eyledim ḥazretten (1079)

3.6.2.3. Hz. Osman

İslam Devleti'nin Hz Ömer'den sonraki başkanı ve 3. Halifesi. Hz. Osman (r.a.) hayatta iken cennetle müjdelenen sahabelerden biridir. Hz. Ebû Bekir, ilk defa eski samimi dostlarını ziyaret ederek hak dini onlara anlatmaya başlamıştı. Bu dostlarından biri de Hz. Osman'dı. Hz. Osman yaradılıştan halim selim, iyi ahlaklı ve dürüst bir şahsiyetti. İslam'ı kabule müsait bir mizaca sahipti. Hz. Ebû Bekir'i dikkatle dinledi ve anlattıklarına büyük bir alaka duydu.

Bi'r Erîs olayının anlatıldığı yerde, olayın başkahramanı olduğu için ismi geçmektedir.

Yed 'Oşmānda olıydı vākı'
Bi'r-i erîsde olınca zāyi'

Yazılan zikr olımandur anda
Gözüñ ac ğafleti ço ğıl sende (482- 483)

3.6.2.4. Hz. Ali

Hz. Peygamber'in amcası Ebû Tâlib'in oğludur. Dördüncü halifedir. 6 yaşında iken Peygamberimiz onu kendi evine götürdü. Terbiye ve himayesini bizzat kendisi üstlendi. Hz. Ali Peygambere; Peygamberin eşi Hz. Hatice'den sonra ilk iman getiren ikinci kimsedir.

Sünni Müslümanlara göre Cennetle Müjdelenen On Sahabe'den (Aşere-i Mübeşşere) biri, Dört Büyük Halife'den (Hulefa-i Raşidin) dördüncü ve sonuncusu, Şii Müslümanlara göre ise On dört Masum'dan biri, On iki İmam'ın ilki ve Hz. Muhammet'in hak halefidir.

Gördi vü kı'ımā oldı ekl
'Alī yidi bir zü'l hāşıl

Çoq yime yā 'Alī didi zirā
Nakıha eyü degildür hürmā

Bir Hasan Bin 'Alī hayr'ül- nās
İbn-i Ca'fer daği İbn-i 'Abbās (683)

'Alīden virdi haber hem 'āşım
Hāzret-i ekrem olurdu 'āzem (1115.)

3.6.3. Sahabeler

3.6.3.1. Abdullah Bin Ebî Şerh

Mısır valisi ve İfrikîyye fâtihi. Ne zaman müslüman olduğu bilinmemektedir. Medine'ye

hicret etti ve vahiy kâtipleri arasında yer aldı.⁴⁵

‘Abdullah Bin Ebî Şerh hele
Hâzret-i Ca’feriñ oğlıyla bile (485)

3.6.3.2. Abdullah Bin Serces

Abdullah Bin Serces (r.a.), hakkında yeterli bilgi yoktur. Ama sahabe olduğu kesindir.

Didi hem ‘Abdullah Bin Serces
Ola maqbûl mişâl-i nercis (185)

3.6.3.3.Âişe

Hz. Ebûbekir’in kızı olup, Hz. Peygamber (s.a.v.)’in üçüncü eşidir. Tekrarlarıyla birlikte 2210 hadis rivayet etmiş olan Hz. Âişe, sahâbe arasında en çok hadis bilen yedi kişiden biriydi. Kur’ân-ı Kerîm’i bütün incelikleriyle anlar ve tefsir ederdi. Arap şiirini ve soy bilgisi demek olan ensâb ilmini de çok iyi bilirdi.

‘Âişe didi Resûl-u Ekrem
Yirdi qarbuza hürmâ her dem (763)

Hz. Ayşe (r.a.), Resûlun razaman ayında oruç tuttuğunu bildiriyor.

İllâ şa’bâniña hem ramazânı
Şa’im olur didi ol sulţânı

‘Âişe didi hûyı sulţânun
Şâ’im olurdu çoğı şa’bânuñ (1140- 1141)

Kadınlarda kendi aralarında toplanıp sohbet ederlerdi.

Hem didi ‘Âişe on bir ‘avret
Oturub iderdik çün şöhet

Ahdleşdiler o on bir mer’e
Zevceler halini kimm zerre (1195-1196)

Hz. Peygamber (s.a.v.)’in vefatı sırasında yanında bulunan Hz. Ayşe (r.a.), O’nun küçük bir su çanağına elini daldırıp yüzünü mesh ederek devamlı dua ettiğini bildiriyor.

Hem didi ‘Âişe şâhib-i şevket

⁴⁵ Mustafa Fayda, **Abdullah b. Sa’d b. Ebû Şerh**”, Tdv İslâm Ansiklopedisi, cilt:1, 1988, s. 130-131.

Mevte meşgûl otur ol hâzret

Bir kâdahla şu var idi ol şâh
Ellerin aña şokardı ki gâh (1494-1495)

3.6.3.4. Badiye

Taîflidir. Babası Ğaylan b. Seleme ile birlikte Taif kuşatması sırasında İslamiyeti kabul eden hanım sahabelerdendir.

Gelicek Bâdiye eşmârından
Hediye eylerdi daħi varından

Gidicek Bâdiyeye peygamber
Aña çok şey virür idi server

Buyurdi ki bizim Bâdiye men
Oldı zâhir biz iki hâzret-i nûr (895- 897)

3.6.3.5. Berâ Bin Âzib

Berâ bin Âzib (r.a.), Resûlullahın hicretinden önce Medine-i münevverede küçük yaşta iken Müslüman oldu. Dînî hükümleri Peygamberimizden önce hicret eden Eshâb-ı kirâmdan ve babasından öğrendi.

Hem didi yine Bera' Bin 'Âzib
Bedir cenginde idi çok 'âķib (920)

Bir haber virdi Berâ' Bin 'Âzib
Hâzretin vaşfına t̄alib-i rāģib (967)

3.6.3.6. Bilâl-i Habeşi

Şirk toplumuna karşı direnme söz konusu olunca onun azmi, sabrı, sebatı, direnci ve iradesindeki kuvvet hep akla geldi. Ağır işkenceler altında söylediği “Ehad (Bir)... Ehad (Bir)..” sözcüğü adeta Müslümanların parolası oldu. O sözleri bir marş haline getirdi.

Çün Bilâle ide izân-ı enâm
Dik Ebū Bekire rażı olsun imâm (1525)

Çün Bilâle eyledi ta'zîn-i enâm

Hem Ebū Bekir daħi oldu imām (1530)

3.6.3.7. Bint-i Muāvviz

Hazrec kabilesinden Neccâroğulları kolundandır. Babası Muāvviz Bin Haris, İkinci Akabe biatı'nda bulunmuştur. Bint-i Muāvviz, Hudeybiye'de, Hz. Peygamber (s.a.v.)'e biat etti. O'nunla birlikte birçok gazvelere katıldı.

Bint-i Mu'avviz didi şāhib-i maķam
Bir hediye itdi Resūllaha (774)

3.6.3.8. Büreyde Bin Husayb

Büreyde Bin Husayb (r.a.)'in kabilesi Benî Eslem, Mekke ile Medine arasında Ğamim, mevkinde ikamet ettiğinden burada doğup dünyaya gelmiştir.

Resūl-i Ekrem (S.A.V.) efendimizin dār-i bekâ'ya irtihallerinden sonra sahabenin çoğu hasretine dayanamayarak uzak bölgelerde cihada katılmış ve islâm'ı yaymak için etrafa dağılmışlardı. Büreyde (r.a.) da Hz. Ömer (r.a.) zamanında Basra'ya yerleşti. Hz. Osman (r.a.) zamanında Horasan tarafına gönderilen orduya iştirak etti. Orada islâm'ı yaymak için çalıştı. İnsanları tek tek Allah'a çağırırdı. Onlara islâm'ı ve Kur'an'ı öğretti. Ömrünü bu şekilde dini tebliğ ile geçirdi. Bu bölgede en son vefat eden sahâbî oldu.

Hem Büreyde bize buyurdi ħaber
Aşhame ya'ni Necāşi ol er (422)

3.6.3.9. Cābir Bin Abdullah

Sahabelerden ve en çok hadis bildiren kişilerden biridir. Hz. Muhammed'in birçok mucizesine şahit olmuştur.⁴⁶ Dürüstlüğünden asla şüphe edilmediğinden, başta Hz. Ömer (r.a.) olmak üzere birçok sahabe, tabiin ve hadis âlimi Hz. Cabir'in naklettiği hadisleri başkalarından dinleyip teyit etme ihtiyacını hissetmiyorlardı.

Hem didi Cābir Bin 'Abdullaha
Didi ħazret baña gösterdi āla (105)

3.6.3.10. Cābir Bin Semüre

Doğum tarihi belli değildir. Medine'de hicretten önce müslüman olmuştur. Zamanının çoğunu

⁴⁶ Turgut Karabey, Bülent Şığva, **Manzūm Sîret-i Nebi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2016, s.61

Hız. Peygamber ile geçirirdi. lümü hususundaki bilgiler net değildir.

Didi hem Semüre oğlı Cābir
Meclisinde ende olduğ hazır

Şi'r oğu nür-ı Resül yanında
Niçe söz söyleniyordu andan (933-934)

3.6.3.11. Cuhayfe

Cuhayfe (r.a.), Resülullah (S.A.V.) vefatında bülûğ çağında idi. Abdullah İbn-i Abbas'ın akranındandır. Resülullah (S.A.V.)'den, Hız. Ali ve Berâ'dan hadis rivayet etmiştir.

Bu Cuhayfe didiğim hazır ben
Kırmızı hullede gördüm sağ u esen (299)

3.6.3.12. Dıhye

Dıhye-i Kelbî ticâretle meşgul olup, çok zengindi. Kabilesinin reisiydi. Müslüman olmadan önce de Resülullah efendimizi severdi. Ticaret için Medîne'den ayrılır, her dönüşünde Resülullahı ziyâret eder ve hediyeler getirirdi. Fakat Peygamberimiz bunlara kıymet vermez ve "Yâ Dıhye, eğer beni memnun etmek istiyorsan îmân et! Cehennem ateşinden kurtul." buyurur, onun îmân etmesini isterdi. Dıhye ise, zamanı olduğunu söylerdi. Peygamberimiz onun hidâyet bulması için duâ ederdi.

Bedir gâzâsından sonra bir gün Cebrâil, Dıhye'nin îmân edeceğini Resülullaha haber vermişti. İmânla şereflemek için huzuru saâdetlerine girince, Resülullah efendimiz üzerindeki hırkasını Dıhye'nin oturması için yere serdi.

Cebrail'in Cebrâil (a.s.) bazan da insan kılığına girerek Rasülullah (s.a.v.)'a vahiy getirirdi. Bu durumda çoğu kez yakışıklı ve genç bir sahabî olan Dıhye el-Kelbî (ra)'nin suretinde göründü.⁴⁷

Cebril hazırte şüretde hemîn
Dıhyeye beñzer idi didi hemîn (109)

3.6.3.13. Ebû'l-Bahteri

(Said b. Firuz) hadis ravilerinden biridir. Genellikle hadis âlimleri onu "sika-doğru/dürüst kimse" olarak kabul ediyorlar.

Hem Ebû'l Bahteri didi geldi

⁴⁷ ev. Harun Ünal, **Sahihi Buhari Muhtasarı Tecridi Sarih ve Tercümesi**, Ravza Yayınları, 2014, IX,35.

‘Ömer önünde muhāşam oldu (1587)

3.6.3.14. Ebû Bin Cafer

Ebû Ca’fer Abdullah Bin Cafer Bin Ebî Tâlib. Hz. Ali’nin yeğeni ve Habeşistan’da doğan ilk sahabe. Babası Ca’fer-i Tayyar Habeşistan’a hicret eden sahabelerdendir. Ailesiyle birlikte Habeşistan’dan Medine’ye dönen Abdullah, yedi yaşlarında iken Peygamber’e biat etti.

Didi hem ‘Abdullah Bin Ca’fer
Temrle yirdi hıyâr-ı peygamber

3.6.3.15. Ebû Musa

Ebû Musa el-Eş’ari, Yemen’in Zebid şehrinde oturan, Eş’ar kabilesindedir. Gerçek ismi Abdullah’dır. Ebu Musa künyesiyle meşhur olmuştur. Babası Kays, annesi Zabye binti Vehb’dır. Ebû Mûsa el-Eş’arî (r.a.)’ın 360 hadis-i şerif naklettiği ve 662 m. tarihinde vefat ettiği rivayet edilir.

Ebû Mûsâ bizi mihmân itdi
Hanesine bizi alub gitdi (617)

Ebû Mûsâ didi ki hâzreti ben
Görmüşüm tavuğ etini yirken (619)

3.6.3.16. Ebû Sufyân

Hicretten elli yedi yıl önce Mekke’de doğdu. Bedir Gazvesi’nde öldürülen oğlu Hanzale’den dolayı Ebû Hanzale künyesiyle de anılır. Annesi, Hz. Peygamber’in hanımı Meymûne’nin halası olan Safiyye bint Hazn el-Hilâliyye, babası Kureyş kabilesi ileri gelenlerinden Harb b. Ümeyye’dır. Çocukluğu Mekke’de refah içinde geçti. Hz. Peygamber’in amcası Abbas onun en samimi çocukluk arkadaşıydı.

Hem uḥudda didi Ebû Sufyân
Çoğ cefâ görmüş idi o sultân (917)

3.6.3.17. Ebû Talib

Gerçek adı Abdülmenaf olup, Talib adlı oğlundan ötürü, Talib’in babası anlamına gelen “Ebu Talib” lakabıyla tanınmaktadır. Resûl-i ekrem efendimizin amcası ve Hazret-i Ali’nin babası, 535 yılında doğmuştur. Annesi Fatıma bint Amr bin Aiz el Mahzumiyye’dır. Ebu Talib, Peygamber efendimizin babası Abdullah ile amcası Zübeyr’in öz kardeşidir. Peygamber Efendimiz, sekiz

yaşındayken dedesi Abdülmuttalib vefat edince, Ebu Talib'in yanında kalmıştır.

Hem imām-ı 'Alī Ebū Tālib
Olıcağ na'atine anuñ rağıb (139)

3.6.3.18. Ebû Ümâme

Peygamberimizin “Sen bendensin, ben de sendenim.” şeklindeki iltifatına mazhar olan ve 250 kadar hadis rivayet eden Hz. Ebû Ümâme (r.a.)'nin ne zaman Müslüman olduğu hakkında yeterli bilgi alınmamaktadır. Uhud cihadı'na ve Hicret'in 7. yılında yapılan Rıdvan Biatı'na katıldığı kesindir.

Haberinde Ebū Ümāme didi
Nān-ı cev v süfrelerinde aratmaz idi (597)

3.6.3.19. Ebū Talha

Ebû Talha (r.a.) Medineli müslümanlar arasında bağ ve bahçeye en çok sahip olandı. Mescid-i Nebevi'nin karşısında Beyruha adlı bir bahçesi vardı. Hurma ağaçları, asma ve tatlı suyu ile meşhurdu.

Hem Ebū Talha haberde didiler
Fukarā aḥvālını şerḥ eylediler (341)

3.6.3.20. Ebû Zerr

İlk müslümanlardan, sahâbî Ebû Zerr (r.a.), Benû Gıfâr kabilesine mensub olup doğum tarihi bilinmemektedir. H. 31 (M. 651/652) yılında Mekke ile Medine arasında bir yer olan er-Rebeze'de vefât etmiştir. Lâkabı ise Mesîhu'l-İslâm'dır. Bu lâkabı ona Hz. Muhammed (s.a.v.) bizzat vermiştir.

Hem Ebū zer didi bir gün server
Didi ben bilürem anıña ol er (838)

Hem Ebū Zerr Gaffār ide haber
Böylece virdi didi ehl-i eşer (1053)

3.6.3.21. Enes Bin Mâlik

Peygamber efendimize on sene hizmetle şereflenen sahabe. Ensar-ı kiramın, yani Medineli ilk Müslümanların büyüklerinden idi. Künyesi, Ebu Hamza'dır. Bu künyeyi kendisine Resûlullah efendimiz vermiştir. Bir gün Hamza denilen baklayı toplarken, Resul-i ekrem efendimiz onu görmüş, Ebu Hamza diye iltifat buyurmuşlardır. Lakabı Hadim-ü Resûlullah (Resulullah'ın Hizmetçisi)tır. Kendisine böyle söylenince çok sevinir ve memnun olur, bununla iftihar ederdi. 612'de hicretten on

sene önce Medine'de doğmuş 712 (H.93) senesinde vefat etmiştir.

Hem Enes didi ki o cerr-i beşer
Başına yağ Sevde didi ekşer (224)

Bir haber degl Enesden gel sen
Hazbla şa'rını gördüm didi ben (269)

Enes b. Mâlik (r.a.), Hz. Peygamber (s.a.v.)'in subaşıısı olarak görev yapmaktaydı.

Didi şayet Enes Bin Mâlik
Rağiye'anhu'l aliyyu'l mâlik

Bize çıkardı ağaçdan kâdağı
Demürlenmiş gören olur ferağ

Ğadağıdır bu o ulu şâhıñ
Ğafleti ço var ise agâhıñ

Hem Enes didiği o 'ıyd-ı ilâh
Bu kâdağden içer idi her gâh

Ki nebîz virürdim gâh-ı lebin
Ki 'aseli ki sedd içerdi andan (757- 761)

Hem bunuñ gibi didi Pîr-i Enes
Ğağğa uy itme ģilâfına heves (1130)

3.6.3.22. Hafsa

Hz. Ömer'in kızıdır. Hz. Peygamberin eşlerinden biri olma şerefine nail olmuştur.

Bir haber virdi Ħafşa Bint-i 'Ömere
Didigi nâfile-yi peygambere (1069)

Hem yine Ħafşa didi peygamber
Fecr toğduğda kılarıdı server (1077)

3.6.3.23. Hasan ve Hüseyin

Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın çocukları olup; Hz. Peygamberin torunlarıdır.

Virdi çün hâzret baktırda haber
Bil Hasan ile Hüseyin ol iki er

Bir haber virdi yine çün maḥzûm
Ya'ni Hüseyin-i şehid maẓlûm (1253)

3.6.3.24. Hasan-ı Basrî

Tabiînin en büyüklerinden. Adı el-Hasan İbni Ebil-Hasan Yesâr el Basrî'dir. 21 (M. 641) senesinde Medine'de doğdu. Medine'de bulunduğu sırada ilimde önemli bir unsur olan Arapçayı iyice öğrendi. On iki, on üç yaşlarında iken Kur'ân-ı kerîmi ezberledi. Birçok önemli hâdiselere şâhid oldu.

Dir Hasan-ı Basrî geldi Resûle bir gün
Bir 'acûze perîşân dil-i maḥzûn (905)

3.6.3.25. Hazret-i Ca'fer

Yaklaşık Miladi 589 veya 590 yıllarında Mekke'de dünyaya geldi. Bir rivayete göre Hz. Ca'fer, Ebû Talib'in oğludur. Hz. Peygamber (S.A.V.), Erkâm'ın evine girip İslamiyet' i yaymaya başlamadan önce, Hz. Ca'fer müslüman olmuştur.

'Abdullah Bin Ebî Şerh hele
Ḥazret-i Ca'feriñ oğlıyla bile (485)

Bir Hasan Bin 'Alî ḥayr'ül- nâs
İbn-i Ca'fer daḥi İbn-i 'Abbâs (683)

3.6.3.26. Huzeyfe

Sahabe-i Kirâm'ın mümtaz şahsiyetlerinden bir yıldız olan Ebû Huzeyfe Hazretleri, müminlerin sayısı henüz 40'ı bulmadan İslam'la müşerref oldu.

Bu Huzeyfe didi aşḥâba sağ u şol
İttifaḳ ile didiler ey Resûl (247)

3.6.3.27. İbn-i Abbâs

Ashâb-ı kiramın meşhurlarındandır. Tefsîr, hadîs, fikh ilimlerinde ve diğ er ilimlerde büyük âlimdir. İsmi Abdullah bin Abbas bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abd-i Menaf el-Kureysi, el-Haşîmî'dir. Babası Peygamberimizin (a.s.) amcası Hazreti Abbas'dır.

Peygamberimiz vefât ettiği sırada, İbni Abbâs on üç veya on dört yaşında bulunuyordu. Eshâb-ı kirâmın büyüklerinin meclisinde bulundu. Hazret-i Ömer'in sohbetlerine ve ilim meclisine

devam edip, onun, Peygamberimizden aldığı ilme, feyze ve ma'rifetlere kavuştu.

Eserde de yer yer Hz. Peygamber ile sohbet meclislerinde bulunmuş sahabelerden biridir.

İbn-i 'Abbās didi bir nev'e haber
Kim Ebū Bekir didi ey hayr-ı beşer (245)

İbn-i 'Abbās didi fahrü'l kevneyn
Ahd u 'ayndan daħi beyn'el ketfeyn (1428)

İbn-i 'Abbās didi herkez hazret
Mekkede itdi on üç yıl da'vet (1456)

Līk 'Ummār didi ben 'Abbāsdan
İşitdim şahib hayr-ül nāsdan (1461)

3.6.3.27. İbn-i Cüdebe

Cüdebe Bin Damre el- Leysi (r.a), Mekke doğumludur. Ancak hangi tarihte doğduğuna dair bilgi bulunmamaktadır. Oldukça zengin ve çokca yaşlanmış olan Mekkeli müslümanlardandı. Mekke'de otururdu. Dört tane oğlu vardı.

Bir haber yine İbn-i Cüdebe
Didi ol eşref ü a'li meşreb (313)

3.6.3.28. İbn-i Dinar

Abdullah bin Dînar, Abdullah ibni Ömer'in âzâdlı kölesi idi. İlim ve edeb üzere yetişti. Hadîs-i şerîf ilminde üstün bir dereceye yükselmiş olup müksirûndan yâni, çok hadîs-i şerîf rivâyet edenlerdendir.

Bir haberde didi İbn-i Dinār
Eşref-i hulķ u beniyy-i Ğuffār (329)

3.6.3.29. İbn-i Hatāl

Müslüman olmuş, Medine'ye hicret etmişti. Hz. Peygamber (s.a.v.), onu zekât ve sadaka tahsildarlığı vazifesine tayin etmiştir. Metinde, İbn-i Hatal'ın, kölesini döve döve öldürmesi sonucunda tekrar müşrik olması olayı anlatılmıştır.

İş tamam oldı biri geldi maħall
Didi sultān hazā İbn-i Haṭāl (515)

3.6.3.30. İbn-i Mesûd

İlk müslümanlardan, muhaddis, fakîh ve müfessir sahâbî. Adı Abdullah, künyesi Abdurrahman'dır. Babası Mes'ud, annesinin adı Ümm-i Abd'dir. Babası hakkında fazla bir bilgi yoktur. Onun, Zühreoğullarından Abd b. Hâris'in müttefiki olduğu bilinmektedir.

İbn-i Mes'ud didi 'Abdulgâffar
İle güldi oldı tevĥîd-i zâhir (862)

3.6.3.31. İbn-i Selâm

Medine'de yaşayan Beni Kaynuka Yahudilerindendir. Hz. Yusuf (a.s.) zürriyetindedir. İslâm dinini kabul etmeden önce, Beni Nevafil'il – Hazrec'in halifi idi. İbn-i Selâm'ın ne zaman doğmuş olduğu hakkında bir kayıt olmadığı gibi, ne zaman Müslüman olduğu hakkında da ihtilaflar vardır.

Bir haber virdi yine 'İbn-i Selâm
Didi gördüm uşta süre-yi maķâm (716)

3.6.3.32. İbn-i Şîrîn

Tabîinden olup, tefsîr, fıkıh âlimi ve meşhûr rü'yâ tâbircisi. Asıl adı Muhammed'dir. Babasının adı Şîrîn olup, Resûlullahın hizmetçisi ve Ensâr-ı kiramın büyüklerinden Enes b. Mâlik'in azatlı kölesidir. Annesi Safiye de Müslümanların göz bebeği Hazreti Ebû Bekir'in âzâdlısıydı.

İbn-i Şîrîn didi seyfim-i üstâd
Semüre seyfi gibi atdı icâd (500)

3.6.3.33. Ka'b Bin Mâlik

Kâ'b bin Mâlik, babasının tek oğlu olup hâli vakti yerinde idi. Arabistan'ın ileri gelen şâirlerinden biri idi. İslâmiyetin Medîne'de hızla yayılmasından sonra yapılan ikinci Akabe bî'atına katılmış ve orada müslüman olmuştu.

Ka'b enşârı bize virdi haber
Hıfz ide ĥakânı ez-ĥavf-i ĥâşîr

Yine buyurdı Ka'b-ı enşârı
Loķma ekl eylesedi her bârı (586- 590)

3.6.3.34. Meymûne

Hz. Meymune, Hz. Abbas'ın hanımı Ümm-i Fadl'ın kızkardeşi idi. İlk önce cahiliyye devrinde Mesud bin Amr ile evlenmişti. Ondan ayrılınca, Ebû Rühüm bin Abdiluzza ile nikâhlandı. Bu da vefat

edince dul kaldı.

Hālitem Meymüne önde idik
Safvete zevkle içdik yidik (1003)

3.6.3.35. Rumeyse

Hanım Sahâbîlerin meşhurlarındandır. Peygamber efendimize on yıl devamlı hizmet etmekle şereflenen Enes b. Mâlik'in (r.a.) annesi ve Eshâb-ı kiramın meşhûrlarından Hazreti Ebû Talha'nın hanımıdır. Esas adının Sehle, Rümeyşâ, Gumeyrâ, Rumeyle, Uneyfe veya Rumeyse isimlerinden birinin olduğu bildirilmektedir.

Hem Rumeyse didi bir gün hâzret
Pek karîb idim aña ben gâyet (136)

Hem Ebî Rumeyse didi gelmişdim
Hâzrete oğlimda almışdım (250)

Lîk Ebû Rümeyse didi oğlimla
Hâzrete vardımdı anıñla bile (259)

3.6.3.36. Sa'd Bin Muâz

Sa'd b. Muâz (r.a.) kısa dünya hayatının sadece altı yılını Müslüman olarak geçirmesine rağmen, büyük hizmetlere vesile olan ve Peygamberimiz için, "Ensar içinde en sevgili olma" şerefini kazanan bahtiyar bir sahabedir.

Diyeler Sa'd Mu'âz olduğu an
İhzâd eyledi 'arş raḥmân (137)

Beni gönderdi Mu'âz ki 'amm
Didi var hâzrete şalli sellem (775)

3.6.3.37. Sa'ib Bin Yezid

Saib b. Yezid, Resûllah (s.a.v.)'in devrinde henüz küçük yaşlardaydı. Hicri 3. yılda Medine'de doğdu. Künyesi; Ebû Yezîd'dir. Onun için Âiz el- Esved el- Kindi veya el-Ezidi de denilir. İbn-i Ebû Dâvûd rivayet ettiğine göre, Sa'ib Bin Yezid sahabeden en son ölen kişidir.

Sâ'ib Bin Yezîd ol server
Nübüvvet mührini ben gördüm dir (124)

3.6.3.38. Sevde

Sevde bint Zemea (r.a.), Hz. Peygamber (S.A.V.)'in Hz. Hatice (r.a.)'nin vefatından sonra Mekke 'de evlendiği ikinci hanımıdır. Hz. Sevde'nin babası Kureyş' in Âmir b. Lüey kolunda Zem'a b. Kays olup annesi ise yine Kureyşli Şemmus binti Kays'dır.

Hz. Peygamber ilk eşi Hz. Hatice (r.a.)'nin vefatından sonra evini idare edecek, küçük yaştaki çocuklarına bakacak ve kendisini yalnızlıktan kurtarıp teselli edecek bir hanımefendiye ihtiyaç duyunca Sevde (r.a.) ile evlenmeye karar verdi. Hz. Sevde (r.a.) İslam için büyük fedakârlıklarda bulunmuş olan ve bu uğurda Habeşistan'a hicret eden yaşlı ve dul bir kadındı. Allah Resûlü dini uğruna yurdunu terk etme fedakârlığını gösteren bu hanım ile evlenmek suretiyle hem öksüz çocuklarına bir anne, hem de muhterem dul bir hanıma bir şeref kazandırmayı düşünmüştür.⁴⁸

Hem Enes didi ki o cerr-i beşer
Başına yağ Sevde didi ekşer (224)

Çocalık geldi saña ey 'abd u zerd
Didi kaç şeybini Sevde' -yi merd (246)

Sevde hemde vü anıñ emşâli
Virdiler reşitem de bu hâli (249)

3.6.3.39. Simāk Bin Harb

Kûfe'ye ilk yerleştirilen kabilelerden biri olan Bekir b. Vâil'in Benî Zühl koluna mensuptur. Dayısı Simāk b. Mahreme'nin Hz. Ömer devrinde yapılan fetihlerde çeşitli görevler üstlenmesi, Muâviye ve Hz. Ali ihtilâfında Hz. Ali'ye muhalefet ettiği için Cezîre'ye kaçmak zorunda kalması, buna rağmen Kûfe'de onun adına Mescidü Simāk adıyla bir mescid yapılması Simāk b. Harb'in anne tarafından Kûfe'nin ileri gelen bir ailesine mensup olduğunu göstermektedir.⁴⁹

Hem Simāk Bin Harb virdi haber
Câbir Bin Semüreye bir erler (255)

3.6.3.40. Umâre

Uhud şehidi Hz. Hamza'nın en büyük erkek çocuğu olduğu rivayet edilir. Babasının şehit olmasından sonra annesinin terbiyesinde yetişen Umâre, Hz. Peygamber ile dokuz yıl yaşamıştır.

⁴⁸Âdem Apak, **Hz. Peygamber'in Eşi Hz. Sevde**, Diyanet Aylık Dergisi, 2010.

⁴⁹Mehmet Emin Özafşar, **Simāk b. Harb**, Tdv İslam Ansiklopedisi, cilt:37, 2009, s.209- 210.

Biri ‘Umāreye dir ki sizler
Bedirde cümlesi kaçdı dirler (921)

3.6.3.41. Urve Bin Mes’ud

Urve Bin Mes’ud Taif’in en zengin ve büyü resilerindendi. Simaca Hz. İsa (a.s.)’ı andırırdı. Hicretin dokuzuncu yılında Medine’ye Resûllahın (s.a.v.) yanına geldi, müslüman oldu.

Bağdım ‘abāyı kul-u ma‘būda
Şebe idi ‘Urve Bin Mes‘ūda (107)

3.6.3.42. Utbe Bin Gazvan

Peygamber Efendimizin (s.a.v.), ihtimam ve hassasiyetle yetiştirdiği Suffe Ashâbı’ndan olan Utbe b. Gazvan (r.a.), büyük İslam mücahitlerindendir.

Bu haberde ‘Utbe Bin Ğazvān
Olalar ğarğ niĥād-ı rızvān (396)

3.6.3.43. Ümmü Eymen

Ümmü Eymen becerikli, işbilir bir hanımdı. Candan hizmetiyle kendini sevdirmişti.

Viricek ruĥunı pes açdı dehen
Şayĥa itdi hemān Ümmü Eymen

Ümmü Eymen didi ey pākize ĥū
Seni aglar gördüm şimdi ne bu

3.6.3.44. Ümmü’l Münzir

Medineli Ensâr hanımlardandır. Her iki kibleye karşı da namaz kılmıştır.

Ümmü’l Münzir didi ĥala tenden
Bu da bir ĥāl idi ĥāla tenden (703)

3.6.3.45. Ümmü Seleme

İlk hicaba giren hanım olarak sahabe tarihine geçmiştir. Asıl adı Hind'dir. Oğlu Seleme'den dolayı, Ümmü Seleme diye adlandırılmıştır. Babası Ebu Umeyye bint-i Mugayre İbn-i Ömer İbn-i Mahzun, annesi Atik bint-i Amir İbn-i Rabia İbn-i Malik Kinaniye idi.

Annemiz Ĥazret-i Ümm-i Seleme
Ĥüsn-ü ĥalkı kim ki olurdı ĥarīşi (285)

3.6.3.46. Zeyd Bin Hâlid-el Cüheni

Ebû Ömer Ahmed Şâtîbî hazretleri Endülüs'te yaşamış olan hadis hafızlarındandır.

Yine Zeyd Bin Hâlid-el Cüheni
Bir seferde bulunub didi bunı (1019)

3.6.3.47. Zübeyr Bin Avvâm

Hazret-i Zübeyr, Peygamber efendimizin halası olan Hazret-i Safiyye'nin oğludur. İlk Müslümanlardandır. Cennetle müjdelenen on kişiden biridir.

Didi hatta Zubeyr Bin 'Avvam
Rağiye 'anhu'l- 'aliyyu'l allâm (504)

3.7. DİNİ- TARİHİ KİŞİLER

3.7.1. Eshame Necaşi

Necâşî, Habeş hükümdarlarına o zamanlarda verilen bir unvandır. Asıl ismi Eshame'dir. Sene 614 ve Habeşistan, yani günümüzde Etyopya topraklarına tekabül eden Afrika diyari, Krallık ile idare edilir ve bu topraklarda İsevilik, daha doğrusu Hristiyanlık hâkimdir. Nas-rânî yani hristiyan iken müslüman oldu. Cenaze namazını Resûlullah (S.A.V.) Medine'de kıldırdı.

Eserde Necaşi'nin Hz. Peygamber (S.A.V.)'e ayakkabı hediye etmesi anlatılmaktadır.

Hem Büreyde bize buyurdu haber
Eşhame ya' ni Necâşi ol er

İtdi ihdâ iki esved haffını
Aldı anı o nebiyyü'l haremeyn

Yoğ idi naqşı hemân sade idi
Kıyd-ı teklîfen azâde idi

Çün vuzû' üzre anı giydi Resûl
Hıfz idüb oldı yanında maqbûl (422- 425)

3.8. YER İSİMLERİ

3.8.1. Medine

Arabistan'ın meşhûr şehri, hicretten itibaren, Peygamber' in oturduğu yer ve ilk halifeler zamanında Arap devletinin merkezidir. Şehrin Arapça asıl ismi Yasrib, Batlamyus ve Jathrippa idi.

Buna mukabil al-Madîna şehir manasına gelen bir cins isimdir ve arâmî dilinden alınmıştır.⁵⁰

Medineye iderim anı du'â
Viresin mişlini hem bār-ı Hudâ (772)

Olur idi daği olurdu Resûl
Tâ Medineye gelinceye dek ol (1159)

Çün Medinede Resûl itdi iķâm
Emr olındı yevm-i 'âşirde şâm (1160)

Yevm kim girdi Medineye Resûl
Nurla ıoldı cihân heb şağ u ıavıl (1512)

3.8.2. Mekke

Mekke Kızıl deniz sahiline 100 km kadar bir mesafededir. Muhtemel olarak , “günlük yolu” üzerinde doğunun mahsullerini hususiyetle kıymetli güzel kokularını Akdeniz âlemine götüren yolun menzillerinden biriydi. Önemi ticaret yollarının birleştiği yerde bulunmasından ileri gelmektedir. Zemzem kuyusu ile Kâ'be haremî etrafında gelişip-büyüyen şehir, Asya ile Afrika'nın tam sınırında Babilonya'dan ve Suriye'den Yemen yaylasına Hind okyanusuna ve Kızıldeniz sahillerine doğru giden yolların teşkil ettiği bir düğüm noktasının yakınlarında müsait bir mevkide kurulmuş bulunuyordu.⁵¹

Mekkeye bir gülşende ıazret
Hânıma geldi o şaııib-i devlet (210)

Feth-i Mekke günü ol çeşme-yi nür
Kara dülbendiyle etmişdi zühür (519)

Hem dir idi ki dedem İbrâhim
Mekkeye itdi duâ bende raıım (771)

Hem Enes didi Resûl- u Mevlâ
Mekkeye 'umresini ide każâ (926)

⁵⁰ İslâm Ansiklopedisi, Cilt 8. , M.E. B Yayınları,1997, s.459.

⁵¹ İslâm Ansiklopedisi, Cilt 7. ,M.E. B Yayınları, 1997, s.630.

Feth-i mekke günü şahib-i da'vete
Duhl-u beytim olub ol hazret (1098)

Feth-i mekke günü ol zāt-ı şerif
Süre'-yi feth okur āmma ne laṭif (1178)

İbn-i 'Abbās didi herkez hazret
Mekke de itdi on üç yıl da'vet (1456)

Mekke de on yıl oturdı server
Hem Medine de ol mehter (1471)

3.9. İKTİBASLAR

Kelime anlamı ödünç alma⁵² olan iktibas, ödünç alma anlamına gelir. Şiirde bir ayeti, bir hadisi, bir sözü tam veya yarım olarak anlamlı bir biçimde aktarma sanatıdır. İktibas, irsal-i mesele benzer. İrsal-i meselde şair, düşüncesini pekiştirmek amacıyla çoğunlukla bir atasözünden yararlanır. İktibasta ise şairler, daha çok ayetleri, hadisleri, başka şairlerin dizelerini kendi şiirlerine alarak bu sanatı yapar.

Eserde iktibasa örnek olabilecek bazı beyitler şu şekildedir:

Vahdehu lā şerike leh ammā
Tāhririnde daḥi var bir imlā (131)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ
يَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَالْيَهُ الْمَصِيرُ

"Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâşerîke leh, lehu'l mülkü ve lehu'l hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr."

*"Allah'dan başka ilâh yoktur, O birdir ve dengi, ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. Diriltir ve öldürür. Kendisi ölümsüz hayat sahibidir. Hayır O'nun elindedir ve O herşeye muktedirdir"*⁵³

Bir rivāyetde daḥi İbn-i 'Ābbas

⁵² Devellioğlu, **Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügât**, s. 424.

⁵³ Malik, **el- Muvatta**, Ensar Neşriyat, s. 32, (1, 214, 215)

Dir şalâta nebiyy-i **Rabbi'n -nâs** (1012)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

Kul, euzü birabbin nâs,

*1-2-3-4-5-6. De ki: “Cinlerden ve insanlardan; insanların kalplerine vesvese veren sinsi vesvesecinin kötülüğünden, insanların Rabbine, insanların Melik'ine, insanların İlah'ına sığınırım.”*⁵⁴

Didi **Allah u ekber** zü'l meleküt

Daği zü'l ekber yâ' ve'l ceberut (1040)

الله أكبر

Allah en büyüktür

---

⁵⁴ Nas, 1-6.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERÎF METNİ

4.1. Metin Oluşturulurken İzlenen Yollar

1. Manzûme-i Şemâil-i Şerîf adlı eserde ulaşabildiğimiz tek nüsha olan Ankara Milli Kütüphanesinde 06 Mil Yz A 3084/2 arşivindeki kayıtlı nüshası esas alınmıştır.
2. Hilye transkribe edilirken mümkün olduğunca kendi imlâsına sadık kalınıp bazı durumlarda metin tamiri ya da düzeltme yapılmıştır.
3. Metin (bölüm başlıkları ve şiirler dâhil) transkripsiyon alfabesi ile yazılmıştır.
4. Metinde yer alan manzumeler bâblar halinde ele alınarak ayrı ayrı numaralandırılmamıştır.

4.2. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabesi

A, ā	ا
‘	ء
s	ث
h	ح
ḥ	خ
z	ذ
s	ص
ḍ, ḏ	ض
ṭ	ط
ẓ	ظ
‘	ع
ḡ	غ
ḳ	ق

k, g, ñ   ك

v (o, ö, u, ü, ū)   و

h (a, e)   هـ

y (ı, i, ī)   ي

4.3. MANZÛME-İ ŞEMÂİL-İ ŞERİF TENKİTLİ METİN

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün (Fâ‘lün)

Bi-smi’llâhi’r-raḥmāni’r-raḥîm

1. Ḥamd idelüm ḥalka kim yektâdur
Ḥükminde ‘aqla şeydâdur
2. İki ḥarfle oldı vucûd mevcûd
Yerlü yerinde degil nâ- maḥmûd
3. Germ ü raḥmine ḥad bu ḳadîr
‘Afvıyla sırrına hiç ‘adl-i ḳadr
4. Hem şalât ola Resûl ḥazretine
Hem icâbet idene da‘vetine
5. Veli ni‘metimüzdür pekser
Aşlımıza bizim oldurur ḥaber
6. Eline ola durur aşḫāba
Ümmetine vü daḫi hep aḫbāba
7. Ḳullara cümle sırr hep hādîdür
Vaşlına bâ’iş hem bādîdür
8. Bes ḥamd-ı ḫaḳ u şalâte Resûl
Daḫi aşḫāb ol vü ehl-i ḳabûl
9. Ḥazret biriydi mu‘allim-i gül
Gülşen-i ‘âlem ḫaberde bülbül
10. Cem’ ḳılmış ḫuyını sulṭān
Dimiş adına şemā’il anuñ
11. Ruḫını eyledi pes Rabbe ‘ibād
Raḥmet u ‘afvı ile her dem-i şād

12. Cennet içre aña ihsân olsun
Meskeni razva-yı rıdvân olsun

13. Lîk herkes okıyub fehm itmez
Düşüb 'aşkına bulınca gitmez

14. Bu fakîr dersine meşgûl oldım
Okıyub anı murâd ben buldım

15. Hâzretiñ vaşfını halk añlayalar
Aña uymaqlığa bel bağıyalar

16. Hâli benle bir er fikr itdim
'Ömr-i mazi nicedür diger itdim

17. Bu kitâb nazmla Türkî olsa
Herkesi içinde ola bilse

18. Anı söyler olur belki zebâd
Dil-i harâb olan olalar abâd

19. Dil vire aña ola çün bende
Kurtula düşdi ebî'-i bende

20. Gözlerden birinde ay kamer
Bu işiñle ola ol hoş hâtır

21. Nazarına olasın düş o erk
Nebe işiñ ola hoş dañi berk

22. Bu fikrle aña aqdâm itdim
'Azîz-i hânde anı itmâm itdim

23. Hâk Te'alâ ide hoş dillerine

murğa gönüllerine

24. Raḥmet ile añalar ben Zārî

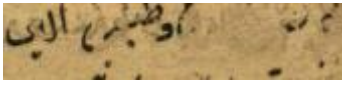
İle anlara germler bāri

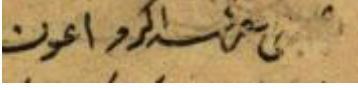
25. Hādīm-i hāzret olan Pīr-i Enes
Pāk-dil pāk-zebān pāk –nefs
26. Semüreniñ hilyesin itdükde ‘ayān
İtdi bu vechile vaşfinı duyan
27. Fetā tūs üzere degl bālāsı
Hem katī degl ‘aşabāni
28. Ne beyāz idi ne esvā ol nūr
Mütevassiṭ idi her şeyde o hūr
29. Ne kırucakdı saçı ne sulı pāk
Mu’tedil itmişdi anı zü’l- melek
30. Sırr-ı hilyede anı bā’iş itdi Hudā
Ki ola kullarına reh-nümā
31. Mekkede itdi iḳāmet o nebil
Hem birine dede anıñ gibi bil
32. Altmışa ireçek ‘ömr-i sulṭān
Kendüye eyledi da’vet-i sulṭān
33. Sırrıyla hilyelerinde hālā
Beyte irmedi şı’ir-i beyzā
34. Hem daḫi Enes ola hāzret
Bu yire olmuşdı rebı’ül uḫt
35. Mu’tedildi saçı levni esmer
Yürüdükde öñine meyl eyler

36. Bir haber didi Berā' Bin 'Azib
Hilyesin dimekle olub rāğıb
37. Kāmeti örte güzel bir er idi
Düşuniñ arası gül serveri idi
38. Cemme çoğdı inerdi kuse
Kırmızı hulle giyerdi düşe
39. Didi rāvi daħi hic dünyede ben
Görmedim şahşı adlarından aħsen
40. Benim daħi didi berāy'-ı şādık
Celbe'-yi hāzret-i zıkr-i 'āşık
41. Didi ben görmedim ol zi-hümme
Kırmızı hulle de bir zi-lemme
42. Dünyada cedd-i hüsünden aħsen
Düşeniñ o dil-i gönül ider iken
43. Kāmeti mu'tedil idi didi hem
Böyle didi rādd iderdi eblem
44. Hem 'Alī İbn-i Ebū Tālib dir
Hāzretiñ vaşfını idüb bir bir
45. O ki hābl ile giderdi bu gün
Nāzar itmez idi sağ u şolun
46. Yuğarudan aşğa iner gibi ol
Budur idi bu didi çü Resül
47. Gördim didi meşelini ben
Daħi gördüm didi ol hulk-ı ħasen

48. Vaşf-ı āhirde buyurdı çü velī
Şeh-i merdān Hudā ya'ni 'alī
49. Tūlda degildi gāyet uzun
Hem kaçır da daği hadd-i efzūn
50. Şacı degil idi hem çoğdu kaçat
Hem daği degildi bil evsaṭ
51. Hem mutahhem u mükellim-i hazret
Degil idi didi ādl-u zū-ḥikmet
52. Var idi yüzün açık tenvīr
İle itmişdi anı taqrīr
53. Akı ak gözleriniñ hem sehi
Siyeh ü bende ider pādişehi
54. Müjesi çok daği oldı tavīl
Serā 'aşası vü hem ketfi celīl
55. Daği zū- mesrubedür hem ecred
Yed ü pāyin anıñ etli itdi eḥad
56. Ayağın kaldurur idi server
Şanki yoğuşdan aşğa iner
57. Başarı hakkıyla bile
Bağar idi 'alā diger sefele
58. Nübüvvet idi
İki ketfi arasında māhıñ

59. Enbiyāya o olubdur hātem
Ecved- ün nās idi o hem ekrem

60.

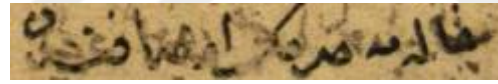
61. görse girānī bir er

 oturur pek o diger

62. Bir kişi itdi anuñla şöhet
Sūr anı iderdi aña ülfet

63. Didi kim iderse anıñ vaşfını ger
Gördüm meşelini bunuñ ben dir

64. sūal itdim ben

65. Didi
Hem mufahham idi gözlerde simin

66. Yüzünüñ nuri lü' lü' de idi
Kameriñ leyle-i bedrinden gibi

67. Kameti aţvel idi merbū'dan
Kışa degil idi o maţbū'dan

68. Başı bu geri mübārek şa'rı
Recül idi o cihāniñ mihri

69. Şa'rını gāh örerdi o kerbin
Gāh tefrīk örterdi yüzün
70. Şa'rı önine inerdi gāhi
Ezher alun idi dehrīñ māhi
71. Alnı gibi hācibi beñzer aya
Zevk bahş idi fakīr u bāya
72. Alnınıñ arası hem açık idi
Ruḥ-ı kudsī yüzine āşık idi
73. Şakalı şık daḥi ḥaṭ itdi Resūl
Sehl idi hem vāsi' idi ol
74. Dişleri açık idi şāh-ı Resūluñ
Şadr-ı nebiñ kılları inci ydi o gülüñ
75. 'Ankı aḥsen idi ḥilkatden
Ağ gümüş idi şafvetden
76. Mütenāsibidi ḳamū 'uzvu şerīf
Ne semīn idi o cānım ne naḥīf
77. Tā kim şadrī berāber idi hem
Ḳatı etlü idi şadr-ı a'lem
78. Paşulu bağrunlu idi ol server
İri kemüklü ydi peygamber
79. Şevbden 'uzvunı itdi tecrīd
Ḳamūsından nūr olur idi bedīd
80. Lübbeden şa'rla bir bir ince
Ḥaṭ bir idi göbege varınca
81. Teri rabṭımı Resūllahıñ

Şa'rden hāli idi ol şāhīñ

82. Hem kolu omzu eāli şadri
Eş'ar idi o cihānīñ bedri
83. Beli uzundu ol hayru çok
Vāsi'-el şadr idi hem şahib çok
84. Etlü idi eli ayağı anuñ
Barmağı uzundu besdir anuñ
85. Kef u pāyı çıkarır idi o semi'
Hem melīs idi mübārek kademī
86. Yürise bir tarafa ol muhtār
Def'u pāy ile iderdi reftār
87. Öñine bel u vaķarı bī-ħad
Daħi sür'atla yürirdi Aħmed
88. 'Ulüvden sefele iner gibi hemīñ
Her gören anı iderdi taħsīr
89. Tarfīñ birine kılıbdı nazar
Döndirirdi cedden hayr-ı beşer
90. Ref'i taraf inmez idi her bārı
Alçağa bakmağlıydı kārı
91. Bir günden nazarı atvel idi
Nazarına tavķının eclel idi
92. Göz ucıyla bakar idi ekşer
Biriñe diķķatle itmezdi nazar
93. Bir yire gitse Resül-u vehhāb
Öñce gider idi cümle aşhāb

94. Biriñe ola dü-çār ol ekme
Sür'at eyler idi selāma ol
95. Hem didi Semüre oğlı Cābir
Rağıye 'anhu'l' aliyyu'l ğāfir
96. Eşkel -el 'ayn idi ħāzret-i 'āķib
Hem dalı'l- fehm menhūs'l- 'āķib
97. Māh-ı taban idi sultān-ı Resūl
Kırmızı ħulleyi giyerdi ol gül
98. Bir ħaberde yine didi Cābir
Bir gice ħāzreti ğördüm zāhir
99. Ay ü ħāzrete diķķat eyleyin
Bağdım ħāzreti ğördüm aĥsen
100. Bir racūl şordı Berā' sultān
Yüzi tengī gibiydi ile beyān
101. Didi lā-bel meşel-ül ħamer idi
Ay öñüne dağı ol enver idi
102. Bu her yire dağı virdi çü ħaber
Ĥāzretiñ na'tini tebeyyin eyler
103. Pek beyāz idi Resūl-ı Mevlā
Şimde şavĝ olunıbdı ğüyā
104. Racūl- ül şa'rdı idi hem ol emced
Hem ħamd dađı Maĥmūd u Aĥmed
105. Hem didi Cābir Bin 'Abdullah
Didi ħāzret baña ğösterdi ilah
106. Enbiyāyı ğöricek çün Musa

Şinev'e zî bir er idi maḥzā

107. Baḳdım 'abāyı ḳul-u ma'būda
Şebe idi 'Urve Bin Mes'ūda
108. Ceddım İbrahime baḳdıḳda ol an
Aña beñzer görürüm nebi hemān
109. Cebril ḥazreti şüretde hemīn
Dıhyeye beñzer idi didi hemīn
110. Hem Sa'īd Bin Ceb'ri daḫi dir
Bu tıfl bu sözi çün virdi ḥaber
111. Didi ben ḥazreti gördüm ol cenk
Daḫi ḳılmadı görenden bir fark
112. Ben didim vaşfını söyle o gülüñ
Bilelim na'tini şāh-ı Resülüñ
113. Ebyaz u emlaḫ idi ol server
Hem muḳaşşır hemīn peygamber
114. Böyle diyüb sözi itdir icmāl
Cümle na'tini hem itdi ikmāl
115. İbn-i 'Abbās daḫi vaşf itdi anı
İşideniñ ola şādan cānı
116. Dişleri sükkeriñ ider faḫr-ü enām
Ağız açub ide körbe kelām
117. Şenneyesi aralarından bir nūr
Söyledüginde iderdi zuhūr
118. Güci yitdikce heb aşḫāb-ı kirām
Na't-i pākine virüb böyle nizām

119. Zāhir iden işidüb ol agāh
Baṭıniyyi bilen ançaḳ Allah
120. Hilyesi söylene tā devr-i kıyām
Yine bir vechile olmaya tamām
121. Çok şalavetle selām ile aña
Ümmetdür diye ola razı saña
122. Hem daḫi āline vü aşḫāba
Ümmetinden ḳul olan aḫna‘
123. Eyit durūd bile taḫıyyat her bār
Gıtdilerden ideler seni şümār

BĀB-I MĀ CĀ FĪ ḤĀTEM-İ NÜBÜVVET ‘ALEYHİ İNNEKE ES-ŞALĀTE VE’T-TAḤİYYAH

124. Sā‘ib Bin Yezīd ol server
Nübüvvet müḫrini ben gördüm dir
125. İki omzı ikisin didi tamām
Vaşṫ-ı zāhrını itmişdir maḳām
126. Ceride oldı giriz -el ḫacle
Müşkiliñ ḫall olur itme ‘acele
127. Zer tükme ḫacle beyt-i ‘arūs
Ġuflu ḳo ola gör meşel-i ḫurus
128. Cibinlik anıñ edebiniñ biridir
Gelin ile güveyiniñ pīridir
129. Ebrī tükmeleleri olur anuñ
Mihri miḳdārı odur sultānun
130. Bāṭınını oḳuyan dil-i agāh

Dir içinde yazılıbdur Allah

131. Vaḥdehu lā şerike leh ammā
Ṭāhririnde daḥi var bir imlā
132. Teveccüh emriyle ol me'mür
Ḥayş-ı şett fāniniñ ḥuzür
133. Cābir Bin Semüre daḥi ḥaber
Virdi gördüğünü naql eyler
134. İki ketfi arasında hā'vi
Ġudde ḥumrā gibiyidi güyā
135. Kebüter-i beyzası miḳdārı ol
Böyle naql eyledi erbāb-ı kul
136. Hem Rumeyšē didi bir gün ḥāzret
Pek ḳarīb idim aña ben gāyet
137. Diyeler Sa'd Mu'āz oldugı an
İhzād eyledi 'arş-i Raḥmān
138. İsteseydim öper idim mihri
Pek yaḳīn idi baña çün zahrı
139. Hem imām-ı 'Alī Ebū Tālib
Olıcaḳ na'atine anuñ rāğıb
140. Başdan ayağa degin eyler idi
Vaşfını soña bunu söyler idi
141. Nübüvvete ḥātemi ol sulṭānuñ
İki ketfi arasındaydı anuñ
142. Bir ḥaberde didi galiba aḥmer
Çün Ebū Bekir bunu virdi ḥaber

143. Didi bir gün bāki didi ḥāzret
Udun menni diyüb itdi da‘vet
144. Ben daḥi ḥāzrete olduḡda yaḡīn
Arḡamı ḡaşı didi baña hemīn
145. Bende elūmi uzatdım oldım
Elūme tavḡına dūşdi ḡātem
146. Didi galibā dönüb oldım zīde
Şordum aña dūşūben ol ḡīle
147. Didi aña raḡm ol kim şu‘arāt
Cerd ḡātemce olub ḡacamāt
148. Hem biriyle didi Pīr-i Selmān
Ḥāzretiñ yolına ḡomışdı cān
147. Nice bil ‘aşḡla oldu hem- pā
Raḡatı görmedi kendüye devā
148. İki yüz elli yıl itmiş seyrān
Üç yüz elli de dimiş var ey cān
149. Bu ḡadar sebr ü seferden maḡlab
Ḥāzretiñ vaşfını bilmek idi heb
150. Līk üç vaşfını itdi ezber
Heb ḡayālinde idi ser-tā-ser
151. Biri yüküm şadaḡa almaz edel
Biri yanında hediyye maḡbūl
152. Bir bile mihr-i nübūvvetle anuñ
Buluruñ bu ucı baḡş senüñ
153. Dimiş idi aña pīr-i kāmīl

Muntazırdı o deme va kāmıl

154. Hürmetiñ eyledi tekmıl ol er
Hem zuhūr itdi ider peygamber

155. Hicret itdi çü birine Resül
Bir bölük bî-hüde Selmān ider qavl

156. Hāzretiñ geldügin işitdir o pir
Eyledi işine göre tedbîr

157. Qıldı bir mā'ide hāzır Selmān
Otururken bilisince bārān

158. Hāzretiñ öñüne qodı anı
Didi hāzret nedir razı şāhı

159. Didi bu şadaqadır hāzretiñe
Dañi aşhābıña vü 'izzetiñe

160. Didi qaldır ki biz anı yimezük
Yine de dañi yimik yimezük

161. Qaldırub gitdi öñüne çü Selmān
Ertesi gün otururken sulţān

162. Qodı öñüne yine mā'ideni
Gördügi gibi o gün qā'ideni

163. Didi hāzret bu nedir yā Selmān
Didi bu hediyeürür ey sulţān

164. Didi ol dile Resül-u aşhāba
Anda hāzır bulunan aḥbāba

165. İnbāṭla didi elleriñiz
Özdeñ şād ola tā dilleriñiz

166. Bu 'alāmetleri bulduḡda o pīr
Pes üçinciye aradı tedbīr

165. Niçe günler aña olub nāzır
Aña cennetini idüb der-i ḡātır

166. Bir vaḡitde biri teslīm-i Ḥudā
Oluben tutdı reh-i dār-ı beḡā

167. Heme aşḡābla peyḡamber
Bile gitdi anı defne server

168. Defn idince anı aşḡāb-ı kirām
İtdiler bir birer kendüye maḡām

169. Göricek ḡazret-i Selmān durdı
Ṭaraf-ı zāhrını ṭoḡrı vardı

170. Añlayub bildi murādın ol pāke
Ridāsın ṡaldı miḡmāndar bir ḡāke

171. Mühri gördükde didi ol aḡāh
Eṡher anıñ Resūlullah

172. Anuñ islāmı olıcaḡ zāhir
Zāhir u baṡını oldır tāhir

173. İṡtirā eyledi ḡazret anı
Çün ḡalāṡ oldu buyırdı cānı

174. Kırḡ vaḡte zer ile bir ḡurmā
Baḡcesi dikile ḡurmāya kilā

175. İtdiler birini yaḡın ol an
Ḥazır itdir anı Pīr-i Selmān

176. Aña bir dem idüb aşḡāb-ı kirām

Fil eylediler üç yüz temām

177. Vaqt ğars oldu vü sulţān-ı Resūl
Gıtdiler şāhabeyle ol cem'-i gül

178. Vardılar ol yire oldu sulţān
Gezdiler dikdi ferāhı ol ān

179. Līk birini 'Ömer dikdi anuñ
Hele diñle sözi şād ola cenuñ

180. Ol virdi dimiş cümle fedā ins ü cin
İllā birine dimişdik yok eşer

181. Şordı sulţānı anıñ aşlından
Didi 'Ömer anı ğars itdim ben

182. Cıkarub anı vü ğars itdi Resūl
O berzez olanı itdi vuşul

183. Hem Ebū Nazir didi şordum ben
Bu Sa'īd nübüvvet mühründen

184. Didi bu bazı'a idi lahmından
Mürtefi'ciydi birin saţhından

185. Didi hem 'Abdullah Bin Serces
Ola maqbūl mişāl-i nercis

186. Hāzreti görmege 'āzem oldım
Kullıgım kıлмаğa cāzim oldım

187. Cem'i aşhābına ol mazhar-ı nām
Bizle güher eyle virmedi nizām

188. Taraf-ı zahrına toĝru gitdim
Nübüvvet mührini arzu itdim

189. Añladı maqşadı devletle
Ridāsın qodı yire hürmetle
190. Nübüvvet mührini gördüm ben-i zār
Beyn-i ketfin idi cār-ı qarār
191. Qadri meşel cum'a idi anuñ
Dirliğine sebep ider cānuñ
192. Heme eṭrāfı anıñ hāl-i cemāl
Hem çü bu anı gül itdi ḥalāl
193. Semt-i quddāmına oldım çü ta'qīd
'Afrullahıñ ey 'abd-ı mecīd
194. Didim oldığı baña didi vallah
Dönüb aşḥāb didi estagfirullah
195. Ben na'm didim dedeliği velekim
Geldi aşḥāba teselli bildim
196. Nübüvve mühri beyānına kelām
Bu ḥādişeyle imān ider temām
197. Şa'rını vaşf idüb aşḥāb-ı kirām
İtdiler nice nev'ile i'lām
198. Didi ḥazret Enes Bin Mālik
Raḍiye 'anhu'l 'aliyyu'l- mālīk
199. Şacını cem' idüb meftül
Nişf-ı ezinine olurdu mevsül
200. İki şāhiddir iki kisveler
Da'veti ḥaḳdır vü hem ḥaḳ söyler
201. Annemiz 'Aişe fażlı bir nisā

Rağıyallahü 'anhā

202. Didi benimle cihānıñ şāhı
'Asıl iderken bir atada gāhi
203. Menkibesinden yuķaru şa'r-ı Resül
Şahmesinden aşğıydı didi ol
204. Hem dağı didi Berā' Bin 'Āzib
Rağıye 'anhu'l 'aliyyu'l- gālib
205. Bağrını yaşı idi gāyetde
Dağı merbu' idi hem kāmimde
206. Şahmeyeye varır idi şi'r-i Resül
Bu sözi erbāb haber itdir kabül
207. Hem fütāde didigim şordum ben
Enese hazretiniñ şi'rinden
208. Didi ca'dune baş olur idi
Toldı şahmeye dek geldi idi
209. Ümem anı didi uht-ı tälüb
Dağı hem uht-ı 'aliyyu'l- gālib
210. Mekkeye bir gülşende hazret
Hānıma geldi o şahib-i devlet
211. Eyledi kalb-i hazinim taţayyub
Şordı ahvāli mi bildi o ceyb
212. Şacınıñ örgüler ben zeri gördüm
Durub ayağına yüzler sürdüm
213. Bir rivāyetde dağı pīr Enes
Hıfretiñ şa'rını vaşf ider pes

214. Nısf-ı ezine irmişdi tavli
Olmışdı niçe şehirler kavli
215. İbn-i 'Abbās didi sulţān-ı cihān
Öñ şacın altına dökerdi mihmān
216. Ehl-i şirk alnını açardı hemīn
Kütüb ehli olan örterdi cebin
217. Anlara öbmeği sevdi hazret
Ölenin örterdi o şāhib-i hikmet
218. Şoñra elinin açub itdi tefrīk
Tarafeyne suçın ola zü- taḥkīk

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ TERECCŪL-İ RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

219. Māh-ı tercīl itdi yed-i server
Hüsnine virür idi zīynet ü fer
220. Ki terk ile didi tercīli
Heme de sevmez idi tekmīli
221. Didi hem 'Āişe'-yi şiddīka
Ḥaşş idüb ümmetini taşdıka
222. Ben iderdim ki şa'rın tesri'
Aña kulluḡ idi baña tesbī'
223. Ḥā'iz iken ben itdim anı
Beni redd itmedi cānım cānı
224. Hem Enes didi ki o cerr-i beşer
Başına yaḡ Sevde didi ekşer
225. Şaḡaleyn hem tara didi öñünün
Başını örterdi sa'ādetle hemīn

226. Başına örtdüğü kirbās güyā
Şevb-i zeyyāt giydi maḥzā
227. Hem didi 'Āiše evi şey' Resūl
Şağla itmek sever idi ol
228. Bir ṭahāret biri tercīlinde
Biri anıñ daḥi na' ilininde
229. Buldı şağla işlerdi nebi
Sünnet olmanıñ oldurur sebi
230. Bir ḥaberde daḥi dir 'Abdullah
Bizi nehiy itdi idi 'Abdullah
231. Tereccül eylemeden her günde
Meger ğayya ola didi anda
232. Hem daḥi didi yine 'Abdullah
Ḥazretiñ 'ādeti idi her mäh
233. Kūh aşurı idi didi bir cebel
Bu ḥaberle sözi idi tekmīl
234. Dir fütāde Enese şordum ben
Ḥazretiñ şağlı ḥizbinden
235. Didi ol vaḳte irişmedi Resūl
Ki şağlını būya yaptı ol
236. Rīşiniñ anı az idi ğāyet
Getürülmezdi o ḥüsne ṭaḳat
237. Daḥi ḥazret-i Enes idüb taḳrīr
Şa'r-ı isfīd Resūlden tağbīr
238. Server başında Resūluñ aḳ kı1

Didi on dörd idi itme dildil

239. Didi cānıma ki şoruldı bir er
Hāzretiñ şeybinden o virdi haber

240. Bağladıqda başını ol sultān
Şeyhi görünmez iderdi ol an

241. Bağlamaz kimse başın ol t̄ahir
Şeyhi olurdu bir ricāl zāhir

242. Bir rivāyetde itdi İbn-i 'Ömer
Rağıyallahu 'anhu'l 'aliyyu'l- kebīr

243. Beyt miqdārı ola şeyb-i Resūl
Bu rivāyet dađı oldı maqbūl

244. İbn-i 'Abbās didi bir nev'e haber
Kim Ebū Bekir didi ey hayr-ı beşer

245. Kocalıq geldi saña ey 'abd u zerd
Didi qad şeybini Sevde'-i merd

246. Bu Huzeyfe didi aşhāba şağ u şol
İttifaq ile didiler ey Resūl

247. Kocalıq geldi saña ey server
Anlara virdi cevāb peygamber

248. Sevde hemde vü anuñ emşāli
Virdiler reşitem de bu hāli

249. Hem Ebī Rumeyse didi gelmişdim
Hāzrete oğlımda almışdim

250. Oğlıma hāzreti çün gösterdim
Anuñ idrākini bilsem dir idim

251. Didi oğım g6ricek ben bildim
Hağ Res6l olduğın ikr6r kıldım

252. 6zerine iki sevb-i uğz
Giymişdi o vağt peyđamber

253. şebi z6hirdi hem6n şi'rinde
L6k humre var idi levninde

254. Hem Sim6k Bin Harb virdi haber
C6bir Bin Sem6reye bir erler

255. Didi ağrıdımdı r6s-ı Res6l
Bu cev6bında didi ol mağb6l

B6B-I M6 C6'E F6 H6Z6B-I RES6LULLAH şALLAL6LAH6 'ALEYH6 VE SELLEM

256. Didi aşh6b Res6lden nice er
Boyamadı şağını peyđamber

257. Ya'ni 6z6mdeki ide h6z6b
Bed durur ehl-i hadiş işe şav6b

260. L6k Eb6 R6meyşe didi oğımla
Hažrete vardımdı anıñla bile

261. Gidicek anıñ haz6 didiler
Anı bilmekligi şaşd eylediler

262. Ben ne'am didim v6 hem eşher diye
Dicek didiği tecenn6 diye

263. Didi l6yiđini bikt ol hažret
Ol vağt şeybine idim diđđat

264. şeybi ahmer idi ol demde anuñ

Ġālibā ḥāzbladı sultānuñ

265. Reh digerden idüb naql-ı ‘Oşmān
Raḍiye ‘aleyhe’l- mennān

266. Bu her yireye didi bir sā’il
Aḥşab-el Resūl ey kāmīl

267. Didi ol pīr cevābında ne‘am
Bu ḥaberde oldı ḥū maḳbūl ehemm

268. Hem iyād u cehdine zī virdi ḥaber
Cıgırdı ḳapudan peygamber

269. Silkerdi şacın ol merd-i Ḥudā
Dökilürdi arasından hannā

270. Bir ḥaber degl Enesden gel sen
Ḥāzbla şa‘rını gördüm didi ben

271. ‘Abdullah didi bu nev‘le ḥaber
Anda ḥāzbla gördimdi şa‘r

BĀB-I MĀ CĀ‘E FĪ KEḤL-İ RESŪLLAH ŞALLĀLLAHŪ ‘ALEYHİ VE SELLEM

272. Ekḥel-el ‘ayr iki ol ḥūr ḥışāl
Yine kehl eyler idi isti‘māl

273. İbn-i ‘Abbās didi ol ḥayr-ı beşer
Kehl itmediler emr eylediler

274. Gözi rüşen ider u müjgān
Bitürür didi o cānlar cānı

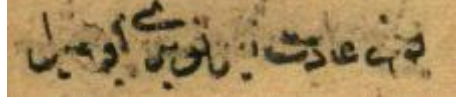
275. İbn-i ‘Abbās didigim bil anuñ

anuñ

276. Her gözine cekerdi onun mil

277. İbn-i 'Abbās yine didi Һazret
O yatuya eyledüginde himmet

278. Her göze cekerdi üsti mil temām
Böylece adet idinirdi o mehāmm

279. Didi Cābir ki Resūl-u mennān
Keħl itmediler buyurdı fermān

280. Evb ü vaktiniñ kim itse 'adet
Aña bulur iş olur sa'adet

281. Gözi rüşen ide dü- fer bitürür
Ya'ni müjgānsıza müje getürür

282. Daħi Cābir gibi hem İbn-i 'Ömer
Böylece eyledi Һabār-ı eşer

283. Bir Һaberde didi İbn-i 'Abbās
Bu Һaber olurdı Һaber'ül-nās

284. Һaber'ül- Һāligim ālāt mı der
Kıl tebūred gözi rüşen eyler

285. Һazret sermedī idüb taşrī'
Südsün dile bu Һadīşi taşabbu'

286. Annemiz Һazret-i Ümmi Seleme
Hüs-n-ü Һalkı kim ki olurdı Һarīşi

287. Daḥi esmāda anı virdi ḥaber
Ḥazretiñ gömleginiñ yekleri der
288. Belkine digeri didi o ḥabīr
Raḍiyallahu ‘anhā’l ‘aliyyu’l- kebīr
289. Didi ḳare bir cemā’at ile beni
Bey’ite gelmişdik ḥazretten
290. Gömlegi yaḳası açık idi çün
Yaḳasından elimi itdim uzun
291. Zahrına şokdum elimi oldım
Mihre severdim daḥi oldım biḡim
292. Yine virdi ḥaberi pīr-i Enes
Raḍiye ‘anhū’l ‘aliyyu’l ḳuds
293. Çıkdı evden o nebi-yi ekrem
Hem mizācında var idi bir elem

294. Uzun idi

hem cāy-ı ‘ıtrı

295. Hem şeyḥ idi ol şevb-i Resūl
Hem esāmeye ṭayanmış idi ol
296. Bir ḥaber virdi yine Ebū Sa’id
Her ḳaçan itse libāsın tecdīd
297. Ekşeri idi bu libāsı adı eyle
Tesmi’ye eyler idi ḥamd ile bile
298. Hem du’ā eyler idi ol minber

Ḥaberlū ister idi mizber ḳadīr

299. Yine ḥāzret-i Enes virdi ḥaber
Ḥaber idi sevgūlisi didiler

300. Bu Cuhayfe didigim ḥāzret ben
Ḳırmızı ḥullede gördüm şağ u esen

301. Baḳdım leme‘ān-ı misāḳa
Pertev ururdu ziyā ifāḳate

302. Bir rivāyetde Berā Bin ‘Azib
Her zamān görmege anı rağıb

303. Bir aḥd görmemişem denīde ben
Ḳırmızı ḥullede andan aḥsen

304. Cemmesi inmişdi hem dūşe
Ḥüsni ḥaberin virür idi hūşe

305. Hem Ebū Rūmeyse didi ḥaber-i beşer
Gāh egnine girdi aḥzar

306. Cāme’-yi sebzle ol bī- sāye
Beñzer didi bedr olmuş aya

307. Bir ḥaberde dir idi Fadl ki ben
Gördüm ol ḥāzret olsun şağ esen

308. Arḳasında iki eski aya
Za‘feranıyla boyanmış ola

309. Dū gelüb boyası gitmiş dengi
Anı kimden ider mi nengi

310. Daḫi dir ḥāzret İbn-i ‘Abbās
Bir ḥadīşede didi ḥayr‘ül nās

311. Şevbden beyza mülâzım olıñuz
Hem beyâz kim ki 'âzem olıñuz
312. Ola ihyâñıza ol şevb-i ħüsn
Daĥi mevtâñıza hem ola kefen
313. Ĥaber eşvâbıñıza oldı çü-sepîd
Böylece didi o Seyyid ü Sa'id
314. Bir ĥaber yine İbn-i Cündeb
Didi ol eşref ü a'li meşreb
315. Siz beyâzı giyüñüz didi Resûl
Zirâ hem aþhar u aþyab olur ol
316. Benim didi 'Aişe ĥaber-i ezvâcı
İsm-i ĥazret faħrû'l fevâ'ih
317. Siĥri ĥađdı ondan o nebi
Üzerinde giysi mırđdan idi
318. Şu'arâ sevdiren idi o mafrec
Ėayr rengiyle degildi ĥurûc
319. Hem muğayyere didi ol ĥayr'ül enâm
Bir vaĥt cübbe ile itdi ĥarâm
320. Begleri dıyĥ idi ol şevbiñ
İt şalavat def'ola tâ ki nevbiñ
321. Aĥmed tevbeñi bildigi yaĥîñ
Kimseniñ şevbine ta'n itme şaĥîñ
322. Şevble bile hemîñ insânı
Zâtını celîlde dir sultânı

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ 'IYŞ-I RESŪLULLAH ŞALLĪ 'ALEYHĪ VE
SELLEM

323. Bu haberde didi Ebū Şīrīn
Olmışdı bu her biriyle qarīn
324. Faqr u fahrur selli itdi beyān
Zāhir o murādın ol seyf ü sinān
325. Üzerindeki izārıyla ridā
Şevb-i aḥmerden ider deyr-i ḥalā
326. İmṭihāt itdi birine anuñ
Luṭfını itdi beyān Raḥmānuñ
327. Bir zamān oldığı açlıqdan ben
Döndirmezdım ayağ üstinde esen
328. Düşer idim yüzüm üstine revān
Şar'ı vardılar idi gözi cānı
329. Başar idi ayak ile başımı
İki gözden aḳdardım yaşımı
330. Bir haberde didi İbn-i Dinār
Eşref-i ḥulḳ u beniyy-i ğuffār
331. Heme 'ömründe o kāmı' server
Qarnı toyunca imdi dirler
332. Şaḳīfetle bulununca o ceyb
Yirler idi o vaqt şey'e qarīb
333. Hem Simāk Bin Ḥarb merd-i ḥabīr
Dir işitdim didi nu'mān-ı beşer
334. Bulunan şıḥḥıye ḥaṭā itdi o merde

Söyledi sözini bir miqdār sere

335. Bu kadar na'atla hüsniñ siz
 vüs'atle kamū mükerrerem siz
336. Sebeb-i devlet olan server kez
Bā'ış-i devlet olan her teriñiz
337. Dağal temrden ol merd-i şabūr
Bāṭınen itmedi pür bir hele gör
338. Bint-i Şiddīk yine virdi haber
Ola yirleri cinānda bir ter
339. Hānesinde o nebīniñ berāy
Bir rivāyetde iki hem on ay
340. Baqmazıdık evimizde evdi
Çıkmaz idi ocağımız derdi
341. Heme mākūlumuz idi hürmā
Duḥnı meşrubumuz olur idi mā
342. Hem Ebū Ṭalḥa haberde didiler
Fuḳarā aḥvālını şerḥ eylediler
343. Eyledik ḥazrete bu 'adn u münkerā
Ki ola bu derd eylerlerdi devā
344. Ḳarnımızdan çıkarub her birimiz
Bir taşu eyledik ifşā sırrımız
345. Göricek anı ceyb- i ekrem
İkisini ḳodı meydāna o dem
346. Bu her bire niye virdi çü haber
Bir vaḳt var idi ki peygamber

347. Kimseye yoğ idi izn u ruḥṣat
Ḥalvetinde ider idi rāḥat
348. Bir gün ol anda Ebū Bekir ‘atīḳ
İstedigi ola sulṭāna refīḳ
349. Geldi nāki o ṣehiñ ḥalvetine
Luṭufla virdi selām ḥazretine
350. Göricek anı o muḥtār u ṣefīḳ
Didi maḥāb’iñ yā ṣiddīḳ
351. Didi bikle ṣermle ol neyk-i kelām
Seni görme vü dahi virme selām
352. ‘Aḳabinde ‘Ömer Bin Ḥaṭṭāb
Çıkdı geldi vü aña itdi Ḥaṭṭāb
353. Dir mācā’biñ yā ‘Ömer
Didi elcev’ aya peygamber
354. Didi bende daḫi varandan eṣīr
Ḥāzrūn ḳalkdı ayağa tekbīr
355. Menzili mālike ‘azm eylediler
Aña ḫayf olmağa cezm eylediler
356. Māliki bulmadılar onda
Dirler ehline zevciñ ḳande
357. Dirler kendi getüre bize su
Ḥādimi olmayaniñ ḫāli bu
358. O vaḳitde daḫi ḫālik geldi
Ḳapusu öniñde Resūli buldı
359. Güdecek ḳurba ḳodı yire

İder ta‘zīm bu Rabbini hāke süre

360. Ey olan cümle vücūduñ sebī
Beni ııuddāmī saña hem ümm ü ebī
361. Beni şerīf idüb iclāle ideñ
Şānımı def idüb ekmel ideñ
362. Götürüb anları meclistāna
Fahr-ü ibn didi o maķām keyvāna
363. Düşdi pür düşme meydāna
İtdiler anda ııarār meydāna
364. ııodı oñlar yine hibr-māy ter
Buyuruñ acıķdı ey server
365. Yediler temr u südden açdılar
Görine ekdiler ü kesdiler
366. ııısm idüb didi Aħmed-i bārān
Ne‘am meyl’-i min’el --Raħmān
367. ııulme bādırda mā vü bād dile
Raııb-ı tıbb ola anda bile
368. Ni ‘metiñ ııadrini bilmek lāzım
Daħi hem şükrini ııılmaķ lāzım
369. Şoħbet ol itdi bir zātdı ıııyām
Mālik oldım didi ol ħaber-i enām
370. Zāt-ı derr olanı zıħi itme şaķın
Şand-ı me’mūra şaķın olma baķın
371. Vardı bozuldı bercedi o yer
Bişurub yidiler oldılar sīr

372. Gördiler her işi mālîk eşler
Kendüdeni cümle olan cünbişler

373. Didi ol demde nebi-yi ‘âlem
Var mudur seniñ çün hey hâdem

374. Didi lâ server ü hem hâdimâ

Hem bā’iş u hem bādimâ

375. Didi geldikde esîrsin nere gel
Saña lâzım olanıñ birini al

376. Aradın geçmedi çok iki esîr
Geldi peygambere didi ol pîr

377. Bende varmaga nice ola haber
Didi birisini al peygamber

378. Ben didim size ne ta’yîn eylemek
Çankısını alayım siz söylemek

379. Didi şūrāyı bizimle itdük
Hüb idüb rāh-ı şavāba gittük

380. İkisinden birin itdi ta’yîn
Nîk haqdur didi aña o emîn

381. Gördüm anuña namāzı sever ol
Gelicek vaqti edāya uyar ol

382. Hem didi aña vü şayyît eyle
Hayrla daħi cemiyet eyle

383. Ben daħi aldım anı vü gitdüm
Ehlime didim anı ki işitdüm

384. Baña ehlim didigi ey gāfil
Olmadık rûh-ı kelāma aşıl
385. Saña üstü şay eyle emr-i Resûl
Anı i'tākla emr itmedür ol
386. Ben daħi eyledim i'tāk ol an
Gelüp aħvāli didim şāha hemān
387. Didi ol demde Resûl-u muṭlaḳ
Didi göndermediyi yā beni ḫaḳ
388. Līk anuñla bi-ṭāne kıldı
Her biri ḫālini anıñ bildi
389. Būy sevḳ ider anı her ḫabere
Biri ilter anı külli đırre
390. Ol ki şerden ola maḫfūz her an
Şıķılmışdur anı andan mennān
391. Bir ḫaberde daħi dir şāhib-i ḫāş
Ya'ni dir Sa'd Bin Ebī Vaḳḳāş
392. Didi dinde dem aḳıtdum evvel
Daħi düşmāna oḳ itdim evvel
393. Bir cemā'atle iderdik biz ceniñ
Eyledük 'ālī başlarına teniñ
394. Bigimüz berk şecerde anda
Daħi ḫūb idi sözi añla sende
395. Deve revşi gibi revş eyler idik
Ḥāli birbirimize söyler idik
396. Hem namāzda iderdik tesbīḫ

Ba‘zılar bize iderdi tevcīh

397. Bu haberde ‘Utbe Bin Ğazvān
Olalar ğark niḥād-ı rızvān
398. Bir vakitte ‘Ömer Bin Ḥaṭṭāb
Baña koşdı bir iki yüz aşḥāb
399. Didi olduĝda tamam arz-ı ‘arab
Anda var yab didi bir aḥaşş ‘aceb
400. Eyledik aña sefer dutula gün
Ḥaşılı ol yire varduĝ bir gün
401. Bir gün işnā’-yı sūḥanda serdār
Ya‘ni ‘Utbe ḥaḫ ide mīr- ḥūr-dār
402. Din-i İslām maẓhūrın ekdi
Birāz ağladı vü yine dikdi
403. Didi yidinci idim Aḥmede ben
Añla sözü mi ‘aceb eyleme sen
404. Bulamadık at ü etmekten eşer
Yimekcimizdi idi evrāk-ı şecer
405. Ṭaraf-ı efvāhimiz olmışdı çibān
Sözi zaḥmetle içerdik ol an
406. Çünkü çekdik o zamānda derzi
Şabırla Tañrı ‘özleri virdi
407. Yedimiz her biri biriñ oldık
Vaḫtimizde hemedden biriñ oldık
408. Bir haber virdi Enes Bin Mālīk
Ḳollıĝında reh-i şiddīka sālīk

409. Didi peygamber vāzih-ı meslek
Kimseler çekmedi or hūyın tek
410. Hem benim gibi eziyetden eer
Görmedi kimse didi peygamber
411. Ki otuz gier idi rūzla eb
Ben Bilāl eker idik nie ta‘b
412. Ki olurdı bulamazdık yicek
Meger ibt-ı Bilāl gizlicek
413. Hem Enes didi Resūl-u ‘allām
Kendüler yimekün ubhla ām
414. Cem‘ itmedi lahmla nānı
Meger olaydı bile ihvānı
415. Bir haberde dai didi Nevfel
Raiye ‘anhu’l aliyyu’l- cell
416. Bir vaitde bizi ‘Abdurrahman
Getürüb evine itdi isān
417. İerü girdi ıardı bir havān
Var idi anda birāz lahmla nān
418. odı sūfreyi yiriz itdi baa
Ben didim aa ki mā iki yaa
419. Didi bizim sebi devletimiz
Bā‘ii ‘izzetimiz rif‘atimiz
420. Kendüler hem dai evlād ü kirām
Ehl-i beyti dai ahāb-ı azām
421. Nān-ı cevveden iki gün oymadılar

Toyurub nefis-i aña uymadılar

422. Havfım oldır ki girü kalduğımız
Hayr olmaya bitüre yolımız

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ HUFF-I RESŪLULLAH ŞALLĀLLAHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

423. Hem Bürejde bize buyurdı haber
Eşhame ya'ni Necāşi ol er

424. İtdi ihdā iki esved huffın
Aldı anı o nebiyyü'l haremeyn

425. Yoğ idi naqşı hemān sade idi
Kayd-ı teklifen azāde idi

426. Çün vuzū' üzre anı giydi ResŪl
Hıfz idüb oldu yanında maqbŪl

427. Eyledikde çü vuzū'yı tekrār
İtdi mesh üzerine ol muhtār

428. Bir haberde didi İbn-i Şeybe
Hediye kıldı o ResŪle Dıhıye

429. İki huff anı kabŪl itdi ResŪl
Giydi ayağna o huffları ol

430. Bir rivāyetde adıñ cŪbbe ile
CŪbbe giydi adıñ dađı bile

431. Eskince her ikisini giydi server
Giydi terk itmedi herkez didi er

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ NA'L-İ RESŪLULLAH ŞALLĀLLAHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

432. Dir kıtada ki Enes virdi haber
Na'l-i peygamber naql eylediler

433. Naqilde dü- kıbāla var idi
Bir de ibhāmla yanında gādı

434. vü safi eyle veli iden anı
Cem' iderdi anda üç parmağını

435. Didi 'Abdullaha 'Abbās didi
Ḥazretiñ na'lini nev'e idi

436. Dü- kıbāla meşnā idi şirāk
Ayak üstinde olan tāşme'-yi pāk

437. Bir haberde didi İbn-i Ṭahmān
Raḍiyallahu 'anhu'l 'aliyyu'l- raḥmān

438. Dir çıkardı bize İbn-i Mālīk
Rūz-ı şeb rāh-ı Ḥūdāya sālīk

439. Dü na'l her biri tökezler idi
Her birinde dü kıbāla var idi

440. Gāh gāhice Enes dirler idi
O na'ller na'l-i peygamber idi

441. Bir haber virdi 'abīd şordum ben
İbn -i 'Ömere didim niçün sen

442. Na'l-i sebtiiye giyersin didi ol
Na'l-i sebtiiye giyer idi Resül

443. Hem anıñ üstine iderdi vužu'
Ben daḥi sevdim anı ki oldı aña ḥū

444. Bu her yire didigi na'l beni
Her birinde dü- kıbāla var idi
445. Bir haberde 'Amr u didigi Resül
Na'l-ı maḥzûfe kılar idi ol
446. Bu her yire yine hem virdi haber
Emr idüb bize didi peygamber
447. Na'l-i vâhidle yürüyüb gezmek
Anda bir eyü iş ola sizmek
448. Ya ikisini giyiñ na'linüñ
Ya ikisin çıkarıñ anuñ
449. Yine Cābir didi ki peygamber
İki şeyden bizi men' itdi o er
450. Biri şol el ile ekl itme ta'ām
Biri bir pā-pūşla itme ḥarām
451. Bu her yire yine virdi çü haber
Na'l giydünde didi peygamber
452. Şağ ile bed' ideñ ammā ki eger
Çıkarursañ şolun evvelce çıkar
453. Hem didi 'Āiše ümmü'l-ümme
Sebeb-i raḥmet ü keşf-ül ğamme
454. Şağla işler idi her ne ola
Siyemā na'l-i tereccülde bile
455. Hem ṭahūretde iderek iḳdām
Ki ola şağla da'im o hümām
456. Bu her yire didi hem na'l-i Resül

Dü- kıbāla ile olmuşdı kabül

457. Hem daḥi na‘l-i Ebū Bekir vü ‘Ömer
Dü- kıbālayla idi virdi ḥaber

458. Kıbālayı bir idin añ evvel
Oldı ‘Oşmān daḥi ‘anhu’l evvel

BĀB-I MĀ CĀ’ E FĪ ZĪKR-İ ḤĀTEM-İ RESULLAH ŞALLĀLLAHÜ ‘ALEYHİ VE SELLEM

459. Ḥātem vaşfin iden ehl-i kabül
Didiler didi Enes mühr-i Resül

460. Fıdḍadan idi devār vü ḥulḳa
Ḥükm-i cārī idi cümle ḥulḳa

461. Faşşı seniñ ceşş ya‘ni ‘atīḳ
Böyle didi anı ehl-i taḥḳīḳ

462. Bir ḥaber de daḥi dir İbn-i ‘Ömer
İttiḥāz itmiş idi peygamber

463. Fıdḍadan ḥātem anuñla ki gāh
Ḥātem-i mektüb iderdi ol şāh

464. Müstemirren leys itmezler idi
Ṭaḳınub bir yire gitmezler idi

465. Hem anların daḥi geldi bu ḥaber
Ḥulḳa vü fıdḍa gümüşden didiler

466. Bir ḥaberde daḥi buyırdı Enes
Raḍiyellahu ‘anhe’l ‘aliyyu’l- ḳuds

467. Çün murād itdi Resül-u ‘allām
Ola da‘vetleri tā cümle ‘alem

468. Şāh- ı kebire yazıldı mektüb
Da‘veti haḫla risālet maşhūb
469. Biri didi ki ıklīm ü kerem
Bī-ḫātem kāğıdıñız şāh-ı ‘acem
470. Nazarında ḫati alçaḫ göriniyor
Anı ḫātem eylemek alıḫ göriniyor
471. Emr olındı vü bilipdi ḫātem
Fıḫḫadan cümle görürdüm her dem
472. Hem Enes didi ki naḫş-ı mihri
Üç saḫr idi dü- ‘ālem mihri
473. Muḫammed ola şāniye-yi Resūl
Saḫr-ı şālişde ḡayy-ı Allah idi ol
474. Bir rivāyetde dir İbn-i Mālik
Yazdı mektüb Resūl-u Mālik
475. Mālik-i Fārise vü hem Şāma
Hem Necāşiye de da‘vet-i nāma
476. Biri didi ki bular ey Server
Bī-ḫātem kāğıda yol virmezler
477. Emr olındı vü döküldi el-ḫaḫ
Ḥulḫası sīm idi anıñ ancaḫ
478. Hem Muḫammed yazıldı anda
Resūlullah ile ekle sende
479. Hem Enes didi Resūl-u ‘ālem
Parmāğında çıḫardı ḫātem
480. Daḫil olduḫda ḫalā beytine ol

‘Ādet idinmişdi anı Resūl

480. Hem yine virdi haber İbn-i ‘Ömer
Rağiye ‘anhu’l ‘aliyyu’l- kebīr

481. Bir gümüş hātem idinmişdi Resūl
Yedi şiddīkda vü ‘Ömerde de ol

482. Yed ‘Oşmānda olıydı vākı’
Bi’r-i erīside olunca zāyi’

483. Yazılan zikr olındur anda
Gözün ac ğafleti қо gıl sende

**BĀB-I MĀ CĀ’E FĪ TAḤATTŪM-Ü RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHŪ ‘ALEYHĪ VE SELLEM**

484. Taḥattümünde idenler taḥkīk
Söze yüz misli virdi tevfiq

485. Hem Ebū Ṭālibiñ oğlu ‘Alidir
Mühri şağına taḥardı server

486. ‘Abdullah Bin Ebī Şerh hele
Ḥāzret-i Ca’feriñ oğlıyla bile

487. Ḥāzret-i Cābir ü İbn-i ‘Abbās
Hem daḥi pir Enes ḥayrū’l- nās

488. Ḥātemi şağına taḥardı Resūl
Didiler eylediler cümle ḳabūl

489. İbn-i ‘Ömer didi gördüm sulṭan
Faşşını kefene ḳordı her an

490. Naḳş olınmışdı naḳş-ı mezkūr
Bilmedik yoğ anı herkez meşhūr

491. Daħi meş' itmişdi peygamber
Mührini yazmaya haş hiç bir er
492. Bu o hâtem durur ol an
Bi'r-i erîsde yitürdi 'Oşmân
493. Şolda kodılar idi anlar anı
Böyle naql eyledi canlar canı
494. İbn-i 'Ömer didi bir dem hâzret
Hâtemi zerden idendi hikmet
495. Şağına tağdı üzerin hâtem
Düşdiler bu işe halk-ı 'âlem
496. Çıkarub itdi anı fahr-ü cihân
Daħi gitmem bilin didi yaran
497. Çıkarub halk daħi elden o zeri
Hâzrete uymağ idi cilveleri

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ SUFFETÜ'L SEYF-İ RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM**

498. Vaşf-ı seyfinden idenler baķır
Sözi bu nev'le kıldı taķrır
499. Hem Enes daħi Sa'idin Hasan
Didiler böyle hayr-ı seyfinden
500. Kabzasınıñ ucu yemiydi anuñ
Sevâni şıdķla şād ola cenuñ
501. İbn-i Sîrîn didi seyfim-i üstād
Semüre seyfi gibi atdı icād
502. Semürenüñ kılıcı daħi meger

Ḥazretiñ seyfi gibiydi yekser

503. Semüre didigi Resūluñ seyfi
Şāni' anuñ olubdur ḥatfi

**BĀB-I MĀ CĀ' E FĪ SUFFETÜ'L DIR' - I RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHĪ VE SELLEM**

503. Lebs-i dir'anda Resūl-u muḥṭār
Vaşfını virdi ḥaber çün iḥbār

504. Didi ḥatta Zubeyr Bin 'Avvam
Raḍiye 'anhu'l- 'aliyyu'l- allām

505. Uḥud güninde Resūl-ı mennān
Gördüm anı ki 'aleyh-el dir'ān

506. Bir ṭaşa çıkmağa eyledi murād
Ki göre 'askeri ol pāk-i nejad

507. Çıkmağa bulmadı ṭaḫat-i tende
'Āḳıl iseñ bevti fikr it sende

508. Ṭalḥa'-yı taḫtına oturdı Resūl
Çıkdı şaḥra üzre o çeşm-i makūl

509. Dir işitdim şefi' ül -ümme
Evceb Ṭalḥa 'aleyhü'l cenne

510. Hem yine virdi ḥaber İbn-i Yezīd
Bu ḥadışeyle onı itdi te'bīd

511. İki ḫat giydügi dir'i -el ḫaḫ
Ḥalka ta'līm idi ḫaşdı ancak

512. İhtimām eyleyeler pek ḫarbe
Ġarre olmaya kemāl ḫarbe

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ SUFFETÜ'L MİĠFER-İ RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM**

513. Hem Enes didi Resŭlullahuñ
Mekkeye hayn-ı duhŭlunde anuñ
514. Miĝferin giymişdi başına ol
Yaşayub 'askerini şaĝla şol
515. İş tamam oldu biri geldi maħall
Didi sultān hazā İbn-i Haṭāl
516. Yapışub perde-yi ka'beye o ħur
Tene cān kŏrkusı dŭşmiş ditrer
517. Didi kätli ilk anı virmek aman
İşi gördiler anıñ o zamān

**BĀB-I MĀ CĀ'E HAḠTA 'AMĀME ' RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHİ VE SELLEM**

518. Bir ħaberde didi ki ħazret-i cābir
Rağiye 'anhu'l aliyyu'l- kadr
519. Feth-i Mekke günü ol çeşme-yi nŭr
Kare dŭlbendiyle etmişdi zuhŭr
520. Hem 'Ömer didiĝün peygamber
Ĥuṭbe eylerler idi bir minber
521. Kare dŭlbendle gördüm anı
Cānıma cān virici sultānı
522. İbn-i 'Ömer daħı bir dŭrlŭ ħaber
Didi gŭr şar 'ımāme server
523. Beyn-i ketfeyne dek ucın hem
Salıverirdi Resŭl-ı ekrem

524. İbn-i 'Abbās didigim şāhib-i nūr
Halka hātīm ider idi o ğayūr
525. Başına bir kare bez şarmışdı
Bizim için haqqā yalvarmışdı
526. Kati za'f üzre idi hem hali
Bize lāzım olan idi qali

**BĀB-I MĀ CĀ'E Fİ ŞÜFFETÜ'L İZĀR-I RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHU 'ALEYHİ VE SELLEM**

527. Bir haber virdi yine bu bürde
Güft ü gū eyler idik bir yerde
528. Hāzret-i 'Āiše ümmü'l- ümmete
Hem-ser-i zāt-ı 'alaq- al himme
529. Yamalu bir ridā elde idi
Hem azar ğalīz bir elde idi
530. Çıkarub bize didi ey aşhab
Kābz olındı revān āli-cenāb
531. Bu iki şevb-i ğalīz tende yegin
Kād siyyān kollarına bende yegin
532. Didi eş'ab 'ameddem virdi haber
'Ammesinden bu sözi naql eyler
533. Didi bu gün işime gider idim
Ne ise işimi fikr ider idim
534. Biri deyden didi bā-vāz-ı bülend
Çek izarıñ yukaru ey hūşmend
535. Ref' ittikā vü daħi ittikā dir
Bildim anı ki qavl-i mevlādan

536. Didim olsun çü canım saña fedā
Rağbet itmeğe yetişir mi aña

537. Didi ac göziñi bir demde baña
İktidā itmek olur mu ki saña

538. O vaqt gördüm izarını añın
Nışfına varmışdı saķınıñ

539. Daħi Seleme didi Ĥazret-i ‘Osmān
Rağiye ‘anhu’l ‘aliyyu’l mennān

540. İttizār eylese olsa şaħib-i ĥāl
Nışf-ı sākideñ iderdi der-i ĥāl

541. Hem daħi dirdi izār-ı server
Nışf-ı sākiden idi ol mihter

542. Hem Ĥuzeyfe didi bir gün Aħmed
‘Adelemeden yapuşub pek bī-ħad

543. İzariñ mevzi’i budur pek bil
Dilemezsiñ azacıķ alçaķ kıł

544. İt ĥazer kıłma tecāvüz ka’bı
Bunda vü anda görirsin şa’yı

BĀB-I MĀ CĀ’ E FĪ MEŞİYYETE RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ ‘ALEYHĪ VE SELLEM

545. Vaşf-ı meşiyette Resūlullahuñ
Bu her yire didi zātullahuñ

546. Çıktı çün görmedim andan aħsen
Şey ki meşy ola aniñ müsteħin

547. Guyīya şems idi bir cünde revān

Yā revāndır ki yürür tende ey cān

548. Daḥi deyr görmedim aşla bir ferd
Ki Resūlden ola esra' ol merd

549. Guyīya ṭayy olunur idi zemīn
Yürüdükçe o Resūl ḥaḫ bin

550. Ne ḳadar cehd ider olsaḫ cehdi
Hic ḳırmazdı cihānīñ faḫri

551. Didi vildān-ı 'alīden ber-hīm
'Alī vasf eyledüğünde anı dilim

552. Her ḳaçın pāyini ol pāk-i neseb
Ḳaldırub yürüse örse cevr-i ta'b

553. Deyr güden yüceden alçağa nuzūl
Eyledi deyr gördüğü şahṣa Resūl

554. Hem 'Ali didi Resūl-u ḥallāḫ
İñilürdi yürise hicr-i tāḫ

555. Meṣīyyete virmişdi o resme nizām
Yuḳarudan aṣağa iderdi ḥaram

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ TAKNĪ'-İ RESŪLULLAH ṢALLALLĀHU 'ALEYHĪ VE SELLEM

556. Gāh örterdi başın ol server
Şevble yayığıyla añla ḥaber

557. Didi ḥattā Enes Bin Mālik
Zabṭ idüb nefsiñe ölmüş Mālik

558. Aḫmed eyledi ḳınā'-ı ikṣār
Göriccek deyr idi irād-ı aḫyār

559. Bizi dutmuşdı bizi zebbābe
Nūr virmişdi amūd-ı zāta

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ CELSE-Yİ RESŪLLULAH
ALLĀHŪ' ALEYHĪ VE SELLEM**

560. Eyleyen vaşf-ı cūlūsun tebeyyūn
Sūzi bu vechile ıldı tezyĭn

561. atla deyr azret gūrdūm bir gūn
Ser- necĭb olmiş oturur mazūn

562. Fer- faşā oturuşuyla ā'id
Ma'nide ma'id şadaa-yı şā'id

563. Gūrdūm anı mūteaşşĭ' ol nūr
Baada avf-ı hūdā itdi zuhūr

564. Bir zamān oldı vūcūdum lerzān
Kendū ālĭm aub oldĭm giryān

565. Bir aber virdi yine 'Abdullah
Bin Zeyd ramet ide aa ile

566. Arası ūzre yatur gūrdūm anı
Mescid ire o Resūl-u medeni

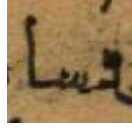
567. Ricliniñ birini oymış azret
Biri ūstine olmiş raāt

568. Hem didi azret ıdrĭna Resūl
Muabbeti gibi otururdu ol

569. Mescid ire kim otursa Amed
İtibā eyler idi ol emced

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ İTTİKĀ'-I RESULLULAH ŞALLALLĀHÜ
'ALEYHİ VE SELLEM**

570. Cābirin Semüre virdi haber
Didi gördüm ki Resül bir ter

571. Bir deye tayanmış bī-pāk
Cānib- çide o şāh-ı levlāk

572. Hem Ebū Bekire didi peygamber
Didi cürmiñ buyken size haber

573. Vireyim mi didiler ey ulumuz
Söyle ey canımıza sevgilümüz

574. Didi işrāk vü 'uķūķ-ı vālid
Mütteki'a hemān oldı ķā'id

575. Ƙul zudī didi itdi tekrār
Şefķate eyleyüb aña nā-çār

576. İttifāķıyla gōñüldeñ yekser
Didik itdi sūkūt-ı peygamber

577. Hem Caķīfe babası dir ki Resül
Didi bir vechile olmaz ma'ķül

578. Müttekā'ñña olum ben ākil
Ni'met-i haķ nice olur sāfil

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ İTKĀ'-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHÜ
'ALEYHİ VE SELLEM**

579. Hem Enes didi 'aleyhe'l- rızvān
Ėaste olmışdı ceyb'el-rağman

580. Taşra gelmek diledi çün sultān
Tayanub çıkdı üsāmeye hemān

581. Çıkdı aşhābla şöbet kıldı
Niçe biñ lutufla ülfet kıldı

582. Hem namāzı bile kıldı o es'ad
Olub aşhāba imām o emced

583. Anı görmege o yana vardım
Olduğı mecreye toğru girdim

584. Çün selām virdim cānım aldı
Başımıñ bezini berk bağla didi

585. Tayanub düşme kâ'im oldı
Taraflı mescide 'āzam oldı

**BĀB-I MĀ CĀ'E Fİ ŞUFFETÜ'L EKL-İ RESŪLULLAH
SALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM**

586. Ka'b enşarı bize virdi haber
Hıfz ide haķanı ez-ħavf ħāşır

587. Ta'āmdan çekecegiz el hem yār
Parmanın yalar ıdı ol muħtār

588. Didi Ĥazret-i Enes ResŪl-u ilah
Baş vü avrete müsebbiha her gāh

589. Heme bunlar iderdi ta'līķ
Böylece eyledi sözi taħķīķ

590. Yine buyurdı Ka'b-ı enşarı
Loķma ekl eylesedi her bārı

591. Se aşabi'le yeridi ancaķ

O avucı yalaradı 'Abdülhak

592. Didi Muş'ab ben işitdim ki Enes
Didi gördüm o nebiyy-i aqdes

593. Kendüye olmuşdı cü' gālib
Ekl-i loqmaya olubdı tālib

594. Getürüldi önine çün hurma
Anı ekl eyledi idüb iqmā

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŞUFFETÜ'L HUBZ-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM

595. 'Āişe didi sırr-ı ehli kabūl
Toymadılar sâkin-i beyt-i Resūl

596. İki gün nân-ı cevve ola agāh
Didi hatta kubıd-ı Resūlullah

597. Haberinde Ebū Ūmāme didi
Nân-ı cevve süfrelinde aratmaz idi

598. Ehl-i beytiñ sözi ögüt añla
Uydum diriseñ añla hoş dinle

599. İbn-i 'Abbas didi o 'Abdi ilah
Giceler gicürürdi ol agāh

600. Ehl-i beytine bulunmazdı 'aşā
Ekşerī hayr-ı cū idi añla

601. Sehil idi biri sūr-ı dinden
İtdi aqdam-ı Resūl haberimden

602. Didi yidi mi Resūl nân-ı nuql
Haberin gerçegini dil-i taqıyy

603. Ben didim yimedi nān-ı menhūl
Tā yevm-i rihlete dek ola maqbūl

604. 'Ahd-ı Aḥmede menāhili yoğdi
Evvel-i bid'ate islām oldı

605. Gecegiyle evini kılsaḡ tedkīḡ
Rūzgār anı iderdi tefrīḡ

606. Didi bir gün Enes Bin Mālik
Yimedi Ḥazret-i 'Abdül-Mālik

607. Mürtefi' süfre üzerinde ṡa'am
Ola becidd-i ṡalvetiyle selām

608. Sükürr ide yimedi ol ṡāhir
Olmadı nān-ı muraḡḡaḡ ḡāzır

609. Bir deri süfre içinde yerdi
Yiyüben ṡükrini dā'im dirdi

610. Virdi 'Āiṡe ḡız itdi ḡasem
Didi bir gün o nebiyy-i mükerrerem

611. İki kez ḡarnını ṡoyurmadı ḡiḡ
Laḡm ü ḡız bile inan eyleme lec

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ṡUFFETÜ'L İDĀM-I RESŪLULLAH ṡALLALLĀHŪ 'ALEYHĪ VE SELLEM

612. Didi 'Āiṡe ResŪl-u Ekrem
Didi kim na'm-ul idamü'l ḡall

613. Gāḡ nān eylerdi sirkeye aṡ
Severek yer idi anı bīḡiṡ

614. Didi bir gün Enes Bin Mālik

Yimedi Һazret-i 'Abdül-Mālik

615. Kütüb-ü Һamse de daħī meşūr
Tevātür rütbesine irdi meşūr
616. Bir Һaberde didi zehedem cerħ
Ola ki 'afv ola anuñ cürmi
617. Ebū Mūsā bizi miħmān itdi
Һanesine bizi alub gitdi
618. Süfreye geldi yeriz laħm-ı decāc
Bir şaħıs ҡalkdı hemān itdi leccāc
619. Ebū Mūsā didi ki Һazreti ben
Görmüşüm tavuķ etini yirken
620. Ol kişi didi ki taķva ile beni
Şey'mentnā yir iken gördüm anı
621. Ol zamān içmedi andayım
Boğazıma ıoķ eti ҡayım
622. Hem sefine didigim
ıoy atından yediler ol server
623. Oturup ben bileydım andan
Ezber idiñ bu Һadışi benden
624. Daħi dir İbn-i Şābit-i Enşarı
Şuçını 'afv ide anıñ bāri
625. Emr idüp bize didi ol Һazret
Zeyt-i yek hem sürünüñ bī-minnet
626. Şecri olduğı nāfi'-i zāhir

Böyle dirdi o aşlı t̄ahir

627. Hem buyurdı Enes Bin Mālik
Masivā Allah nazarında hālik
628. abaği pek severdi sultān
Her maalde ki ola haır-ı hān
629. Gidüp arar idim as'ade ben
Yimekiun anı tā cedd-i hüsn
630. Diyebilürdüm anıña anı
Sever idi dü-cihānın sultānı
631. Hem didi Cābir İbn-i Tārı
Anı hoşnüd ide dā'im hālik
632. Amediñ hücre sine çün girdim
Kedi tatī' ider anı gördüm
633. Didim aña ey Resül-u 'allām
Kesret ıt'a idersin adām
634. Didi tekır-i a'amdır masüd
Böylece virdi cevāb ol Mamüd
635. Hem Enes didi Resüli da'vet
İtdi bir derzī idüb çün hürmet
636. Oldılar derzī evine 'āzim
Ol daği hizmete oldu ā'im
637. Nān-ı cev v odı çü-meydāna o sa'id
Midfen fī dubā' vü adīd
638. Deyü Enes anı ki gördüm Amed
ıssada aba arar ol es'ad

639. Ol zamāndan severim qabağı ben
Sende sevāni eyā hulk-ı hasen
640. Hem didi 'Āiše ümmül ümmete
Hem-ser hāzret şahib-i cemme
641. Sever idi eşref-u esfel-ü 'alī
Anda hulv olanı dağı 'asilī
642. Didi Ümmü Seleme bir gün ben
Loğma koydım öñine meşviyyden
643. Yidi vü kıldı namāzıñ muhtār
Kılmadı anda vuzū'un tekrār
644. Hem yine virdi haber 'Abdullaha
Didi yidik maa' maħbüb ile
645. Mesçid içinde ta'am-ı meşviyy
Sözi añlar hağkın etme da'viyy
646. Hem muğayyer didiğim ol hāzret
Bile olunduğ anıñla da'vet
647. Dār-ı muđyāfe varınca o nebiyy
Getürildi oña cenb-i müşviyy
648. Şifre aldı eline o server
Kesdi bir loğmasını peygamber
649. Bu senüñdür didüği anda Resül
Gördiler itdi Bilāl yine duħül
650. Vağt geldüğini bildi aħbāb
Mütevveccihdi Resüle aşħāb
651. Tırıcağ yüzime bağdı ol an

Gördi uzanmış sulţān

652. Didi misvāk üzerinde ben anı
İdeyim kaçş söze sevinesin anı

653. Bu her yire dağı virdi çü haber
Kim maķarrinde idi peygamber

654. Vagfired geldi öñine ķondı
Bir zerā'in çü eline şundı

655. Pek severdi ķol etin peygamber
Dişleriyle anı ekl itdi ol er

656. Hem didi ĥazret-i İbn-i Mes'ūd
Cümleniñ ola dilinde mevdūd

657. Sevdüğinden ķol etin şahib-i ĥāl
Eylediler aña zehri idĥāl

658. Bu 'abid yine bize virdi haber
Pek severidi ķol etin peygamber

659. Bir gün iderdim aña řabh-ı şa'ām
Yağma geldi Resül-u 'alem

660. Aña bir ķul çıkarub virdim ol ana
Anı ekl eyledi cānıma cān

661. Dönüben yaña didi te'vilini
Virdim eline hemān yedi anı

662. Yine diyince baña te'vilini
Didim ey iki cihān sulţānı

663. Koyunuñ ķolı çok olur baldır
Kasem idüb didi şekkī ķaldır

664. Sevilmeyübde her ettiğinde taleb
Bir zerā'a yidik itme 'aceb
665. Didi 'Āiše zerā'a sevmeleri
Seviben hem yemege uyumları
666. Eti gec gec bulur idi sultān
Puhte olmağa evi iverdi ol an
667. Kol eti tīz bişer idi gāyet
Ol sebebden sever idi hāzret
668. Bir haber didi yine 'Abdullah
Ben işitdim didi mürşid-i rāh
669. Arğanın eti lühüm tayyibdir
Hem daği ahsen vü hem eḥabb der
670. Ümmühānı didi birgün Aḥmed
Ḳamūdan emleḡ vü ecmel emced
671. Evime geldi didi hiçbir şey'
Bulunur mı nā- kıllātü'l lā şey'
672. Nān-ı yābisle bir zühāl vardır
Dicek didi varub anı getür
673. Ola bir evde ki bir ḡab-ı mālī
Ḥālī ile dinmez ādemden ḡalī
674. Didiler ben daği iḡzār itdüm
Öñine 'özrümü ikşār itdüm
675. Eş'arı daği Enes virdi haber
Didiler didi Resül-u rehber
676. Fażl-ı 'Āiše-yi nisā' üzre müdām

Fazl kırdığı bir bâki ʔaʔām

677. Bu her yire didi sultān-ı beşer
Aķıtden itdi vužu'nı kemter

678. Soñra gördüm ki ʔoyün etini ol
Yidi vü ʔıldı namāz anda Resül

679. Yañılmadı vuzū'n Aħmed
ʔıldı anıñla Resül-ı Es'ad

680. Hem Enes didi Resül-ı ʔallām
Şafıye üzre buyurđı ilām

681. Sevik ü temirler idüb daʔvete ʔamm
Eyledi cümleye iʔʔām-ı ʔaʔām

682. Didi Selimi otururdum nā-gāh
İçerü girdi evime üç şāh

683. Bir Ĥasan Bin ʔAli ĥayr-ul nās
İbn-i Caʔfer daħi İbn-i ʔAbbās

684. Geldiler çün maħādım-i kirām
Eyledim anlara ʔizzet-i ikrām

685. İttifaķıyla didiler ki baña
Var durur bir sözümüz diñle saña

686. Anı ʔabħ it bize ki serverimiz
Sever idi anı peyğamberimiz

687. Bugün olmasa nolur didim ben
Didiler olmaz o ʔalk işiñe sen

688. ʔalkup aldım eline arpa unı
Dehn-i zeytiyle ʔarıştrdım dem anı

689. ömlege oydım abı itdim
Füfül ü ğayr bezürden ikdim
690. Getürüb öñlerine yine el-ğāşıl
Yidiler anı olub müsta'cil
691. Didim anlara Resül-u muğtār
Pek severidi yiridi her bār
692. Didi 'Abdülhāhın oğlı Cābir
Ğazret oldı evimize ğazır
693. Bir oyun zıh idüb anda fi'l-ğāl
Anı ğörüb didi ol nūr-ı cemāl
694. Sevdüğümüz oyun etini bulur
Pek bilürler didi ğağ peyğamber
695. Cābir ođıllarınıñ def'ası bil
Bu ğün oldı didiler ehl-i dil
696. Hem didi Cābir ol şāhib-i da'vet
Bir vağit ığdı ondan ğazret
697. Girdi bir mer'e evine muğtār
Ölmiş idi o kişi er enşār
698. Varıcağ ıldı zıh sulğāna
İtdi ikrām aña şahane
699. Yidiler lağmı'akibinde anuñ
Bir tabağ ğurmā ki şād ola canuñ
700. İtdi tecdīd vužu zāhrullah
Ğıldılar hem dönicek ol anda
701. Getürüb bağısın ol lağm-ı terk

Qoyub oñlar yine didi buyurñ

702. Yiyüb anı dañi 'asrī anda
Qılıb olmadı vuzū qaydında
703. Ümmü'l Münzir didi hāla tenden
Bu da bir hāl idi hāla tenden
704. Hāneme geldi Resūl-u mevlā
İde mevlāsı maqāmın a'lā
705. Bilinciydi 'Alī zevc-i betül
Giricek seligim hūrmā Resūl
706. Gördi vü qā'imā oldı ekl
'Ali yidi bir zū'l hāşıl
707. Çok yime yā 'Alī didi zirā
Nakıha eyü degildür hūrmā
708. Geçüb oturdılar anlar bu faqır
Fece'aletle sāliqa vü şa'ir
709. Didi peygamber-i vālā-yı meslek
Minh kül yā 'Alī hazā ufaqlık
710. 'Aişe didi yine haber sanā
Gāh peygamber vü iħrā
711. Gelüben dirdi i'ndiñ 'azā
Ben dañi dirdim aña ey bilā
712. Ana şā'im dir idi ol anda
'Aqıl ol sevgüsini qıl cānda
713. Yine bir gün didi didim belā var
Didi māhi eyā şems-i bī-hād

714. Hays geldi didim ey şāh-ı cihān
Didi ben şā'im idim līk hemān
715. Yidi andan o Resūl-ı levlāk
Didiler 'āfiye min fi'l- felāk
716. Bir haber virdi yine 'İbn-i Selām
Didi gördüm ušta süre-yi maḳām
717. Kisre-yi nān cev v üzere o ceyb
Ḳodı ḥurmāyı yidi emr-i garīb
718. Didi büyüge adamdır ancak
Yārda ḥār-ı mütenāsib el- ḥaḳ
719. Hem Enes didigim sulṭān güzīn
Süfl-i ḳadrī eyler idi pek taḥsīn

**BĀB-I MĀ CĀ'E Fİ VUZŪ'-I RESŪLLULAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHİ VE SELLEM**

720. Bir haber virdi yine 'İbn-i 'Abbās
Didi peygamber-ı ḥaḳ ḥayrū'l nās
721. Çeşmeden çıkmışdı o ḥayr- enām
Eylediler aña ihzār-ı ta'ām
722. Didiler getürelüm mikke vuzū'
Emr olunmadı baña didi vuzū'
723. İllā ḳalkdıḳda namāza ancak
Böyle emr eyledi bunu yaña baña
724. Bir rivāyetde itdi didi ol sulṭān
O su'al ḳarşu luḡatde 'unvān
725. Ḳılarım mikke namāz tā ki vuzū'

Eyleyem hem daħi ola tālib-ı su

726. Pīr Selmān didi bir gūn nā- gāh
Hāzır-ı meclis idi hem ol şāh

727. Tevriye içinde yazılmış gördüm
Görüben ehline anı şordum

728. Şoñra el yıkımadaymış bereket
Didim anı didi yaña bereket

729. Evvelinde vü sonuñda tathīr
Etmede dir deyüb itdi ta'bīr

**BĀB-I CĀ'E FĪ QAVL'EL KEBĪ ŞALLALLĀHU 'ALEYHĪ VE
SELLEM QABL'EL TA'ĀM VÜ BA'DE**

730. Bir haber virdi bize Hālid-i Zeyd
Hāq Te'ālā ide anı bī- kayd

731. Bize hem meclis idik hayr-ul enām
O vakit geldi çü meydān ta'ām

732. Başladık ekle ta'āmı ol an
Bir racül geldi oturdı bir hūn

733. Evvelinde bir berākātı kāmil
Āhrinde 'aceb oldu zā'il

734. Eylediler anı hale vāqıf
Halledüb müşkilümüz ol 'ārif

735. Didi biz besmele ile evvel
Yidik vü geldi şabrsız echel

736. Beslemesiz niçün ol hāndan
Basınca yidi şeytān etden

737. Hem didi 'Āiše bir nev'i haber
Didi peygamber hādī-yi rehber

738. Ger unudursañız ism-i Allaha
Evvelinde yinediñ Allaha

739. Evvelinde daħi hem āħirde
Olma ġāfil hazır it her yerde

740. Hem 'Ömer didi diyib sultāna
Hemeye müşfik daħi raħmān

741. Getirecek ħazretine sultānuñ
Gördüm öñinde ta'ām var anuñ

742. Didi gel otur bismillāh de
Hem ta'ām daħi şaġıñ ile ye

743. Hem öñünden yi ile itme nazār
O nazardan çok olur saki şurred

744. Yine bir gün bu Sa'īd virdi ħaber
Didi peygamber vālā-yı gevher

745. Kaçan el çekib ta'āmdan sultān
Ĥamd idüb şükr iderdi ol an

746. Añına ta'āmete isķāsete'ām
Daħi itdügine ehl-i islām

747. Bāhili didi Resül kāidesi
Ref'i olınuķda atıñ mā'idesi

748. Ĥamd iderdi ola tayyib ile hem
Gayr-ı maķtū' vü muvedde'le be-hem

749. Andan olmaya ġani dirdi Resül
Rabbenā ile bitiverdi ol

750. 'Āiše didi Resūl-u Ekrem
Altı şahş ile ʔa'ām yirdi be-hem
751. ʔaşradan geldi i'rāyi ol anı
İki loğma itdi bulunanı hemān
752. Def'i cū' idemediler aşhāb
Yüzine bağıdı Resūlin icāb
753. Evvelā diyeydi bismillah
Likefākūm didi ol nūr-ı ilah
754. Hem Enes didi o hayrū'l -külden
Didi hağ razı ola ol ğıuldan
755. Yiye loğmasını tā ʔoyunca
Hem ie şerbetini ғанıca
756. Hāmd ide ni'metine ola şākir
Odur rehā mıdur rağiye zākir

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ƘADAĦ-İ RESŪLULLAH ŞALLALLĀĦŪ
'ALEYĦİ VE SELLEM**

757. Didi şayet Enes Bin Mālik
Rağiye'anhu'l aliyyu'l mālik
758. Bize çıkardı ağaçdan Ƙadağı
Demürlenmiş gören olur ferağ
759. Ƙadağıdır bu o ulu şāhiñ
Ğafleti Ƙo var ise ağāhiñ
760. Hem Enes didiğı o 'ıyd-ı ilāh
Bu Ƙadağden ieridi her gāh
761. Ki nebız virürdim gāh-ı lebin

Ki 'aseli ki sedd içerdi andan

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŞUFFETÜ'L-I FĀKĪHET-İ RESŪLULLAH
SALLALLĀHU 'ALEYHĪ VE SELLEM**

762. Didi hem 'Abdullah Bin Ca'fer
Temrle yirdi hıyār-ı peygamber

763. 'Āişe didi Resŭl-u Ekrem
Yirdi qarbuzla hŭrmā her dem

764. Hem Enes didi o 'ali-yi şŭrb
Cem' ider qavunla beyn-i tayyib

767. Bu her yire didi ol muhtāra
Gele bir şey'i ki ol bazara

768. Anı her gören alur kıymetle
Getürür hāzretine hŭrmetle

769. Alıcaq ol şey' destine Resŭl
Hem du'āya olur idi meşgŭl

770. Şehre nāsa daħi me'külāta
Hem libāse daħi meşrubāta

771. Hem dir idi ki dedem İbrāhim
Mekkeye itdi duā bende raħīm

772. Medineye iderim anı du'ā
Viresin mişlini hem bār-ı hŭdā

773. Bir şağır eline vir didi atı
Qaşdı mesrŭr ide tābir cānı

774. Bint-i Mu'avviz didi şāħib-i maqam
Bir hediye itdi Resŭlullaha

775. Beni gönderdi Mu'āz ki 'amm
Didi var Һazrete şalli sellem

776. Bir kınā'ı vardı anda Һurmā
Bir tabaқ daһi yanında añun

777. Anı öñinde қodım sultānuñ
Һilye var idi yanında anuñ

778. Virdi andan beni mesrūr itdi
Zāhir u bātını ma'mūr itdi

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŞUFFŪTŪ'L ŞARĀB-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHĪ VE SELLEM

779. Didi 'Āişe Resŭlulaha
Sevgilü şerbet olan ol şāha

780. Mai' 'azb ola daһi bārid hem
Sever idi anı şahı ekrem

781. İbn- i 'Abbās didi ki günlerden
Bir gün olmuş idi Һālidi bin

782. Böylece Һazret ile varmış idik
Sarāy-ı Meymūniye girmiş idik

783. Bir ana ile bize bir miқdār
Süd getürdi içüb andan muhtār

784. Ben yemininde virdi baña
Haқ seniñ ħāldi işār saña

785. Ben didim su'r ki ey yār-ı Һudā
İhtiyār öline mi hic bir ferd

786. Ba'de didi esās-ı İslām

Bir kişi eylese Tañrı it'ām

787. Aña lāzım idi keşretle du'ā
Dağı andan ĥayırlulara liķā

788. Ger ĥüdā saña virür ise lebin
Ezd-i yādıyla du'ā ile anasın

789. Hem didi ĥazret vāķıf esrār
Lebeniñ sırrını diyüb tekrār

790. İcini ķandurur vü acı hem
Ŧoyurur didi ceyb-i ekrem

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŐUFFÜTÜ'L ŞÜRB-İ RESÜLULLAH
ŐALLALLĀHÜ 'ALEYHİ VE SELLEM**

791. İbn-i 'Abbās 'aceb virdi ĥaber
Bize ĥādī vü delīl ü rehber

792. Didi gördüm Şeref ü ekremden
Ķā'ima iķer idi zemzemden

793. Didi 'Abdullah 'emr ü bin nās
Gördüm ol server-i Őāĥib-i iĥlās

794. Ķā'imā iķer idi ki kā'id
Heme ĥalinde 'ibādi fā'id

795. Didi nezzāl-i 'aliyy-i zī-Őān
Şu ŧaleb eylediler az iĥvān

796. Mescid küfe öñindeydi evķāl
Getürildi Őu vuzū' itdi evĥāl

797. Ķā'ima iķdi didi ol server
Böyle iderdi vuzū' peygamber

798. Hem Enes didi Resül-u mevlā
Şu içer olsalar idi farazā

799. Se bār ide didi faşl-ı ana
Dem u aħadde Şu içmedi aşlā

800. Didiler bōylece içmek suyu
Siñdirir andırır aňla huyu

801. Hem didi ĥazret-i İbn-i ‘Abbās
İki dede içer idi ĥayru‘l-nās

802. Daĥi kiři didi bir gūn Aĥmed
Ĥanıma itdi duĥūl ol Es‘ad

803. Aşılı kıryeniň ağızından ol
ā‘ima anınca çü Resül

804. Kıryeniň agzını at‘ yedim ben
Teberrük eylemiş ben andan

805. Hem daĥi Ümm-ü Enes didi Resül
Ĥānıma devletle itdi nuzūl

806. ā‘ima kırye’-yi mu‘allaadan
İdiler ‘afiye ol ĥul-ı ĥüsn

807. Hem Sa‘īdiň urbı Vaās didi
Gördüm ol ĥazret su içerdi

808. ā‘ima idi o server-i suyu
ā‘id içmek idi ki ĥūyu

**BĀB-I MĀ CĀ‘E FĪ TA‘AṬṬUR-I RESŪLULLAH
ŞALLALLĀĤŪ ‘ALEYĤİ VE SELLEM**

809. Hem Enes didi hemīn peygamber
Dā‘im iderdi ta‘tir-i server

810. Sükkeden iderdi her bāri
Hem taṭayyub o cihānıñ varı
811. Hem Enes didi Resūl-ı mükerrerem
Ṭayyib redd itmez idi ol ekrem
812. Hem didi İbn-i ‘Ömer mefḥar-ı nas
Kaşd idüb didi çoq ta’līm-i ünās
813. Üc ki hediye ola redd eylesin
Bir visāde biri ṭayyib biri leben
814. Bu her yere didi buyurdı Resūl
Ṭayyib merdāne bu oldı maḳ’ül
815. Reh-i zāhir ola levnī maḥfi
Bunuñ ‘aksi zine oldı yaḥşi
816. Didiler hem Ebū ‘Osmān-en Nehdi
Didi peygamber hādī-yi mehdi
817. Eylese bir kişi hediye-yi reyḥān
Size redd eylemegiz dir sultān
818. Aşlı cennetden olubdur anuñ
Anı pek şākla nitekim cānuñ

**BĀB-I KEYF-İ KĀN KELĀM-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
‘ALEYHİ VE SELLEM**

819. ‘Āiše didigi ol zāt-ı şerīf
Server iderdi sözi gāyetde laṭīf
820. Söz söylerdi açık hem fāşıl
Anı añlardı ğibi hem ‘āqıl
821. Hem Enes didi Resūlullahuñ

‘Ādetindendi Ceybullahuñ

822. Sözi üç kerre iderdi tekrār
Daħi artuķ dimez idi muħtār
823. Hem ħaber virdi ‘Ali oğlı Ĥasan
Dir su’āl eylemişem Hind zī- ben
824. Mantıķī vü řafnī ħayr- ul beřeriñ
Aldım aşlını bilenden ħayrıñ
825. Ĥüzni vaşıl idi fikri dā’im
Söylemeye megel ki sa’i ħā’im
826. İhtiyāc olmıcaķ söz yoğ idi
Ĥařılı şamt vü sükütü çoğ idi
827. Söyleyende ne ziyāde ne kışır
Lāzım olan ħadr ancaķ ta’bīr
828. Kimseye yoğ idi alçaķ nazarı
Dā’imā ħaķķa açıķdı beřerī
829. Dünbeye virmedi dil-i el- ħāřıl
Kimseye itmedi renc ey ‘āķıl
830. Bu kimse itse işaret eliyle
İder idi ne ola parmağla

**BĀB-I MĀ CĀ’E FĪ DİĤK-I RESŪLULLAH řALLALLĀĤŪ
‘ALEYĤİ VE SELLEM**

831. Didi bir gūn Semūre ođlı Cābir
Vaş-ı peyđamberi itdi vāfir
832. Hem ħunūsete var idi sākinde
Eylemezlerdi açıķdan ħande

833. Tebessümle geçürdi dıhki
Her gören anı şanurdı dıhki
834. Her kaçan çeşmine baqsam anuñ
Sermelüdür der idim ol hānuñ
835. Didi hem Hārisiñ oğı ‘Abdullah
Görmemişim dağı men hulqullāh
836. Mütebessim ola halka dā'im
Ola ol halk-ı hasenle kâ'im
837. İllā peygamber vālā-yı gevher
Olmaya aña nazır ser-tā-ser
838. Hem Ebū Zerr didi bir gün server
Didi ben bilürem anıña ol er
839. Cennete ol gire hem dağı anı
Bilürem soñra hacımdan çıkanı
840. Rüz-ı maşşerde birin merdāne
Getürürler çekerek meydāne
841. ‘Arz idiñ aña şıgār zenīn
Setr idik līk kibār-ı zenīn
842. İdeler şu suçı şu günde velī
İtmedigi diye atdımdı belī
843. O günāhuñ büyüğünden nedmān
Yitürüb kendüyi olmuş hayrān
845. Emr olunur ki şağār her birine
Bir hüsne virdiler anıñ yirine
846. Göricek rahmeti dir merd-i müsi'

Vardırur bende daği çok sebi'

847. Getürüñ anı koyuñ meydāna
Hasenātı ola vaşl-ı cāna
848. Dir Ebū Zerr ki Resül- u Ekrem
İle güldiği nizām-ı 'ālem
849. Gördüñ azū dişini çün server
Pek server itdi aña peygamber
850. Bir haber virdi bize yine cerīr
İtdi ehl-i kalem anı taħrīr
851. Girdiğimden beri ben İslāma
Her ne didimse Arapça
852. Maṭlabımdan beni men' itdi hiç
Yüzüme bakmadı bir vechile gec
853. Gösterdi beni gördükde server
Gülerek baqdı ol çeşme-yi nūr
854. İbn-i Mes'ūd didiğim ḥazretten
Ben işitdim didiler laṭīfle ben
855. Bilürem şoñra çıkanı eztār
Diyeler kalmadı vaqf-ı azār
856. Yürü var cennete gir dirler aña
Anda kaşr eyledik ihzār saña
857. Sevrine dek kapuya gelür ol er
Tolmuş adımla içi ser-tā-ser
858. Döner ardına dir ey bār-ı Ḥudā
Herkes almış bize yer yok aşlā

859. Deynlür eyle temennî aza çok
Ki murâdıñ ele gire bir baq
860. İstedügiñ daħi on ez'afi
Şaқın aldın qomagıl inşâfi
861. Düşmüş ayıqdan vü ölmüş hâlin
Didi saħi itme beni ey Mâlik
862. İbn-i Mes'ud didi 'Abdulgâffar
İle güldi oldı tevħid-i zâhir
863. Hem Rabi'a' oğlı 'Ali viridi haber
Gördüm anı hem 'Ali hem ata bin
864. Rikâbe başdı didi bismillâh
Zahirî üzre didi elhâmdüllâh
865. Müte'accib didi sübhanallâh
Anı itmiş bize teshîn- Allâh
866. İtmeseydi bize taқat nice ola
Böyle kuvvetle elimizde kulle
867. Yine üç hamd u daħi üç tekbîr
İtdi vü didi zulmet-i ta'bîr
868. Mağfiret eyle şucumuz çokdur
Bizi esir ki cebi hiç yokdur
869. Didi güldi 'Ali ben bende
Didim eya niyedir bu hânde
870. Didi güldi 'Ali ben bende
Benüm itdügi hep itdi tamâm
871. Güldi bende didim ey şâh-ı Resûl

Bā' iş-i hānde ne ey maksadgil

872. Didi Rabbiñ seniñ ey id-i hüdā
Sever anı ki dir eġferli Hüdā

873. Bildi gayr-ı gafūrı yoġdur
Hem aniñ gayrı ŧekūrü yoġdur

874. Hem Sa'd didi Resül-u Ekrem
Yevm-i hendekte 'aceb güldi hem

875. Tā ki ölince nevāciz-i zāhir
Güldi ol günde nebiyy-i tāhir

876. Sa'd dir rāmī idim ol gün sen
Diñle nice oldu hikāye benden

877. Karşumuzda bir adem kalkanı
Şaġına ŧoluna eller anı

878. Çıkarınca başını kalkanından
Aña bir tır ki ammā cāndan

879. Urıcaġ cebhesine düşdi o merd
Arkası üzre çağırdı bed bed

880. Bā' iş-i hānde Resülullaha
Oldı Sa'dın bu işi ol ŧāha

BĀB-I MĀ CĀ'E Fİ ŞUFFETÜ'L MİZĀH-I RESÜLULLAH ŞALLALLĀHÜ 'ALEYHİ VE SELLEM

881. İbn-i Mālik didi bir gün hāzret
Pes mizāhıyla ŧefi'-ül ümem

882. Kulaġ ol söze eyā zā'l-el dinin
Didiler lañifle ol zāt-ül 'ayn

883. Yine didi bize İbn-i Mâlik
Şûr-ı tâbende haķikat-ı Mâlik

884. Bize eyledi laţife bisyâr
Şahib-ul seyf nebiyy-i muhtâr

885. Dirdi kardeşime yâ Ebû Ömer
Daħi dirlerdi ne işler tağyîr

886. Bu her yere didi bir gün aşhâb
Bizi men' eyledi o 'Âli-ħiyâb

887. Kim mizâħ itmeyvüz kimseye hic
Sen idersin bize dirsın sen gec

888. Biz saña oymağıla ma'mûruz
Hem seniñ yapmağıla ma'mûruz

889. Diyücek virdi cevâb bire haķ
Didi ben dimez illâ ki ola haķ

890. Hem Enes didi Resûlden bir er
Bir bind isteyücek peygamber

891. Bûlehniyye eyledi imâ didi hem
Veled-i nâkaya pes bindürsem

892. Nola diyince didi ol merd-i laţif
Köşke hiç bunulur mı ey şerîf

893. Dicek didi Resûl-u Mevlâ
İbilde nâkadın olur peydâ

894. Hem Enes didi o pîr-i mâhir
Ovadan bir recül adı zâhir

895. Gelicek Bâdiye eşmârından

Hediye eylerdi daħi varından

896. Gidicek Bādiyeye peygamber
Aña çok şey virür idi server

897. Buyurdi ki bizim Bādiye men
Oldı zāhir biz iki ħazret-i nūr

898. Şehre geldi yine bir gün zāhir
Göricek oldı yanında ħazır

899. Arkasından gözünü itdi bend
Gördi zāhir gözi baglu her çend

900. Dirdi ārişlini men hazā
Fehm idüb bildi anı men ħazā

901. Bilicek zehrini sürmegi ayur
Şadrī peygambere irmeği ayur

902. Didi luṭf aña peygamber
Şatlıkdır bu ħulı kim ister

903. Didi zāhir aña ey nūr-ı ħaşr
Kāsidemkim baña rağbet eyler

904. Didi peygamber aña muhibbī sebin
Ĥaḳ ħatında daħi hem mergū sebin

905. Dir Ĥasan Başrī geldi Resüle bir gün
Bir 'acūze perīşān dil-i maḫzūn

906. Didi ey meḫar-ı neşin ü peşin
Ĥıl şefā'atle beni şād hemin

907. Didi bu devletle kimse irmez
Cennete ħoca ħarılar girmez

908. Döndi biñ nāle eyledi eyledi āh
Didi peygamber aḥvāl-i āgāh

909. İhtiyārı ter ü tāze eyler
Meylini nāz u niyāza eyler

910. Virdiler bu ḥaberi ol pīre
Ol zamān sürdi yüzini yire

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŞUFFETÜ'L KELĀM-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHU 'ALEYHİ VE SELLEM

911. 'Āiṣeye birisi itdi sū'āl
Didi peygamber beşir bir maḳāl

912. Kimse tek şî'rini gahi temşîl
İdünürler mi didi didim bil

913. Şî'rini İbn-i Ervāḥ ki gāh
Anı temşîl iderdi ol gāh

914. Ṭarafa tek beytini ol muḥtār
Dirlerdi ki geliser iḥbār

915. Bu her yire didi bir gün ḥazret
Didi işidin ey aşḥāb-ı ümmet

916. Şua'rā didigi sözden el-ḥaḳ
Lebidin didigi aşdan ancak

917. Hem uḥudda didi Ebū Sufyān
Çok cefā görmiş idi o sulṭān

918. İşbe'n taşla cerḥ itdi şekıyy
Ḳan oturdı aña didi ol teḳıyy

919. Hel ente illā işbe'n demīt

Vefiyy sebīlullah mā- laḳīt

920. Hem didi yine Bera' Bin 'Āzib
Bedir cenginde idi çok 'ākīb

921. Biri 'Umāreye dir ki sizler
Bedirde cümlesi kaçdı dirler

922. Didi lā- līk yüz itdi firār
Havāzın itmede belī bī-ḳarār

923. Baḡl üstünde idi peygamber
Döner didi yularını bir er

924. Dilde bu beyti iderdi tekrār
İşidirlerdi anı hep ḥuḍḍār

925. Ana enbiyā lā- kizb
Ana İbn-i 'Abdulmuṭṭālib

926. Hem Enes didi Resūl- u Mevlā
Mekkeye 'umresini ide ḳazā

927. Geldi yürürdi önince 'Abdullah
Vaşf-ı peygamber iderdi her gāh

928. Ḥuluvv İbnü'l- Küffār'an sebile
El –yevme nazribiküm 'ala tenzile

929. Darben yezīl-ül hāmm 'an maḳīle
Va yüz hell- el ḥalīl 'an ḥalīle

930. İbn-i Ḥaṭṭāb didi Ey 'Abdullah
Şi'r yiri degil olgıl agāh

931. İşidince didi ol zāt-ı cümle
Men' itme aña feth-i zāt-ı cemīl

932. Oğınan beytiñ aña te'siri
Nüblen esra' olur her biri
933. Didi hem Semüre oğlı Cābir
Meclisinde çende olduğ hazır
934. Ői'r ođı nūr-ı Resül yanında
Niçe söz söyleniyordu anda
935. Sākit olurdı Resül- u Ekrem
Gāh eylerdi tebessüm epsem
936. Dir Őerid hazretler bir gün ben
Ridif oldum bir yire gider iken
937. Baña didi ümid-i Şi'rinden
Bilürsiñ oğı didi andan
938. Bir oğıdum didi bir dağı bir
Yüz kadar oğıdum andan bir bir
939. Ađiri didi anuñ hağında
Ėurb-ı imān görinüyordu anda
940. Hazret-i 'ĀiŐe didi gāhi
Görür idim ki Resülullahā
941. Ėor idi mescid içinde minber
Ėā'ima na't beyiti söyler
942. Őābitiñ oğlı Hasān sultānı
VaŐ eylerdi o 'ālī-Őānı
943. Deyr idi na't idicek peygamber
Hağ aña ravhla te'yid eyler

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ KELĀM-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
‘ALEYHĪ VE SELLEM

944. Yine bir taze haber virdi bize
‘Āiše naql ideyim anı size

945. Otururdu giceler niçe nisā
Bize söyledi Resŭl-u Mevlā

946. Bir gice berzen itdi bu şariḥ
Kim hırāfe ḥaberi ḥŭb u melīh

947. Diyŭcek bunı dŏnŭp aña Resŭl
Didigim eyler beyān kim durur ol

948. Yine devletle buyurdu o cevāb
İtdiler cŭmleye ḥoş hŭsn-i hitāb

949. Didi bir adem itdi ‘ŏzr-i zī ol
Ehl içinde olubdı maḳbŭl

950. Anı cenn ḳapdı nice yıl ḳaldı
Anda ḳoḳ şey’ görŭb hem bildi

951. Soñra insāna bıraḳdılar anı
Göricek anı sŏndi cānı

952. Nāse söyledi ‘acāyiblerdi
Daḫi gördügi gāriblerden

953. İşiden dir bu hırāfe sŏzden
Görinen anda melāmet yŭzidir

954. Hem didi ‘Āiše on bir ‘avret
Oturub iderdik çŭn şoḫbet

955. Ahdleşdiler o on bir mer’e

Zevceler halini kimm zerre

956. İtmeyüb ne ise m̄a-fi'l vākī
Didiler ölmeye nesne şanāyi'
957. Her biri söyledi hāl-i zevcīn
Ki andırdı hāzīze evcin
958. Kimse kendinden hāzīzden evce
Hayli şān virdi o merde zevce
959. On bir baḥsi anīñ Ümmü Z̄er'
Bu Z̄er' zevci idi kārı Z̄er'
960. İtdi zevcini beyān devletle
Hem saḥāvetle daḥi 'izzetle
961. Eyledi luḫfını bir bir tibyān
Hem daḥi nice iderdi aḥsen
962. Kendüsine daḥi hem hādimine
Akrabasına daḥi hāznine
963. Bu hikāyet-i nisāyı bir haber
'Āiše hāzrete itdi taḫrīr
964. Söyleyüb işidecek anı Resūl
Dönüben didi anı bilmiş ol
965. Bu Z̄er' gibiyim aña saña ben
Hem daḥi Ümmü Z̄ersin baña sen
966. Baña bu sözle germ kıldı ceyb
Güyiyā derdime ümm kıldı taḫīb

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŞUFFETÜL-I NEVM-İ RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM**

967. Bir haber virdi Berā' Bin 'Āzib
Hāzretin vaşfına ŧālib-i rāġıb
968. Yitigine ne zamān ide duĥūl
Saġ olan saġ yūzi altına Resūl
969. Őor idi vū didi ey Rabb-i ġani
Luŧfiñla ŧoma ŧiddete beni
970. Beni ba'ş eyledūġın Mevlā
Eyleme ħalk arasında rūsivā
971. Hem Hūzeyfe didi ŧāhib-i da'vet
Hem kaġan itse ferāşe 'avret
972. Seniñ ismiñle ulu hem dirhim
Bendeniñ biri vehm-i kemterim
973. Daġi kaġkđıġda dir elhāmdūllah
Bizi ħayy eyledi beytullah
974. Mevtiden neşverim anādır
Gaflet itme bu gelişi añadır
975. Hem didi 'Āişe hem bir dürlü ħaber
Her kaġan gelse ferāşe server
976. Cem' ider keflerini peyġamber
Üġ kulaklıyılı oġur aña birer
977. Üfürür ucına bir kerre
Mesh ider rüy-ı serīn bir kerre
978. Cem' ü nefġ oġumaġını tekrār
Üc iderdi o nebiyy-i muġtār
979. İbn-i 'Abbās didi bir ġün Aġmed

Uyudı horladı o necm-i es'ad

980. Çün Bilāl geldi şalat-ı 'alām
İtdi vü kalkdı Resül-u 'alām

981. Abdest aldı vü kıldı namāz
Aña maḥşüşdı bunu nev'e niyāz

982. Didi hem daḥi Enes Bin Mālik
Ḥazret olduḡda ferāşe sālİK

983. Ḥamd iderdi haḡn it'amına o dem
Daḥi isḡāsına ikfāsına hem

984. Daḥi eyvasına hem dir idi çok
Vardırur ḡalk ki anıñ eyvasın yok

985. Bu fenāda dir idi kıdde Resül
Gice içinde iderler nuzül

986. Şaḡḡ emin üzere yatarlar idi
Kaşd taḡbīb ḡu aḡarlar idi

987. Her kaçan şubḡa yaḡın itse nuzül
Zerā'n digeriydi anda Resül

988. Başını iyesine ḡorıdı hem
Vaḡt olunca olur idi epsem

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ 'İBĀRET-İ NEVM RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHĪ VE SELLEM

989. Hem muḡayyere didi sultān-ı kirām
İder idi namāza çü kaçdım

990. Durmadan pāy-ı şerīfi her an
Şişer idi vü görürdi ihvān

991. Didiler aña Resül-ı Mevlā
Ba'ış-i halka –yı dünyā 'uqbā
992. Bu tekellüf bu meşakkat ne ola
Şanıña çün Ğafrullah diñle
993. Dir idi ölmeye nebi-yi 'abd şekür
İ'timād-ı 'āli ğufrān-ı ğafür
994. Üc sendle bu hādişi ki imām
Ĥazret turmadı eyledi tamām
995. Taqviye eyledi te'kīd itdi
Ĥālid peygamberi te'yīd itdi
996. Dañi esved didigim bir gün ben
Dün namāzın aradım 'Āişeden
997. Didi 'Āişe baña ey esved
Evvel şebde uyur ol es'ad
998. Sūdüs-ü rabi'ada hāmsede Resül
Olur idi seħre dek meşğül
999. Aħiri şebde ider vitri edā
Muşhafına ider 'avdet güyā
1000. Ehline ĥacet olursa ol dem
İder anıñla o dem bir 'ālem
1001. Ğusl idüb mescide eyler taşrīf
Varıcağ herkesi eyler talťif
1002. Yine bir gün didi İbn-i 'Abbās
Konusı idindi beni ĥayrū'l nās
1004. Ĥavaya vardı uyudu o hoş ĥağ

Olıcağ şeb yiri itdi o hağ

1005. Ya az evvel ya azaçık hūbdan
Kalkdı oturdı o avuca ahsen

1006. Yüzünü mesh iderek oğıdı hem
Al 'ömrü andan o āhir ol dem

1007. Bade kalkdı vuzū itdi hüsn
Duruben eyledim abdest daği ben

1008. Hāzretiñ sol tarafında tırdum
Çekicek sagına anda vardım

1009. Altı kez kaldı ikişer rek'at
Vitri aña soñradan itdi hāzret

1010. İzticā' eyledi biraz miğdār
Çün Bilāl itdi nidā-yı ahyār

1011. Bir hafif iki daği kıldı namāz
Kıldı vū mescide itdi ağmaz

1012. Bir rivāyetde daği İbn-i 'Ābbas
Dir şalāta nebiyy-i Rabbi'n -nās

1013. On üç iderdi namāzı her şeb
Bu idi 'ādeti 'aliyy-i meşreb

1014. Hem didi 'Āişe-yi sıddīka
Yitürüb bu haberi taħkiqa

1015. Gerekçe içre kılamasa namāz
Nevm koyma anı ide niyāz

1016. Gündüzün eyler idi anı kazā
Hem düvāzden kılar ıdı añla

1017. Bu her yire didi didi Һazret
Birũnũz ҡalksa gice iki rek'at
1018. Һafifce bir namazıyla ol er
İftitah eylesũn o piri perver
1019. Yine Zeyd Bin Haliid el- Cuheni
Bir seferde bulunub didi bunı
1020. Bir gice haymesi ҡurbında anıñ
Giceledim hele şad ola cenk
1021. Ben didim bu gicede sultaniñ
Namazın göre bileydim anıñ
1022. İş ki taşına ҡodum başım
Dideden akar idi hoş yaşım
1023. Uykudan ҡalkdı hem iki rek'at
Bir namaz ҡıldı vü itdi hıffet
1024. Şoñra ҡıldı iki rek'at aţvel
Şoñra iki daği andan eshel
1025. Sehlen ҡıldı on iki rek'at
Қıldı hem vitri daği bir rek'at
1026. Haşıl on üç rek'at ҡıldı tamam
O hemam seyyid ü maqbul-ı enam
1027. Bir haber virdi Ebũ Seleme ki ben
Şordum ol müşkilim 'Aişeden
1028. Ramazanda teheccüdünden anuñ
Nice didim didi hali anuñ
1029. Ramazanda vü daği gayride hem

- On bir idi namāzı Şeb her dem
1030. TŪl u hŪsn ile ider dųrt rek'at
Bir selām ile o Őaĥib-i Őafvete
1031. İder idi yine bir derdi edā
Ūylece eyler idi ol merd-i HŪdā
1032. Őoñra ũç daĥi kılarıdı server
On bir olurdı namāzı yekser
1033. Ben didim uyķu size gelmez mi
Vitri fevt hŪvfi size olmaz mı
1034. Didi yā 'ĀiŐeye gųz der uyuyan
Kılınmaz der bu ķamŪ serrī tŪyān
1035. Hem didi 'ĀiŐe kim peygamber
Gice namāzı aniñ aĥdi aŐir
1036. Vitri dā'im bir ide cedd-i hŪsn
Ba'de mużtacı' Őaķķ-ı emin
1037. Bir ĥaberde yine 'ĀiŐe didi
Namāzı gice toķuz kılar idi
1038. Hem Huzeyfe didi bir gice baña
Oldı ĥazretle mŪlaķāt cev v saña
1039. Diyem aĥvālini Őaĥib-i ķadriñ
Hem namāzını o vechi bidirdik
1040. Didi Allah u ekber zŪ'l melekŪt
Daĥi zŪ'l ekber yā' ve'l ceberut
1041. Oķıdı ile baķara
Koya mŪnkerleri Tañrı Őaķara

1042. Pes rüku' iderdi niyām-ı miqdār
İtdi sübhān 'azimi tekrār
1043. Soñra qaldı rükū'ndan baş
Ol kadar tırdı şaķn çekmeye telāş
1044. Rabbim için durur ancak hāmdım
Dir idi ol sözi şehd ü qāndem
1045. Secde eyledi kıyām miqdārı
Secde tesbīhin ider ol adı
1046. Secdeden qaldırıcak başımı hem
Secde miqdārı otırdı epsem
1047. Kendüye mağfiret eylerdi taleb
Mağfiret itmiş iken anı Rabb
1048. Çünkü kıldı birini ol zışān
Hem ikincide oqıdı Āl-i 'İmrān
1049. Üçüncide oqıdı çünkü nisā
Çar- min mā'ide yā en'ām ola
1050. Böylece qaldı vü itdi itmām
Ola ruħuna şalātiyle selām
1051. Yine 'Āişe'yi bint-i şiddīķ
Bir haber virdi vü itdi taħķīķ
1052. Bir gice şāhib-i 'azz ü ekrem
Kıldı bir ayetle leylī kıyām
1053. Hem Ebū Zerr Gaffār ide haber
Böylece virdi didi ehl-i eşer
1054. Bir gice subha degin kıldı namāz

An-ı te'annüd-i behem ile itdi niyâz

1055. Hem kıyâmda bunu itdi tekrâr
Ra'ki'ân sâcida ol zü- miqđâr
1056. Bir haber virdi yine İbn-i Mes'üd
Rađiye'anha'l 'aliyyu'l ma'būd
1057. Bir gice hâzretle oldu naşib
Ki kıyam baña imâm oldu habîb
1058. Ol kadar tûrdı kıyâmda hâzret
Tûrdığından baña geldi zücret
1059. Kaşđ kıldım ki namâzdan oturam
O ağırlığı bedenden getürem
1060. Ya'ni çok tûrdüğünü itdi beyân
Aliyye-i kân
1061. Bir haberde daği dir şiddîka
Heccinden vaşıl olub tağkıka
1062. Didi olurdu namâza şâri'
Oğur idigi olurdu raki'
1063. Kâ'im olurdu oğurdu ne kadar
Dilerse anı ol hayru'l beşer
1064. Raki' vü sâcid olurdu o â'lem
Rek'at-ı şâniye bunuñ gibi hem
1065. Bir haberde didi hem İbn-i Şakîk
Olalar ravza'-ı rıdvâna hağîk
1066. Didi şordum niye ben 'Âişeden

Ḥazretiñ eyledügi nâfileden

1067. Didi gâh eyler idi tül-ı şalvet
Ḳā'imā hem rükū' vü hem sücced et
1068. Ki ḳu'udiyle virür idi nizām
Rükū' secdesi hem meşel-i ḳıyām
1069. Bir ḥaber virdi Ḥafşa bint-i 'Ömere
Didigi nâfile-yi peygambere
1070. Ḳā'ide-yi ğayetle Ḳur'anı
Te'annī ile oḳurdı anı
1071. Bir ḳışa süre olurdı aṭvel
Kendüden aṭvel olandan aṭvel
1072. Hem Ebū Seleme didi virdi ḥaber
'Āişe-yi hemser-i nurī-yi ızhar
1073. Ekşerī nâfilesi ol nuruñ
Ḳā'ide idi o reşk-i ḥürin
1074. Bir ḥaber didi yine 'İbn-i 'Ömer
Ḥazretiñ nâfilesin söylerler
1075. Öyleden evvel iki soñra daḥi
İki ḳıldın ba'd -ı mağrib ey aḥ
1076. İki ḳıldık eve geldikde hemīn
Yatsudan soñra iki ile yaḳīn
1077. Hem yine Ḥafşa didi peygamber
Fecr toğduḳda ḳıldardı server
1078. İki rek'at vü oḳunurdı ezān
Ba'de mescide olurdı revān

1079. İbn-i 'Ömer didigim sünnetden
Heşt hıfz eyledim hazretten
1080. Öyleden evvel iki soñra iki
Hem pes mağrib u yatsuda iki
1081. Hem didi Hafşa baña virdi haber
Fecr toğduğda kılarıdı server
1082. İki rek'at lîk her kez anı
Görmedim kılar iken sulţanı
1083. Yine dir İbn-i Şakîk şordum ben
Sünnetinden hazretiñ 'Āişeden
1084. Didi zahrîñ öñi vü soñu iken
Pes mağrib u 'aşā dañi iki
1085. Fecr toğduğda dañi kıldı iki
Hıfz kıl eyleme kalbiñde şekki
1086. Didi 'Āsım ki sū'āl itdim ben
Ĥaten-i hazret olan hazretten
1087. Rūzda nāfile senden o şehiñ
Didi yokta kıti hiç ki vehmiñ
1088. İki kılarıdı duhā olduğda
Dañi dört kırb zevāl olduğda
1089. Zahr öginde kılar idi dirdi
Hem sonuñda iki idi virdi
1090. Kıbl-i 'aşr olmuşdı dört rek'at
Kılmağı hazret edindi 'ādet
1091. Rūz-ı şeb kılluğı kılmış idi hüy

Er iyisiñ sen dağı ol Һazrete uy

BĀB-I ŐALĀTE –ED DUĖĀ

1092. Hem Mu'āza didi bir taze Һaber
Şordum 'ĀiŐeye kim peyĖamber

1093. Vağt-i dağvede kılar mıydı namāz
Didi ideydi Őalvete ağaz

1094. Gāh dōrt kılar idi gāh ziyāde
Hem namāzıyla olurdu dilŐad

1095. Bir rivāyetde Enes dağı didi
ÇaŐt vağtinde Őalvete iderdi

1096. Altı rek'at kılar idi bī-ekŐerī
'Ādeti itmişdi anı server

1097. Bir Һaberde didi 'Abdur-RaĖmān
Ūmmūhānı didi Һayrū'l – nisvān

1098. FetĖ-i mekke gūni Őahib-i da'vete
Duğl-u beytim olub ol Һazret

1099. Pāk Ėusl eyledi vū kıldı namāz
HeŐt rek'atla idūb ҺaĖĖa niyāz

1100. Pek Һafif itdi Őalāti ol Һūb
Rek'at vū secdesi ūmmū mergūb

1101. Bir rivāyetde yine 'Abdullah
Şordum 'ĀiŐeye dir ol agāh

1102. ÇaŐt vağtinde namāza Һazret
Gōsterir miydi ola hic rağbet

1103. Didi yoğ illā seferden gele ol
Tođrı mescide iderlerdi nuzūl
1104. Vađt-i dađvede gelūb anda namāz
Kılar idi reh-i hağda serbāz
1105. Bir hağerde yine didi bu Sa'īd
İde duzāhdan anı Tañrı-yı ba'īd
1106. Ki muvāzıb olur idi ol hāl
Dirdik terk dağı oldu muhāl
1107. Gāh terk eyleridigi anı
Dağı kılmaz dirdik sulţāna
1108. Bir hađerde dađı Hażret-i Hālid
Çoğ kılar idi nebiyy-i mācid
1109. Olıcağ kırb-ı zevāle dōrt rek'at
Ben didim bunda ne ola hikmet
1110. Didi ol ūmmetiniñ ğamhārı
Açılıyor gōk kapuları bāri
1111. Çün zevāl vağti ola kim evvel
Bir hağr ola benümçün o mağall
1112. Żahr kılınına dek bāb-ı meftūhı
Bulunur gönderi gör hağr-ı fütuh
1113. Çār rek'atda kıra'te var mı
Didim didi na'm ol ūmmi
1114. Faş olunur mı ikisinde didim
Diyecek lā anı bir hoş bildim
1115. 'Alīden virdi hağer hem 'āşım

Ḥazret-i ekrem olurdu 'āzem

1116. Olıcaḡ ḡurb-ı zevāl ol sulṡān
Dört ḡıllardı o derde dermān

1117. Med iderdi rek'atında anuñ
Ḥazrete evi varise imānuñ

BĀB-I ŞALATE-EL TETAṢVU' Fİ'L BEYT

1118. Bir ḡaber virdi yine 'Abdullah
İbn-i Sa'dın raḡiyallah

1119. Didi šordum šaḡib-i da'vetten
Bā'ış-i ḡilḡāt olan raḡmetden

1120. Nāfile evde ḡılınmaḡ mı efḡal
Yaḡūd mescidde mi ḡılmaḡ ekmel

1121. Dicek didi yaña 'Abdullah
Ḥaberim añla daḡi ol agāḡ

1122. Uymaḡ mescide Ḥur'ānı ma'lūm
Böyle iken yine olsun mefhūm

1123. Evde ḡılmaḡ sevgilü oldu baña
İllā farz ola didi šems daḡi

BĀB-I MĀ CĀ' Fİ ŞAVM-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM

1124. Bir ḡadıšinde didi 'Abdullah
šordum 'Āišeye raḡiyallahu 'anh

1125. šavm-ı ḡazretten o pāke didi
Gāḡ tıtdı vü digeriñi yidi

1126. Ki tetabbu' ide didi şavmı
Zann iderlerdi kıla kıabile vü kıavmı
1127. Ba'd-ı hazā dağı eftār itmez
Ekl ü şürbi yine tekrār itmez
1128. Ekl ü şürbe ki olurdı meşğül
Şā'im olmağlığa bulmaz devv bul
1129. Hem didi 'Āiše o merd ü 'ādil
Şā'im olmadı berāy-ı kāmil
1130. Hem bunuñ gibi didi Pīr-i Enes
Ĥađđıya uy itme ĥilāfına heves
1131. Şā'im olurdı nice gün iden
Dir gören anı fağır u bāydan
1132. İllā dutardı ramazān ayın
Ba'd hicret bu olupdı ayın
1133. Bu ay içre dağı iftār itmez
Ekl ü şürbiñ ĥarafına gitmez
1134. Gāh añla olur idi 'āzem
Kimse dimez dimekle olur şā'im
1135. Dirdik bu gice kıılmaya namāz
Ol gice ide didi ĥađđıya niyāz
1136. Nā'im olmaz didüğimüz giceler
Nā'im olurdı nitekim ĥocalar
1137. Ya'ni kıolluğına vü terkine hem
Vağt-i mağşüş yoğ idi ol pesim
1138. İbn-i 'Abbās dağı bunu nev'e ĥaber

Virdi diyü didiler ehl-i aş

1139. Ümmü Seleme didi bir dürlü haber
Şa'im olmazdı iki ayı server

1140. İllâ şa'bāniña hem ramazānı
Şa'im olur didi ol sultānı

1141. 'Āiše didi hūyı sultāniñ
Şā'im olurdı çoħı şa'bāniñ

1142. Sā'ir aylarda o deñlü şā'im
Olmaz idi o Resūl-u dā'im

1143. Bir haber virdi yine 'Abdullah
İbtidāsında iki fazlullah

1144. Üc günün şā'im olurdı el-beyt
Daħi ezine günü ol ħazret

1145. Az olurdıyla yege ide iftāri
Sözi fehm eyle қоğıl inkāri

1146. Hem didi 'Āiše ol ħayr-ül beşer
Yevm-i işneyn vü ħamīsde ekşer

1147. İhtimām eyler idi pek şavme
Tā delil ola o tā'at-i қavme

1148. Bu her yire didi ol ħayr-ü ins
Didi işneynde hem yevm-i ħamīs

1149. ħazrete 'arż olunur hep a'māl
Sürmege bulunum ben o ħāl

1150. Şavmla 'arż olına a'mālim
Ĥāl-i şavm üzre biline ħālim

1151. Hem didi 'Āiše gāh ol hāzret
Şenbe yekşenbe dūşenbe teyt
1152. İdüben şavme olurdı 'āzem
O ay içinde o günler şā'im
1153. Şehr-i āhirde o şultā-yı kebīr
Gayr-i günlerde olur idi rūze-gir
1154. Şālis-i ebī hem daħi hamīs
Şā'im olur idi ol hayr-ü hālīs
1155. Hem Mu'aza didigim şordum ben
'Āişeye Resülün şavmından
1156. Şā'im olur mı her ayda üç gün
Didi olur baña ol yüzleri gün
1157. Kankı gün ola diyücek didi ol
Kankı olsa tutar idi Resül
1158. Didi 'Āişeye karşı dā'im
Muharrem işreti hep şā'im
1159. Olur idi daħi olurdı Resül
Tā Medineye gelinceye dek ol
1160. Çün Medinede Resül itdi iķām
Emr olındı yevm-i 'āşirde şām
1161. Çünki farz oldı şiyām-i ramazān
Terk olındı şavm-ı 'āşūra hemān
1162. İsteyen anı olurdı şā'im
İsteyen terkini eyler idi dā'im
1163. Şavmına hāzretiñ oldukta hayr

Evi ana tabulasın hayr-ı kişi

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ŞUFFETÜ'L KĪRĀ'AT-I RESŪLULLAH
ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHİ VE SELLEM**

1164. Bir haber virdi bize çün la'lî
Rağıyallahu 'aliyyu'l 'alî

1165. Seleme hazretine şordum ben
Hazretiñ hazret kırā'atinden

1166. Kendüsi okıdı tebeyyün iderek
Gülme gülme ta'yîn iderek

1167. Añladım anı ki hazret-i sultān
Te'anni üzere okurdı Qur'ān

1168. Hem Enes didi Resül-ı ekrem
Med iderek okur idi her dem

1169. Ümmü Seleme didi şāhib-i teşri'
Hem kırā'atde iderdi taqṭī'

1170. Hatem itde vaqf eyler idi
Ba'de aşāğasın söylerdi

1171. Didi 'Abdullah çün şordum ben
Hazretiñ okuyuş 'Āişede

1172. Cehr eyler kır'ātde hemān
Yāhūd ihfām ider o şultān

1173. Didi her ikisini ider ol
Gāh mihr vü gehi ihfā-yı Resül

1174. Hamd idüb hağa didim o irahman
Emr-ü dinde sa't itdi ihşān

1175. Ümmühānı didigim her giceden
Serīrim üzere hemān sākin iken

1176. Oğuduğın işidiren anuñ
Cānıma cān virici cānanuñ

1177. Bir rivāyetde didi ‘Abdullah
Anı gördüm ki idigi laṭīfullah

1178. Feth-i mekke günü ol zāt-ı şerīf
Süre’-yi feth oğur āmma ne laṭīf

1179. Oğıyub şavtını taḥsīn eyler
Gelicek müddenī tebeyyün eyler

1180. Hem kıtada didi Allah ḳavī
Ḥalka ba’ş itmedi bir demde nebī

1181. Alā vechi vü sesi ola cemīl
Anı gönderdi bu ḥalka o celīl

1182. Size de ba’ş olunan peygamber
Vechī şavtı güzel bir server

1183. Hem didi ḥazret İbn-i ‘Abbās
Her kaçan oğısalar ḥayr’ül- nās

1184. O öginde bulunan şavtın anuñ
İşidirdi o içinden cānuñ

BĀB-I MĀ CĀ’E FĪ BAŃA-YI RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ ‘ALEYHĪ VE SELLEM

1185. Giryesinde ḥayr-ül ğıl ey dil
Aña ‘āşıklığā itme düldül

1186. Bir ḥaber virdi bize ‘Abdullah

Ḥazret görmege geldim nā-gāh

1187. Gördüm anıña namāz üzre ʔurur
Līk-i ḥavfindan anın öni gelür

1188. İçden aglardı o faḥrū-ül mürsel
Azizin meşel-ü azizir-ül mircel

1189. Bir ḥaberde didi İbn-i Mes'ūd
Aña raḥmet ide ol ḥayy u vedūd

1190. Baña bir gün didi ol 'ālī-cāh
Oḡugıl işideyin 'Abdullah

1191. Aña didim ki ne ḥaddim olayım
Oḡuyım diñleyesin anı sen

1192. Didi oḡı sürem ben anı
Diñleyim gayr oḡıya Ḳur'ānı

1193. Çü nisā süresi geldi yāle
Oḡıdum anı o ehl-i ḥāle

1194. Geldim ol ite o ferd-i vaḥīd
Didi ol demde hüve lā' şehīd

1195. Didi gördüm o Resūl-u 'ālem
Oḡıdur gözleri yaşın ol dem

1196. Bir ḥaberde didi hem 'Abdullah
Güneşe düşdi sāḡi nā-gāh

1197. Göricek anı Resūl-u 'allām
Namāza itdi şaḡābeyle ḡıyām

1198. Hem ḡıra'te vü rüku'ün taḡvīl
İtdi 'āyet ile sücūdın ta'dīl

1199. Rek'at-ı şāniyede sācid iken
Bize nefh itdi baña itdi iken
1200. Didi Yā Rabb baña va'd itdik sen
Sen içindigin 'azāb itmem ben
1201. Yine Yā Rabb 'azāb itmem ben
Didik anlar şuça müstağrağ iken
1202. Çün namāzıyla niyāz oldu temām
Güneşin nūrı daħi buldı nizām
1203. Minbere çıkdı ħağa ħamd itdi
Cebr-i ni'metini hem 'amd itdi
1204. Mihr ü meh ayt ħağdır ħuluna
Ėutlu yaş oluna yolunda yoluna
1205. Her kaçan şemsde olursa ħusuf
Ya ħamerde görünür ya ħusuf
1206. Ėavf idüb ħağğa tazarrü' eyleyen
Hem şalvet içre taħaşşu' eyleyen
1207. Niçe bu nev'ile itdi kelām
Ola zātına vāline selām
1208. Bir ħaberde daħi İbn-i 'Abbās
Zeynebiñ kıızını ol ħayr'ül-nās
1209. Muħtazar olacagız ol muħtār
Ėodı öñine anı peygamber
1210. Viricek ruħunı pes açdı dehen
Şayħa itdi hemān Ümmü Eymen
1211. Anı men' itdi baña eylemeden

Cehrle sīt ü şada eylemeden

1212. Ümmü Eymen didi ey pākize hū
Seni aglar gördüm şimdi ne bu

1213. Didiğim aña raḥmedendir
Eyle zan itme ki zaḥmetendir

1214. Müminiñ ruḥı giderken ol an
Ḥamd ider ḥaḳḳa bü itmez efgān

1215. Ḥāl bu ki meyyit idi ol bihter
Elini öpdü anıñ peygamber

1216. Bir ḥaberde didi İbn-i Mālik
Nebtiñ defnine olduḳ sālİK

1217. Ḳabir üstünde olurmışdı emīn
Gözlerinden yaş akar idi hemīn

1218. Bu gice sizde cimā' itmiş er
Var mı diyince 'aceb peygamber

1219. Çün Ebū Ṭalḥa ṭurub didi faḳīr
Dicek gir bunı yirine ḳodır

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ FIRĀŞ-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ 'ALEYHĪ VE SELLEM

1220. Diñle 'Āişe'-yi şiddīka didi
Ḥazretiñ döşeği ademden idi

1221. Lifle ṭolmuş idi ser-tā-ser
Anıñ üstünde uyurdu server

1222. Sā'iliñ biri didi şordum ben
Döşeğinden ḥazretiñ 'Āişeden

1223. Zarf-ı madbūg deri olmışdı
İçi anıñ lifle ʔolmışdı
1224. Hıfşadan dađi sū'āl itdim anı
Ne de uyurđı o cānlar cānı
1225. Didi mesh uyur şaf-ı meşreb
Anı iki ʔat iderdik her şeb
1226. Bir gice itdim anı ben dōrt ʔat
Şubđ olıcak didi ol pāk-i şafāhāt
1227. Bu gice dōşegim eyā ne idi
Tenimiz bu gice rağatta idi
1228. Didi daği ancak dōrt ʔat
Eyledim tā ki bulasız rağat
1229. Didi bir daği anı itme şağın
Olmağ istersek hađđa yağın
1230. Bizi men' eyledi rağmet yoldan
İstenen ʔulluđ olubdur ʔuldan
1231. Ey iden da'vayi' ũmmetlik aña
Lāzım olan aña uymağ saña
1232. ʔabe dū şekilleriyle pek hoş sin
Añlagıl kendüni sen ne ʔoş sin

**BĀB-I MĀ CĀ' FĪ TEVĀZU'-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

1233. Vāziyyeti hażretiñ idüb ta'bır
İbn-i Hađđāb bu güne ta'bır
1234. Beni medh itmede itrā' itmek

‘İsevî sözini iş‘ād itmek

1235. Ben degülem illallah kavlim
Siz daği eyle divek kim kavlim
1236. Hem Resūlum haḳḳa da‘vet iderdim
Anıñ emr itdügi yola giderim
1237. İbn-i Mālik didi bir gün hażret
Kendü ħalinde iken bir ‘avret
1238. Geldi vü didi Resūl-u Mevlā
Ħacetim var līk lāzım iḥtifā
1239. Didi ol server aña imdi tır
Bir yol üstünde baña ol nazır
1240. Ben varım çünki işiñ ola tamām
Var işid ki didi o ħayr-ü enām
1241. Çün tevāzu‘ idüben vardı aña
Ħacetin kıldı devā ḳalma saña
1242. İbn-i Mālik didi hem peygamber
Ħasteve varur idi ol server
1243. Hem cenāze olurdı hażır
Merkebe biner idi ol tāhir
1244. Da‘vete varur idi zāt-ı laṭif
‘Abd ola da‘vet iden yā hū şerīf
1245. Müteğayyir udmu vü nān-ı cevve
Da‘vet olunur idi ol bir eve
1246. Varub anda olur idi hażır
Tā ki yıqılmaya andan ḳaḫır

1247. Hem Enes didi Resül -u allām
Birisine Һaccını eyledi tamām

1248. Racül raşş üzere aña puşide
Almaz idi anı kimse devrde

1249. Hem dir idi Һacmi ey 'Alī
Riyā sem'iden eyle Һāli

1250. Hem Enes didi Resūli cümle
Sever idik ki diñlemez añla

1251. Böyle iken anı gördükde kıyām
Eylemezdi aña aşĥāb-ı kirām

1252. Anınçün ki ider istikrāh
Қoma bī-cümleden ol 'ālī- cāh

1253. Bir Һaber virdi yine çün maĥzūm
Ya'ni Һüseyn-i şehid mazlūm

1254. Didi şordum babama қalandan
Ceddiniñ evde olan Һālinden

1255. Didi vardukda eve ser-tā-ser
Vaқti üç bulur idi peygamber

1256. Birini қolluğa iderdi taĥşīş
Gayriden kendin iderdi taĥlīş

1257. Bir Һaberin ehl ü iyāl aĥvālin
Şoruben dinlemege aқvālin

1258. Şarf iderdi hem iderdi ülfet
Hüsn Һalığıyla iderdi 'işret

1259. Biri kendüye lāzım olana

Şarf iderdi gidene vü gelene

1260. Ol haberde daği nāsıñ hālın
Şorar idi arayub aḥvālın
1261. Nāse hāline ḥasb-i alā mekān
Ḥaşşa virirdi Resūl-u Mennān
1262. Ammetiñ işini ḥaşşa taḥmīl
İderidigi ideler tekmīl
1263. Bir haber söylesele meclisde
Ḥāzır olmaya ne söyleyeñ sizde
1264. Deyü tenbīh buyur idi resūl
Tā ki āgah ola ol söz zī- ol
1265. Ḥācetin bize dimekle bir kes
Olmasa anıñcün bir dest-i res
1266. Bize dik ḥācetini siz anuñ
Dileği ola revā ol cānuñ
1267. Zīrā bir kimse dise sulṭāna
Ḥācetin bir kişinin ol cāna
1268. Ḥaḳ Te'ālā kıdemin şābit ider
Şıratı yolda gider gibi geçer
1269. Söz açılsa daği söylerlerdi
Bir kesiñ ḥācetini dirler idi
1270. Her niye ṭālib olub itse duḥūl
Muṭṭalibine uyulurdu vuşūl
1271. Meclise girse vü ölse 'atşan
Çıkar idi iḥerüden reyyān

1272. Yine didi o 'uṣāta cenne
Yani seyyid-i ṣabān cenne
1273. Ḥaric beyitte olan aḥvālin
Ṣordum vü didi baña her ḥālin
1274. Dilini ḥıfz iderdi dā'im
Ḥalka ülfetle olurdu kâ'im
1275. Kimseyi kendüden itmez tenfir
Kerime hem kerim ile tā'bır
1276. İder idi kerimi hem veli
Bir kavmiñe ola veliden ḥālī
1277. Kendüyi ḥalkıñ azāsından hem
Ṣaķınurdu o beniyy-i mükerrerem
1278. Kimseye yüzini durmazdı Resül
Hem beṣāsetle görünürdi ol
1279. Görmese birini meclisde 'azīm
Tefekķud eyler idi bi't- kerīm
1280. Nāsıñ aḥvālini ṣormaķ nāse
'Ādet olmışdı ḥayr'ül- nāse
1281. Ḥaseni eyler idi hem taḥsīn
Ḷabīḥuñ Ḷubḥun iderdi ta'yīn
1282. Ḥāl-i aḥbābdan olmazdı 'uķül
Hem melül görse olur idi melāl
1283. Ḥaķķı kaṣır itmez idi herḥālde
Hem tecāvüz ḥaķķı ḥāl ü kālde
1284. Ḥayyir kavmini kendüye Ḷarīb

İdüben şöhet iderdi o ceyb

1285. Kendü yanında olaydı efđal
Ėayra Ėayr itmege ola a'cel
1286. Rutbe yönünden ol ider ā'zam
Ola bu Ėalka ma'in u ekrem
1287. Yine didi dönüb ol Ėüb-ı edā
Gelin gülşen-i Ėazret-i Zehrā
1288. Vālid-i macidime şordum ben
Ėalkla Ėalise seniñ Ėālinden
1289. Didi gir cālis ola gir Ėā'im
ĖaĖkı zikr eyler idi ol dā'im
1290. Varsa bir meclise ol 'ıyd u dūd
Meclisiñ āĖirine iderdi Ėamūd
1291. Hem dir idi bize sizde mi yiriñiz
Meclisiñ āĖiri olsun yiriñiz
1292. Her kime olsa calīs ol adetā
Dir benden eğabb yoğdur aña
1293. Şabr iderdi o 'Abdulvāhib
Tā celīsi ola anıñ zāhib
1294. Ėacet-i 'arz eylese aña bir kes
İşini bitürür ol feryād res
1295. Eger olmazsa edası mümkün
Ėavl-i leyyin olur idi muşsin
1296. Ger mi Ėayetle hem mebzül
Cümleye olmışdı āb Ėibi ol

1297. Haxda olmiş idi cümlesi sevā
Aña olmişlar idi küll lā- binā
1298. Meclisi olmişdi 'ālem vü hayā
Daği hem şabr vü emānet ammā
1299. Ref'i şavt olmazidi fi'l- cümle
Bir kesin 'aybı dinlemezdi hele
1300. Meclis içre olan 'adlarıydı
Cümle taqvā ile fazıllarıydı
1301. Mütevāzılar idi birbirine
İşleri hürmet idi yirlerine
1302. Hem iderlerdi şağire rahmet
İhtiyār eyler idi zü'l hācet
1303. Ger bulunsa aralarında ğarīb
Aña iderlerdi luţuf 'acayib
1304. Hem Enes didi buyurdı Aħmed
Baña getürse hediye bir Aħmed
1305. Bir ker'a ben aluram itmem red
Da'vet eylese ker'a bir ferd
1306. Da'vetine varuram ol mürdiñ
Ni'meti dir baña hayy ü ferdiñ
1307. Hem tevāzü'ni didi Cābir
Rağiye 'anhu'l- 'aliyyu'l- qādir
1308. Haste olduğda beni ol hāzret
Görmege geldi veliyyül-ni'met
1309. Māşiyā itdi evime teşrīf

Hâtrım gözledi ol zât-ı şerîf

1310. Bir haber didi Yūsuf Bin Selām
Baña Yūsuf didi o hayr-ı enām

1311. Gögsünüñ üstine alurdi beni
Başumı mesh iderdi o seni

1312. Bir haber virdi yine lîn Mālik
Oğudı hazreti çün bir sālîk

1313. Şan'atı dir zeyliñ ey di anuñ
'Āşık idi ol gör sultānuñ

1314. Vardı hazret o kisiñ da'vetine
Kodı bir qaş'a şerîd hazretine

1315. İşe kodı kedü şāhib-i da'vet
Kabağı pek sever idi hazret

1316. Kabağın yir idi işiñ sultān
Serîde eylemediler im'ān

1317. 'Āişeye didi bir gün sâ'il
Evde ne işe olurlar mā'il

1318. Sâ'ir-i adem gibidir evde didi
Yağasından gehî bit arar idi

1319. Sağuben koyunı ki süd başurur
Ev içinde düş işini görür

1320. İt tevāzu' vü tekebbür itme
Hazretiñ itmedüğünü itme

1321. Sa'y idüb kendüni evidir aña
Lāzım olan budur ancağ saña

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ HULĶ-I RESŪLULLAH ŞALLĀLLAHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM

1322. Hārice söyledi bir nev'e haber
Bir nefer girüb atama didiler

1323. Hāzretiñ bize di aḥvālinden
Daḥi ef'āl-i vehm aḳvālinden

1324. Didi nice dimek olur ḥālin
Ancaḳ olur diye ben ecmālin

1325. Ben anıñ cāri idim menzilde
Aña vaḥy olıcaḳ ol ḥayn de

1326. Da'vet iderdi yazardım ben añı
Nereye yazdımsa cānlar cānı

1327. Meclisinde ger añlasa dünyā
Söyleşürdi olurdi hem-pā

1328. Aḫiret söyleşinlesiydi eger
Aña lāyıḳ olanı eylerdi semer

1329. Ekl ü şürb söyleye ger anda lisān
Nef ü zarrından iderlerdi beyān

1330. Bu size söyledigimden yaran
Sā'ir-i aḥvālini ilk iz'ān

1331. Bir haberde didi 'ömr veyn'ül- 'āş
Hulḳını añla nice ḥāş'ül- ḥāş

1332. Bir kese olsa muşāḫib-i ḥāzret
Eyer añıñla o güne ülfet

1333. Şerrü'n -nās olsa da ol şaḫış eger

Yüzünü vü sözünü ol server

1334. Eger tevcih ile ikrām eyler
Bir haķiri nice a'zām eyler
1335. Bir gün iķbāline ğāyet ķandum
Kendü mi ĥayr şahabe şandum
1336. Didim ey bā' iş ĥalk-ı mevĥüd
Saña ben mi yed 'atıķ mi mevdüd
1337. Bu biker-i sevgilüdür didi Resül
Anı işitdim vü ķıldım maķbül
1338. Şordum 'Ömer ile hem 'Oşmandan
Didi sevgilüdür anlar senden
1339. Haķ cevābın işidüb itdim edeb
Ğayr şormaĝa ol oldu sebeb
1340. Hem Enes didi Resüllahıñ
'Aşr-ı sāl ķolluĝım itdim anıñ
1341. Baña of didi bir gün ĥazret
İtmedi bir kez işimden nefret
1342. İtdüĝüme didi anı itme
İt didi daĥi itme düĝüme
1343. Ĥulķda cümleden ol aĥsen idi
Ĥer birden elleri hem eyleyen idi
1344. Hem faĥūrlarda derinden atıb
Ĥoķmadım didi o şaf-ı meşreb
1345. Hem Enes didiĝi bir gün ĥazret
Otururken biri geldi didi ĥazret

1346. Eşeri vardı vechinde anıñ
Bağmadı yüzine çün ol cānıñ
1347. Gidicek otur ne didi Resül
Seviñüz böyle işi itmesün ol
1348. Didi 'Āiše anıñ vafında
Fuş bulunmadı her kez anda
1349. Ref' şavt itmezidi fi'l- sevāk
Su' söyle hem itmezdi vifāk
1350. 'Afvla dā'im olurdı 'āmel
Kāmiliñ her işi olur kāmil
1351. Hem didi 'Āiše her kez hāzret
El ile itmedi ferde dābet
1352. Emr'e ola o ferd yā hādım
Dābına olmadı anıñ 'āzem
1353. İllā eylese cihād-ı peygamber
Güci yetdikçe o derdi server
1354. Hem didi 'Āiše ben hāzretten
Görmedim ki ola o zū- himmetden
1355. İntikām almağa ola 'āzem
Kimseden illā ola dā'im
1356. Mürtekib ola hārāmı ol merd
Hāzret olurdı atıñ başına derd
1357. Ger muhayyer ola beyn-el ketfeyn
Eyser üzere idi fahrü'l şakaleyn
1358. Meger eyserde bulına mā'tem

İhtiyār 'usrā iderdi ol dem

1359. Yine 'Āiše didi bir gün ben
Evde Һazretle oturur iken
1360. Bir ricl istedi Һazrete göre
Aña didi be's İbn-ül 'İşrete
1361. Gerçek Һazret anıñla itdi kelām
Līn ile şoĥbetini itdi tamām
1362. Çıkıcağ aña didim ey server
Zemm idüb şoñra bulına ne Һaber
1363. Didi yā 'Āiše şerr'ün- nāsıñ
Türkini itdiler ol vesvāsıñ
1364. İttiķā itmekçün şerrinden
Geçdiler cümle anıñ Һayrından
1365. Hem Һüseyin didi su'al itdim ben
Amine ceddimiñ o şafından
1366. Dā'im el-bişr idi didi 'Ākib
Sehl-el Һalğ ü leyn-el cānib
1367. Daĥi faẓẓ ğaliz vehm şaĥĥāb
Daĥi faĥĥāş ü meşşā' vü 'ayyāb
1368. Degil idi o ceyb-i Һelāk
Gözün ac aña vü 'ibretle bağ
1369. Qavl ü fi'ili degil müsteĥsin
Terk iderdi anı o Һulğ-ı Һasen
1370. Ğayra virmezdi hem andan ba's
Mucib olmazdı olmasa da ba's

1371. Kendüde yoğdı bu üç ma'ni
Ya'ni ikbā vü mirā ya'ni
1372. Bu üçüñ terkiñi emr eyler idi
Ġayriye hem zararın söyler idi
1373. Yüzine ki kimse'yi zemm itmezdi
Ġıybetinde 'aybını itmez idi
1374. Bir kesiñ sırrından açmazdı haber
Ġayr olma anı dimekle de meger
1375. Söylese baş eger idi cülesā
Mürġ- var başları üzre güyā
1376. Sözi kaç' eyleyecek anda Resül
Söyleşürdi bulunan ehl-i kabül
1377. Birisi söze şer ü 'iy itdügi dem
Sem' olurlar idi dañi ikem
1378. Dıñk iderlerse Resül anlarla
Mütebessim idi yāranlarla
1379. Ger ide cümle ta'accüb yek-ser
Müte'accib olur idi server
1380. Bir ġarīb gelse Resül ġazretine
Şabr iderdi o kesiñ cefvetine
1381. Bulsalar idi 'izzet-i aşġāb
Getürürlerdi Resüle aġbāb
1382. Belki bu ola sebep ġazretten
İstimā'ı eyleyevüz ġikmetden
1383. Dir idi cümleye ol kān-ı seġā

İhtiyāclu bulucağ ilk 'aṭā

1384. Hem ҡabūl itmez idi medḥ ü ṣenā
Ḥağ ile ola meger ol giryā

1385. Bir kesiñ sözüni ҡaṭ' itmez idi
Söz arasında ṭurub gitmez idi

1386. Meger eyleye tecāvüz ḥadden
Ye 'udūl eyleye herkez ḥağdan

1387. Ƙaṭ' iderdi sözüni nehy itmekle
Yā o yerden ṭuruben gitmekle

1388. Didi 'Abdullahıñ oğlı Cābir
Üstünlüdükde nebi-yi ḥāşir

1389. Heme 'ömründe dimedi hiç lā
İşidilmedi dilinden lā lā

1390. Varsa virür idi mes'ülen
Va'd iderdi yoğ ise ma'mülen

1391. Bir ḥaberde didi İbn-i 'Abbās
Ecved-ün nās idi ḥayr'ün- nās

1392. Yetemā şehr-i şiyāmda o Resūl
Ƙaṭī ecved olur idi didi ol

1393. Ramazānda gelür idi Cebrail
Ḥazret aña oğur idi tenzīl

1394. Cebrīle olsa mülāķī ḥazret
İderdi kereminde keşret

1395. Hem Enes didi Resūl-u emced
Dimedi bu bize lāzım fi'l ğad

1396. İtmedi nefsi için hic bir şey'in
Add hār- ı yārına ol 'abd-i ilah'in

1397. Hem 'Ömer didi Resūlullaha
Bir ricl geldi şey'in- lillaha

1398. Didi vir baki Resūle bir şey'in
Resūl aña didi mā-indi şey'in

1399. Līk al istedügin bu buldukda
Vireyin ben şemenin geldiğinde

1400. Dickey döndi 'Ömer didi aña
Kavleteyn idi çü lāzım saña

1401. Didik anı daği kılmadı iş
Dicke hāzrete geldi teşvīş

1402. Bir ricl var idi anda hāzır anda
Didi vir korkmadı dinde sende

1403. Münbasıt oldu anıñ sözinden
Hem zuhūr itdi Beşir yüzinden

1404. Emr olundığı idim ben i'tā
Didi havf itmem andan ašlā

1405. Bint-i Mi'vez didigim hāzrete ben
Bir tabakla getürüb hurmādan

1406. Daği hem taze hıyārla bile
Kodum öñüne hicāb ile hebble

1407. Bir avuc tolusı hūlli vü zeheb
Virdi bāki o aliyyu'l- meşreb

1408. Hem didi 'Āişe her anda Resūl

Gelse bir hediye iderdi kabül

1409. Hâzrete olmuşdı bu mu'tâd
Ye mesâvî ola andan ye ziyâd

1410. Hediye getüreni iderdi tatyîb
Böyle olmuşdı mu'tâd-ı ceyb

1411. Hüsni hulkını Resûllahuñ
Anladıñsa o Ceybullahuñ

1412. Sende anıñ hūyı ile hūylan
Unudulmaya bu cihānda söylen

1413. Evimdesiñ ise yoqdur işiñ
Gözüñi sürmele rasūhla kaşıñ

1414. Aña uymaya neyle hebb bilesin
İş tamām oldu dañi ne qalsın

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ĤAYĀ'-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

1415. Bu Sa'īd hâzeri virdi haber
Şermde nice idi peygamber

1416. Şermde artık idi 'azar eden
Ki ola hıdrında mo'la eden

1417. Görüb bir şey' hayā itse kaçan
Şermi añla nūr idi rüyandan

1418. Hem didi 'Āişe kim herkez ben
Görmedim o didi hâzretten

1419. Zevcesinde olıcağ böyle hayā
Hâzretiñ şermi andan añla

1420. Dime dimi şerm imāndandır
Böyle hūy ulına yezdāndandır

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ACĀMET-İ RESŪLULLAH
ALLALĀHŪ 'ALEYHĪ VE SELLEM**

1421. Hem Enes didi şoruldı benden
acamıñ eyledügi kesbinden

1422. Ben didim itdi acāmet azret
acıma virdi iki şā' ücret

1423. Hem didi ehline ol uccāmuñ
Vaz' ideñ melegi arācın anuñ

1424. Hem devāda size olan efdel
acāmetdür didi ā'lem ü ekmel

1425. Ger arām olsa idi azret aña
Daı ücret virmiyeydi aşa

1426. Der-i ayber fāli'i ya'nī 'alī
Server ehl-i aıat o velī

1427. Didi acm eyledi bir gün azret
Baña emr eyledi dem-i ücret

1428. İbn-i 'Abbās didi fahrü'l-kevneyn
Ad u 'ayndan daı beyn'el-ketfeyn

1429. acāmet eyledi virdi ücret
ürmetine nice olur cür'et

1430. Didi cumhūr alāl az-ı ācir
Tenzīhe aml olunur anda cerīr

1431. İbn-i 'Ömer didi bir gün azret

Hācmi ḥanesini itdi da'vet

1432. Ḥacāmat itdi Resūl ḥācim
İş tamām olıcağ oldu kıā'im

1433. Didi ḥazretiñe ḥarācın kışā'
Ol cevābında didi kim evc'

1434. Kıldırub birini anıñ ḥazret
Hoş delile aña virdi ücret

1435. Hem Enes didi Resūl-u kāmil
Aḥd-i 'aynde ki deki fi'l kāhil

1436. On yedi on toḡuzunda kāhi
Ki yigirmi bir iderdi māhi

1437. Ḥacāmet ider idi ol server
Ḥuy idinmişdi anı peygamber

1438. İbn-i 'Ömer didigim faḥrū'l enām
Faşd için eyledi ta'yīn-i eyyām

1439. Didi işneyn vü şelāşate Resūl
Hem ḥamisinde oluñuz siz meşḡul

1440. Erba'a cum'a sebt daḥi aḥd
İctināb eyleyüñüz didi o ferd

1441. Hem Enes didi Resūl-u 'ālem
İḥtimām eyledi maḥr-ı mekn hem

1442. Melede oturur iken bi'l- ḳaşd
Eylediler ayağı üstünden feşād

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ ESMĀ'-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHİ VE SELLEM**

1443. Biñ bir ismiyle olur Һazret yād
Didiler Һağ gibi ba'z-ı üstād

1444. Ba'zılar didi tis'a tis'in der
Һağ gibi ismi aniñ ta'yin der

1445. Mut'imiñ oğlı Cebir lık didi
İsmiñi böylece 'add itdi idi

1446. Ata MuҺammed māhi AҺmed
Һaşr-ı 'akib ol 'abd-ı aҺd

1447. Kufri maҺv itdi benimle yezdān
Rüz-ı maҺşer benim evvel ھاłkān

1448. Cümle ba'dında benim Һaşr olalar
MaҺşere cümlesi soñra geleler

1449. DaҺi gelmeye nebi dünyāya'
Vara şer'am ola şeh-i 'ukbāya

1450. Hem Һuzeyfe didigim bir gün ben
Medinede işime gezer iken

1451. Bir yol üstinde mülākī oldum
Һazrete şanki define buldum

1452. Hem MuҺammed benim ü hem AҺmed
Didi ol efdal ھاłkü emced

1453. Nebiyim raҺmetim vehm ü tevbe
'Akıl ol zilliyeye ile tevbe

1454. Hem mucaffi vü daҺi Һaşirin
Hem mülāhim nebisiyim bil sen

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ SİNN-İ RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHİ VE SELLEM**

1455. İhtilāf eyledi aşhāb-ı kirām
Raḍiye ‘anhum ‘aliyyu’l- ‘allām
1456. İbn-i ‘Abbās didi herkez ḥazret
Mekke de itdi on üç yıl da‘vet
1457. Hem Medine de o ‘Abdul- Mennān
Eyledi da‘vetin on yıl i‘lān
1458. ‘Ömri olduḡda şaliş-i sittin
Oldı ārām-ı gehi ‘aliyyin
1459. Mu‘āviyeden Cerīr virdi ḥaber
Ben işitdim anı ki ḥuṭbe ider
1460. Ḥazretiñ ‘ömri şulüş-u sittin
Hem Ebübekir ü ‘Ömer daḡı çetin
1461. Ben daḡı irişdim üssine didi
Līk umduḡuna ol iremedi
1462. ‘Urve vü ‘Āişe bu ḡolı daḡı
İttifāḡ eylediler belalı aḡ
1463. Līk ‘Ummār didi ben ‘Abbāsdan
İşitdim şāhib ḡayr-ül nāsdan
1464. ‘Ömri altmış beş idi sulṭānuñ
‘Abd u maḡbübī olan seccānuñ
1465. Daḡı Daḡfel didigim ‘ömr-i nebi
Göcdüḡünde yaşla altmışdaydı
1466. Hem Enes vaşfını itdi tibyān
Pek uzun degildi o ser ü cenān
1467. Hem ḡaşır degil idi añla bunı

Ḳati ebyaz degildi bedeni

1468. Esm̄er ellü ne idi lîkin ḥadden
İşveri degildi o ḥulḳ-ı ḥasen

1469. Şi'iri degildi ḳayüd coḳ añla
Daḥi söyliȳen degildi diñle

1470. Kırḳ yaşında anı gönderdi Resül
Ḥaḳ Te'alā ehl-i ḥaḳ ḳıldı ḳabül

1471. Mekkede on yıl oturdı server
Hem Medinede de ol mehter

1472. Yaşı altmışda tamām oldu işi
Ḳalmadı da'vet için teşvīşi

1473. Hem mübārek servāḥiyesinde
Yigirmi yoḡidi āḳḳıl sende

1474. Vaşfını ḥazretiñ ile ezber
Ki buluna saña da birer ḥaber

1475. Ḥilye-yi' pākini dilde taşvīr
İde gör ḥalḳını daḥi taḳrīr

1476. Ola ki cübbe açıla bir yol
Anı sevmicek olmaz ḳul ḳul

1477. Aña ḥubb seni Ḥudāya yitürür
Anı sevmek ḳamū işiñ bitürür

1478. Derd-mend ac gözüñi ḡafleti ḳo
Māsivā naḳşını var dilden yo

1479. Ḥāne pāk olmıycaḳ şe ḳonmaz
Mā' 'ayn olmıycaḳ gir yunmaz

1480. Yā ilahī kerim vü ihsān it
Hāzrete ḥubbi dile āsān it

1481. Ğayriniñ sevgüsini al benden
Dile kim bu durur ancaḡ senden

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ VEFĀT-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

1482. Hem Enes didi Resŭlulāhı
Şoñ görüŷümdi Ceybullāhı

1483. Yevm-i işneyn ŷiyāḥ vaḡtı
O deyrde ol ḡaldırdı

1484. Çevirüb ol ḡarafı bende gözi
Varaḡı muşahḡafa dönmişdi yüzi

1485. Emr ile oldı imām-ı aşḡāba
Bu Bekir anda olan aḡbāba

1486. Gördi ŷaf baḡlıyuben durmuşlar
Tañrı ḡulluḡuna yüz urmuşlar

1487. Göricek ḡal'atını fi'l -cümle
Fer ḡandan bulunan pek ḡamle

1488. Ḥalf-ı ŷafda bulunan ŷaḡib-i kirām
Namāzı bozmaḡa itdi ikdām

1489. Ḥāzret añla reh-i işārete ḡıldı
Şafları üzre iḡāmet ḡıldı

1490. Perde' ŷaldı Resŭl-ı 'allām
Āḡiri rŭzda iş oldı tamām

1491. Ḥāzret-i 'Āiŷe didigi Resŭl

- Arkasın şadrına kılmışdı ol
1492. Lakin istedi Betül ide ol
Virdim eyledi tebevül hatta
1493. Bade itdi selāma teslīm
Ruḥunı zāhir bāṭını selīm
1494. Hem didi 'Āiše şāhib-i şevket
Mevte meşgūl otur ol ḥazret
1495. Bir kadaḥla şu var idi ol şāh
Ellerin aña şokardı ki gāh
1496. Yüzünü meş ider idi su ile
Hem du'ā eyler idi pāk diliyle
1497. Sekre-yi' mevtde eyā Rabb-i Kerīm
Baña 'avn anıñla kı Tañrım
1498. Hem didi 'Āiše şemmden güzin
Ġbta itmeme ki ola mevt-i ehven
1499. Anı gördüm ki Resūl-u Ekrem
Nice şiddet çeker idi öldüm
1500. Didi 'Āiše pesi kabzında
İhtilāf eylediler defininde
1501. İşidicek anı didi Şiddik
Ben işitdimdi Resūlden taḥkik
1502. Bir nebi diniñe Ḥudā ruḥ-ı ālā
Kabri cān virdügi mevzi' de dura
1503. Düş ki mevzi'ni ḥarf ilk
Cesedi pāke anı kabir ilk

1504. Hem didi 'Āiše ile 'Abbās
Göçecek āhrete hayr'ül- nās
1505. İki 'aynı arasından Sıddīk
Öpdüğün eyledi anlar taḥkīk
1506. Bir rivāyetde didi 'Āiše hem
Ba'd-ı kabz ḥazretiñ üstine babam
1507. Girdi vü ağzını alnına ḳodı
Sā'id üzre ḳoyub elini didi
1508. Vü enbiyā' ḥīzin ḥiffetle
Vü asfiyā' ḳati riḳḳatle
1509. Vü aḥyāra deyüb itdi vü baña
Ref'-i şavt yoğ idi anda ammā
1510. Hem Enes didi Resūl-u Ekrem
Görmedim bir daḥi andan eslem
1512. Yevm kim girdi Medineye Resūl
Nurla ḫoldı cihān heb şağ u ḥavl
1513. Andan ezlem daḥi hic bir günü ben
Görmedim göcdi o gün cedd-i ḥasen
1514. Ḥālimiz ile mükedder oldı
Her kişi kendüni zāyi' ḳıldı
1515. Hem daḥi 'Āiše didi ḥazret
Yevm-i işneyn çü itdi riḫlet
1516. Yine hem Ca'fer-i Şādık didiler
Ceddiniñ fevt günin virdi ḥaber
1517. Yevm-i işneyn de göçüp faḫr'ül- cihān

Definine olmadı ol gün imkân

1518. Leyle-yi' şâlîse hem rûzunda
Lâzım olan ne ise defînde
1519. Cümle aşhâb anı itdi hâşıl
Çarşamba gicesi oldu vâşıl
1520. Kâbrine hâzret-i fahrü'l- gevân
Öldi ziynetde firdevs- i cinân
1521. Ba'z şülâşâde deyü virdi haber
Lîk bu kula za'ifdür didiler
1522. Sâlim ben 'abîd daği didi
Hâzrete gâşy vuqû' bulmuşdı
1523. Şahv geldikde su'âl itdi ceyb
Vaqt oldu mı didi halka tabîb
1524. Yatsu vaqti idi ol vaqt-i mekr
Didiler oldu didi ol haber
1525. Çün Bilâle ide izân-ı enâm
Dik Ebû Bekire razı olsun imâm
1526. Bu sözi üç kez idüben tekrâr
Dönüb 'Âişe didi ey muhtâr
1527. Babama bu işi itme teklîf
Ki anıñ hızın seri' kılib âsif
1528. Ğayriye kıl amarı hûb-ı hîşâl
Ki seniñ biriñ aña emr-i maḥâl
1529. Didi yâ 'Âişe aña bunu sen
Fi'l- meşel şâhabe-yi' Yusuf gibi sen

1530. Çün Biläle eyledi ta'zīn-i enām
Hem Ebū Bekir daḥi oldı imām
1531. O vaqt ol vaqt ḥazrete geldi ḥıffet
Ṭayanıcaḡ diledi ol ḥazret
1532. Anı bir cariye bir er tutdı
Ṭayanub anlara bāba yetdi
1533. Bābdan tutdılar anı aşḥāb
Gitdi vü itdi cülüsdür miḥrāb
1534. Göricek anı yanında Şiddīḡ
Girü ṭurmaḡ diledi pīr-i 'ıṣḡ
1535. Ḥazret aña dönüb itdi imā
Şābit ol itme teḥarrük aşlā
1536. İktidā eyledi aña ḥazret
Ba'de birine itdi 'avdet
1537. Çün şabāh oldı bakāya 'āzem
'Ömr olmadı bu ḥāle cāzem
1538. Yoḡ idi Ḥazret-i Şiddīḡ anda
Cümle ḥayrında ḡalub fevtinde
1539. Sille seyf olub 'ömr itdi nidā
Giymege oldı diyüb eylerse şadā
1540. Keserim elini ayāḡını hem
İşidüb cümle anı oldı ebkem
1541. Tā gelince bu Bekir ketm olına
Ḥazretiñ ḥāli nice biline
1542. Didiler Sālime git Şiddīḡa

Tā iriŝe bu haber taḥḩika

1543. Mescid içinde oturur buldum
Hem 'Ömer sözini tebeyyün kıldım

1544. Ebū Bekir çünki benimle geldi
Mażca' ḩazrete dāḩil oldu

1545. Gördi ḩalk almış araya anı
Bildi ol ḩazrete virmıŝ cānı

1546. Didi ey nās baña yol viriñüz
Gireyim bir pāre girü ḩuriñüz

1547. Gerçek düşdi anıñ üstine hem
Didi ey cümleden aḩsen-i a'lem

1548. Etteñ meyyit oldu çü ḩattāb
Cümle nāse daḩi bu nev'e cevāb

1549. Didiler oldu mı Aḩmeddi bize
Ne'am didi didiler ḩaḩ bu söze

1550. Namāzın daḩi kılar mıyuz anıñ
Didiler didi ne'am eyle bilüñ

1551. Didiler nice olur aña namāz
Ḑıyyıḩ mevz'ide cemā'at degil az

1552. Didi bir ḩavm kıluben bitürür
Bir cemā'at daḩi birine girer

1553. Didiler defn olunur mı taḩḩıḩ
Çün ne'am diyü cevāb vir der-i 'aŝḩ

1554. Didiler ḩande olur medfen aña
Didi ḩabz olduḒı mevzi' ola

1555. Şoñra emr eyledi Şiddīk bunı
‘Ümeyye oğulları ğusl ide anı
1556. Hem muhācir daħi cümle enşār
Daħi ebrārla cümle iħyār
1557. Söyleşildi çü hilāfet emri
Nice olaydı imāret emri
1558. Didi enşār iki biñ olsa dola
Biri sizden birisi bizden ola
1559. İşidüb bu sözi İbn-i Hattāb
Bu söze karşılık ol virdi cevāb
1560. Kimdir ol kim bu vaşıfla ola yār
Şāni işneyn ez hümā fil‘ül ğār
1561. Kim durur şāħabe didi aña
Hağ Te‘alā daħi didi ma‘nā
1562. Uzdub altı itti bi‘at
Bulunan bi‘ate itdi sür‘at
1563. Hem Enes didigi kerb-i ħazret
Vardıgınca bulıcağ çün şiddet
1564. Fātıma çün didigim fākir-cāh
Aña ħazret didi gel eyleme āh
1565. Babañıñ kerbi bu gündür ancağ
Eyledi ħazretine da‘vet-i hağ
1566. İbn-i ‘Abbās didi işitdim ben
Mefħar-ı ‘Āli olan ħazretten
1567. Ümmetden gide her kimiñ iki

Dār-ı 'uqbāya anıñçün fārṭ

1568. Haḡ Te'alā anı idḡāl eyler
Cennet ü raḡmete İṡāl eyler
1569. Ol ikisi sebebi eyā Hudā
Ebī vü ümmün ider anuñ irzā
1570. Döndi 'Āiṡe didi ey server
Bir ölüirse nicedir söyle ḡaber
1571. Didi bir daḡi olursa ile
Yā muvaffaḡa bunı fehm eyle
1572. Didi hic olmaz ise ḡāl nice
Vir cevābın bize anıñ ey ḡoca
1573. Didi ben fārıtım aña anda
Zirā ben sevgilüyim bil sende
1574. Anlara hem veled u vālidden
Musā vü 'İsā vü hem Ḥālidden
1575. Firḡatım derdini anlar çekdi
Hele ben fārıtım anlara didi
1576. Fārıtım diye saña çün ḡazret
Sa'y ḡıl sende ola gör ümmet

**BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ MĪRĀŞ-I RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ
'ALEYHĪ VE SELLEM**

1577. Bir ḡaber virdi 'Ömer ü Bin Ḥāriṡ
Raḡiye 'anh 'aliyyu'l- bi'at
1578. Ülke terk eyledi anı ḡazret
Silāḡ u arz u daḡi bir baḡlat

1579. Şadaka kıldı anı heb server
Ya'ni vakf eyledi heb peygamber
1580. Bu her yire didi ben gördüm idi
Fāṭıma geldi Ebū Bekire didi
1581. Saña kim vāriş olur ey Şiddīk
Mes'ele müşkilimiz kıl taḥkīk
1582. Didi ehlim daḥi hem ola dem
Baña böyle didi çün üstād
1583. Fāṭıma didi baña nolduḡı ben
Babamıñ malına vāriş olman
1584. Diyücek döndi didi çün Şiddīk
Ben işitdim didi ḥazret taḥkīk
1585. Biz nebiyüz bize olmaz vāriş
Didi o ḥulḡ döḡüte bā' iş
1586. Līk ben eylerem infākaña
Ḥazret eylemişdi aña 'aṭā
1587. Hem Ebū'l Baḥteri didi geldi
'Ömer önünde muḥāşam oldu
1588. 'Ali 'Abbāsla söyledi sözin
Anda olana 'Ömer tutdı yüzün
1589. Ṭalḥa vü Sa'īd vezirin 'avām
İbn-i 'Avf ü daḥi aşḫāb-ı kirām
1590. Çoḡı ol demde o meclisde idi
Anda virürem size Allaha didi
1591. İstimā' itmedüñüz mi ḥazret

Dimedi bu sözi ol zü- da'vet

1592. Her nebiniñ malı oldu şadağa
İllā ehline ola kisve nafağa

1593. Malımız kimseye mirāş olmaz
Enbiyā malını vāriş olmaz

1594. Diyücek cümle didiler ki belī
Bunu işitdiler 'Abbās ü 'Alī

1595. Didi hem 'Aişe bir gün hāzret
Bunu böyle bile şaḥb u ümmet

1596. Didi lā tevarreş mā- tereknā
Şadağa didi ol ḥaḳ güyā

1597. Bu her yire didi didi hāzret
Vereşem eylesünler kısmet

1598. Zer u sīm daḥi ne ki var tereke
Cümlesin eylemiş midür şadağa

1599. Me'ünete 'āmil vü nafağa-yı' nisā
Mā'adası fuḳarā için ola

1600. Hem didi 'Aişe her kez muḥtār
Ḳomadı girüye dirhem dinār

1601. Daḥi ḳomadı ḳoyun daḥi deve
Ḳalmadı 'abd u ümme hem girüye

BĀB-I MĀ CĀ'E FĪ RŪ'YET-İ RESŪLULLAH ŞALLALLĀHŪ

'ALEYHİ VE SELLEM

1602. Didi 'Abdullah Bin Mes'ūd
Cümle ehl-i ḥaḳğa ola mevdūd

1603. Didi Һazret beni kim gorse cevab
Aña gerçek dime der Һaqq cevab
1604. Zire Őeytan temeŐŐul kılamaz
Őuratuma o taҺammul kılamaz
1605. Gordugi benim anıñ el-ҺaŐıl
Herkes olmadı bu sırra vaŐıl
1606. Bu her yire daҺı bu nev'e Һaber
Virdi andan daҺı aҺz eylediler
1607. Sa'd Bin Tarık Bin AŐım
Boylece dirdi Һaber ol ekrem
1608. Hem gulib didigi bu Һaberin
Bu her yire diridi Һazretten
1609. Kim ki gor beni gor der taҺkıq
Bir gice oldu baña da tevfıq
1610. Goricek yadıma duŐdi u Һasen
GormiŐdum anı zahirde u ben
1611. Didim 'Abbasa olan aҺvali
İstima' itdi didugim qalı
1612. Didi beñzerdi Һasan sultana
Canıma can yituren canana
1613. 'Afv didi baña naql itdi yezid
Zuhd u taqva ile olmiŐıd pedid
1614. Katib-i muŐhaf idi ol da'im
Didi bir gice olurdu na'im
1615. Һazreti uyku içinde gordum

İbn-i 'Abbāsa o düşden şordum

1616. Kim ki görürse o gördi beni
Na'tına kâdir iseñ söyle anı
1617. Ben didim kâdirim etiñ ü şaķn
Diyeyim hâzrete şekl ü resmin
1618. Ne tavîl ne kaşîr idi o er
Hem daħi levnî olubdı esmer
1619. Ekhel- el 'ayn daħi dîhkı cenn
Bir cihânîñ da'iresi müsteħsin
1620. Hîlye tılmışdı güşden güşe
Hüsni cirt virür idi hevişe
1621. Uzun idi o mübârek hîlye
Ne ise virdi haber çü hîlye
1622. İbn-i 'Abbās didi zâhir de eger
Görseñ artuķ daħi olmazdı haber
1623. Bu kıtada bir rivâyetde didi
Hâzretiñ ta'bîri bu nev'e idi
1624. Beni kim görse o gördi haķķı
Şekki kâldır hem öli gör haķķı
1625. Hem Enes virdi bu uslûba haber
Didigim görse ben o server
1626. Gördiği benim aniñ kim şeytân
Şuratım üzre görünmez bir an
1627. Dir Enes didi Resûl-u Mevlâ
Mü'miniñ gördüğü şaliħ-ı rü'yâ

1628. Şeş u çilden biridir didi aña
Nübüvvet Cibrıldendi ol dana
1629. Hem didi İbn-i Mübârek çü saña
Müte'ayyin olına çünki kızâ
1630. İttibâ' ile hadîse oldum
Şübhe vü şekkden olasın eslem
1631. Diniñi kimden alursan fehm it
Toğruyı hem buluben hem aña git
1632. Yâ ilahi bizi kılma dallîn
Evidir aña ki olubdur ol din
1633. Sehv ü 'işyâna efendim yakma
Firqatiñ ateşiyle hem yakma

SONUÇ

Müslümanların, kâinatın efendisi, Hz. Muhammed (S.A.V.)'i İslâm âlemi için örnek insan görmeleri hasebiyle, O'nun hakkındaki her detay kayıt altına alınmak istenmiştir. İlk dönemlerde sözlü, olarak oluşan gelenek unutulması endişesiyle, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in hayatının yazıya geçirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Nitekim böylece de hilye adı verilen eserler doğmuştur. Tabii olarak bu da zamanla disiplinleşerek belirli tasnifler halinde kaleme alınmıştır.

Son zamanlarda Hz. Peygamber (S.A.V.)'i konu edinen birçok çalışma bulunmaktadır. Hz. Peygamber'in cismânî yönünü ele alan kitaplar yanında, Hz. Peygamber'in tebensümüne, öfkelerine, ait eserler de hazırlanmaktadır. Bu tür eserlerde, günlük hayatın birçok alanında model oluşturma amacı ve daha da önemlisi Hz. Peygamber'i bütün yönleriyle anlamaya çalışma gayreti görülmektedir. Bununla birlikte büyük bir ilmi birikimin sonucu olan hilye türü eserler daha çok Hz. Peygamber'in beşeri yönünü ele almakla birlikte nübüvvetle ilgili birçok konuya değindiği görülmektedir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan Manzûme-i Şemâil-i Şerîf kataloğlara şemâil adıyla geçmiş olmasına rağmen gibi hilye geleneği içinde değerlendireceğimiz bir eserdir.

Şair şiirini kaleme alırken metni bâblar halinde yazmıştır. Her bâbda, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in farklı bir özelliği ele alınmıştır. Metinde kronolojik sıra gözetilmemiştir.

Eser Hz. Peygamber'in hayatını anlamada ve öğrenmede bizleri rehber olmuş araştırmaya sevk etmiş ve hilye yazıcılığı hakkında ufkumuzu açmıştır.

Araştırmamızla birlikte gün yüzüne çıkarmaya çalıştığımız bu eserin Türk edebiyatı hilye eserleri arasında yer almasını ümid ediyoruz.

KAYNAKÇA

Ahatlı, Erdinç, **Peygamberlik ve Hz. Muhammed'in Peygamberliği**, Değişim Yay, İstanbul, 2002.

Akar, Metin, **Türk Edebiyatında Manzum Mi'rac-Nâmeler**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.

Altıntaş, Nihat, **Dillere Destan Sahabeler**, Işık Yayınları, İstanbul, 2009.

Apak, Adem, **Hz. Peygamber'in Eşi Hz. Sevde**, Diyanet Aylık Dergisi, 2010

Apaydın, Yunus, **Tesettür mad.** Tdv İslâm Ansiklopedisi, cilt:40, 2011.

Aydınlı, Abdullah, **Hadis İstılahları Sözlüğü**, 1. b., Hadisevi Yayınları, İstanbul, 2006.

Bayraktar, İbrahim, **Hazreti Peygamber'in Şemâili**, Seha Neşriyat, İstanbul, 1990.

Berk, Süleyman, Tasarımı Ve Metniyle Farklı Bir Baskı Hilye-i Şerife, Dini Araştırmalar, c:20, Sayı: 51, s.169- 185, 2017.

Bilgin, Ali Azmi, **Hz.Muhammed'in Muhtasar Şemâil-i Şerif Tercümesi'nde Geçen Vasıfları**, Türkiyat Mecmuası, c. 26/1, s. 81-88, 2016.

Canım, Rıdvan, **Divan Edebiyatında Türler**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2010.

Çakan, İsmail Lütfü, Atık mad. Tdv İslâm Ansiklopedisi, Ankara, c.4, 1991, s.64.

Çev. Ünal, Harun, **“Sahihi Buhari Muhtasarı Tecridi Sarih ve Tercümesi”** Ravza Yayınları, İstanbul, 2014.

Devellioğlu, Ferid, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Akaydın Kitabevi, Ankara, 2007.

Dilçin, Cem, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 517, Ankara, 1997.

Emirî, Ali, **Tezkire-i Şu'arâ-i Âmid. C. I.** Matba-ı Âmidî. 1328, s. 419-421.

Erdoğan, Mehtap, **Hâkim Mehmed Efendi'nin Manzum Hilyesi**, C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi XI/1-2007, s.317-358, 2007.

_____, **Türk Edebiyatında Manzum Hilyeler**,Yayınlanmış Doktora Tezi, Sivas, 2011.

Erkal, Abdulkadir, **Türk Edebiyatı'nda Hilye Ve Cevri'nin Hilye-i Çâr Yâr-ı Güzin'i**, A.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi sayı. 12 , Erzurum, 1999.

Erşahin, Seyfettin, **Türklerin Hz. Muhammed Hakkında İlk Bilgi Kaynaklarından Kıssa-ı Enbiyâlar: Kısas-ı Rabguzi Örneği”** Diyanet İlmi Dergi, Hz. Muhammed Özel Sayısı, Ankara, 2000.

Fayda, Mustafa, “**Abdullah b. Sa’d b. Ebû Şerh**”, Tdv İslâm Ansiklopedisi, cilt:1, 1988.

_____, **Siyer ve Megazi**, T.D.V. İslâm Ansiklopedisi, I-XXXVIII (devam ediyor), C. XXXVII, İstanbul, 2009

Fîrûzâbâdî, **el-Kâ’musu’l-Muhît** (trc.Mütercim Asım Efendi), I-IV, İstanbul, 1304-1305

Gülmez, Sema, **Cevri İbrahim Çelebi ve Hilye-i Çihar- Yâr-ı Güzin**,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006.

Güngör, Haydar, **Hız. Peygamber (SAS) Döneminde Kullanılan Kıyafetler**, (AİBÜ) İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:4, 2016.

Güngör, Zülfikâr, **Türk Edebiyatında Türkçe Manzum Hilye-i Nebevîler ve Nesimi Mehmed’in Gülistan-ı Şemâili**, Yayınlanmamış Doktora tezi, Ankara, 2000.

_____, **Türk Edebiyatında Hilye-i Nebevi Türünün Doğuşu ve Gelişimi, Tasavvuf İlmi ve Akademik Araştırmalar Dergisi**, yıl: 4 S: 10, Ankara, 2003

Güzel, Abdurrahman, **Dini Tasavvufi Türk Edebiyatı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006.

Hamidullah, Muhammed, **İslam Peygamberi**, çev. Mehmet Yazgan, Beyan yay. İstanbul 2004.

Haz. Kemâl Edip Kürkçüoğlu, **Tâhirü’l-Mevlevî Edebiyat Lügatı**, , İstanbul, Enderun Kitabevi, 1994

Hızlı, Mefail, **Siyer**, Sâmil İslâm Ansiklopedisi, c.V haz. Ahmet Ağırakçav. d. , Sâmil Yayınevi, İstanbul, 1992.

Hizmetli, Sabri, **İslâm Tarihçiliği Üzerine**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991.

İslâm Ansiklopedisi, Cilt 8., M.E. B Yayınları,1997

İpekten, Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergah Yayınları, İstanbul, 2008.

İşler, Emrullah, Özay, İbrahim, **Türkçe- Arapça Sözlük**, Fecr Yayınları, Ankara, 2010.

Karabey, Turgut, Şığva, Bülent, **Manzûm Sîret-i Nebî**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2016.

Karaman, Hayreddin ve heyet, **Kur’an-ı Kerîm ve Türkçe Meali**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992.

_____, Topaloğlu, Bekir, **Arapça- Türkçe Yeni Kamus**”, Nesil Yayınları, İstanbul, 1995.

Kaya, Fatih, 18. Yüzyıla Ait Bir Siyer-i Nebi Üzerinde Sentaks İncelemesi, Ankara, 2010.

Kanar, Mehmet, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Derin Yayınları, İstanbul, 2005.

Keskin, Yusuf Ziya, **Hz. Peygamber (S.a.s) Döneminde Saç Bakımı**, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı: 26. 2011.

Kocatürk, Vasfi Mahir, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara Edebiyat yay., Ankara, 1970.

_____, **Saz Şiiri Antolojisi**, Ayyıldız Matbaası, Ankara.

Kaplan, Mahmut, “Divan Şiirinde Hazret-i Muhammed”, Köprü Dergisi, sy. 74 (İstanbul 2001), s. 106-117.

Kaplan, Yunus, **17. Yüzyıl Divan Şâiri, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Şiirler, Uluslar Arası Araştırmalar Dergisi, C:3 (12) ,s. 276-290, 2010.**

_____, **ZÂRÎ, Mustafâ Efendi mad.** Türk Edebiyatında İsimler Sözlüğü, 2013.

Kılıç, Filiz, **Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-Şu’arâ İnceleme-Metin, I.cilt**, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay., 2010.

Köksal, Asım, **Peygamberler Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı yay. Ankara 1993.

Köksal, M. Asım, **Hz.Muhammed (S.A.V) ve İslamiyet**, Işık Yayınları, İstanbul, 2007.

Köprülü, M. Fuad, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1980.

Kurnaz, Cemal, **Eski Türk Edebiyatı**, Bizim Büro Basım yay. Ankara 2002.

Küleççi, Numan, **Hakani Mehmed Bey Hilyesi**, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Yayınları no:2, Erzurum, 1998.

Latifi, **Tezkire-i Latîfi**, İstanbul, 1314.

Levend, Ağâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, TTK Basımevi, Ankara 1988.

_____, **Ümmet Çağı Türk Edebiyatı**, T.D.K Yayınları, Ankara,1962.

Macit, Muhsin, **Dîvân Şirinde Âhenk Unsurları**, Kapı Yayınları , Ankara, 1996.

Mevlânâ, Şiblî Numânî, **Son Peygamber Hz. Muhammed** (2 cilt birarada), Çev.: Yusuf Karaca, İz Yayıncılık, İstanbul 2005.

Mollamehmetoğlu, Osman Zeki, **Sünen-i Tirmizi Tercümesi**, Yunus Emre Yayınevi,İstanbul,c.IV.

- İsen, Mustafa (hızl.), **Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı**, AKM Yay. Ankara, 1994.
- Mutçalı, Serdar, **Arapça-Türkçe Sözlük**, Dağarcık Yayınları, İstanbul 2001.
- Oğuzay, Rukiye, **Şemâil Literatürünün Muhtevası Ve Değişimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2011.
- Onay, Ahmet Talat, **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü**, Kurgan Edebiyat Berikan Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Özaşar, Mehmet Emin, **Simâk b. Harb mad.**, Tdv İslam Ansiklopedisi, cilt:37, 2009.
- _____, **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar**, M.E. B.yayınları, İstanbul,2004
- Özdemir, Mehmet, **Siyer Yazıcılığı Üzerine**, İnanç, Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi, cilt: 4 sayı: 3.
- _____, **Türk Edebiyatında Manzum Hilye Türü Ve Neccarzade Rızâ'nın Hilye-i Hâce Bahâüddin Şâh-ı Nakşibend**, Turkish Studies, Sayı:7/3, 2012.
- Onay, Ahmet Talat, **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü**, Kurgan Edebiyat Berikan Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Pala, İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, Ankara, 1989.
- _____, **Hilye-i Saadet**, Ankara, 1991.
- Pekolcay, Necla, **İslami Türk Edebiyatı**, I, III, İslam Medeniyeti Yayınları, İstanbul, 1967-1968
- Parlatır, İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yayınları, 2. bs., Ankara, 2009.
- Poyraz, Yakup, **Hâkim Seyyid Efendi'nin Nazire-i Hilye-i Hâkani Adlı Eseri**, Turkish Studies, Sayı: 2/3 s.449- 488.
- Redhouse, Sir James W., **Turkish and English Lexicon**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2006.
- Rûdâni, **Büyük Hadis Külliyyatı Cem'u'l – Fevâid**, İz Yayınları, İstanbul, 2012.
- Sallabi, Ali Muhammed, **Siyer-i Nebi**, Ravza Yayınları, İstanbul, 2017.
- Sazak, Samet, **Bir Bilim Olarak Siyer ve Kaynakları**, Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Mart, Yıl: 2, Sayı:3, s. 139-155, 2015
- Steingass, F, **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2005.
- Solmaz, Süleyman (hızl.), **Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı**, Atatürk Kültür Merkezi Yay. Ankara, 2005.

Suruç, Salih, **Kâinatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı** 1-2, Nesil Yayınları, 160. bs., İstanbul 2009.

Şemseddin Sâmî, **Kâmûs-ı Türkî**, Alfa Yay., İstanbul, 1983-1998.

Şener, H.İbrahim, **Neşati'nin Hilye-i Enbiyası**, İlahiyat Fakültesi Dergisi, İzmir, 1983

Şener, İbrahim, Yıldız, Alim, **Türk İslam Edebiyatı**, Rağbet Yay., İstanbul, 2003.

Şıra, Hüseyin (2008), **Rusçuklu Ali Fethi Efendi, Hayatı, Eserleri ve Hilyesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

Tavşan, Köksal, **Kur'ân-ı Kerim'e Göre Nübüvvet Ve Nübüvvetin İnsanlık İçin Önemi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005.

T.D.V. İslam Ansiklopedisi, TDV Vakıf Yayınları, İstanbul, 1993.

Tergip, Ayhan, **Siyer Yazıcılığı Ve Türklerin Siyer İlimine Katkıları**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 3.

Tulum, Mertol, **Tarihî Metin Çalışmalarında Usul (Menakıbu'l Kudsiyye Üzerinde Bir Deneme)**, Deniz Kitabevi, İstanbul, 2000.

Türkçe Sözlük, 10. bs., TDK Yayınları, Ankara 2005.

Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yayınları, cilt: 4, 1981.

Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları, II, 1891.

Uludağ, Süleyman, **İslâm Kültüründe Hz. Muhammed**, D.İ.A., XXX. 2006.

Uzun, Mustafa, **Hilye** mad. DİA, XVII, İstanbul, 1998.

Üner, Büşra, **Manzum Siyer**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.

Yardım, Ali, **Şemâil Nev'inin Doğuşu ve Tirmizî'nin Kitâbü's-Şemâil'i**, D.E.İ.F.D, S.1, İzmir, 1983, ss. 349-409.

_____, **Peygamberimiz'in Şemâili**, 8. b., Damla Yay, İstanbul, 2009.

Yazar, Sadık, **Seyyid Şerîfî Mehmed Efendî; Hayatı, Divanı Ve Hilyesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

Yeni Tarama Sözlüğü, Düzenleyen: Cem Dilçin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.

Yıldız, Abdullah, **40 Hadis 40 Ders**, Pınar Yayınları, İstanbul, 2014.

Yıldırım, İsmail, **Urmevi'nin Tezkire-i Hazret-i Baba Adlı Eserinde Hilye-i Şerif Bölümü**, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Sayı:3/4 s.75-94

Yıldız, Sümeyye, **İbrahim Hanîf'in Siyer-i Mekki'si (Varak: 1-62)**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul, 2011.

575

باعتق عشق تن رخصت
اهل بیت دخی اصحاب علی
طوری رب نشی کما اولی
خبر اولیای بیقره یو این

باعتق عشق تن رخصت
اهل بیت دخی اصحاب علی
طوری رب نشی کما اولی
خبر اولیای بیقره یو این

باعتق عشق تن رخصت
اهل بیت دخی اصحاب علی
طوری رب نشی کما اولی
خبر اولیای بیقره یو این

باب ماجاء فی خفق رسول الله صلی الله علیه وسلم
 هم بزید به بیزه سور در خفق
 ای قی اهل کمال کی سور خفق
 بر غیری نشی هم ساداه ای
 چون و منور او زده لای کدی
 ایار کله چوره سوری ذکر
 بزید ده زیدی بوز شیعه
 ای کشفان قبولی تکی رسول
 بر و غایت آرا که چه ایله
 اسکینه هر کس به سرور
 کیدی تر کیدی آری ه کدی
 خدیقه قاری اور سور اولی
 کدی ایانته و خفق اول
 خدیقه قاری اور سور اولی
 کدی ایانته و خفق اول
 خدیقه قاری اور سور اولی
 کدی ایانته و خفق اول

بکافوقی دخی اولیای زلف
 انده اولیای دیکر بی کتب
 حاصل اولیای بره اولیای کتب
 لوقی عینه صحابه یه بر خرق
 بران غلوه زدی وینه و کدی
 اگله سور زدی بی کتب اولی
 بی کتب زدی اولیای شیخ
 سری زدی اولیای اولی
 صید کدی عیصل زدی
 وقتن ده هله ده بر کدی
 قتل غلوه ده صله قله ساله
 کسور کدی قوی زدی کدی
 کور مادی کسور کدی
 یه دیال کدی بیک پیغمبر
 مکر ایط اول کدی
 کدی اولیای کدی
 مکلا اولیای کدی
 رخنه اولیای کدی
 کور زدی اولیای کدی
 اولیای کدی
 بر خرق اولیای کدی
 بر خرق اولیای کدی
 بر خرق اولیای کدی
 بر خرق اولیای کدی
 بر خرق اولیای کدی

باعتق عشق تن رخصت
اهل بیت دخی اصحاب علی
طوری رب نشی کما اولی
خبر اولیای بیقره یو این

ناله خنده ای که عبادت
ناله خنده ای که عبادت
ناله خنده ای که عبادت

ناله خنده ای که عبادت
ناله خنده ای که عبادت
ناله خنده ای که عبادت

ناله خنده ای که عبادت
ناله خنده ای که عبادت
ناله خنده ای که عبادت

لطف کبر قرمه شد آنده بین
 ایله خلق اره سنده رسول
 هر چو اتسه نژاده عورت
 بنده کاه بی روی درم کتوم
 بزنی حق ایله بی بیته الله
 شفقت ایته بو کله بی کله کارون
 هر چو کله فراخه سرورد
 انج تالو قلی او قوی لاکه برن
 مسح ایله در روی او سر بیرون
 انج ایله در روی او بی بیته ان
 او بودی غم ز لایه او کیم
 ایتدی برقا قلی او رسو او
 اکا مخصوص زدی بی تو تو زبان
 حضرت اولوقده خراشه سالک
 دخی سقا سینه آله سده هم
 مله در روی که آله ایله بی بیته
 کچه بی بیته ایله در روی سرورد
 خصا تطیب نوال طری در روی
 ناله خنده ای که عبادت

در روی در روی او بی بیته
 ناله خنده ای که عبادت
 هر چو کله فراخه سرورد
 انج تالو قلی او قوی لاکه برن
 مسح ایله در روی او سر بیرون
 انج ایله در روی او بی بیته ان
 او بودی غم ز لایه او کیم
 ایتدی برقا قلی او رسو او
 اکا مخصوص زدی بی تو تو زبان
 حضرت اولوقده خراشه سالک
 دخی سقا سینه آله سده هم
 مله در روی که آله ایله بی بیته
 کچه بی بیته ایله در روی سرورد
 خصا تطیب نوال طری در روی
 ناله خنده ای که عبادت

ناله خنده ای که عبادت

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

ایک رکعت ایک ہرگز آتی کہ وہ ہم قیل کی سہلان
 بیہ دریں بقیہ صورت میں سنند مع حضرت کے عاید ہون
 ویدی ظاہر ہو کر ہر کسی کی پس ہم تریب و عشا داغی ایک
 فجر طوقہ دینی قائل کی حفظ قیل ایل قائل کی شکی
 دیری عامہ کہ سالیانہ خیر حضرت اولاد حضرت
 روزندہ نافرمانی ایشہ کہ دیری برونہ و اقیحیج کر ہر کہ
 ایک قیل دینی سخی اولاد دینی درت قریب نوال اولاد
 ظاہر کندہ قیل دینی دربی ہم سوزہ ایک ایلی وریک
 قیل صلوات دینی درت رکعت قیل حضرت ایل دینی عادت
 روز شب قیل دینی قیل دینی الی الی سند سخی اولاد حضرت
باب صلوۃ العقی
 ہم عازہ دیک برتازہ تیر صلوات عایشہ کہ ہم ہر
 وقت سخی دہ قیل وریک عازہ دینی اری دی صلوات اولاد
 کاہ درت قیل دینی کاہ زیاد ہم غزالی اولاد دینی اولاد
 بر طرف تارا نس و باغی تک چاشت وقتہ صلوات اولاد
 الی رکعت قیل دینی اگر عادہ اری عایشہ ای سرون
 بر غیر دہ دینی عبدالرحمن اتہا فی روز دینی خیل الی
 فتح و کر کو غنا صلوات بعضی اولاد صلوات اولاد حضرت
 یا تکمال الی قیل دینی عازہ ہشت رکعت اولاد دینی صلوات

دیلیر سانی اولاد حضرت رکعت ثانیہ نو کر کی ہم
 اولاد حضرت رضوانہ حضرت اولاد حضرت نافرمان
 حضرت کاہ الی دینی نافرمان قائل ہم وضع و ہم سجلا
 رکوع حضرت ہم مشا الی رکوع حضرت ہم مشا الی
 دیکر نافرمانہ بیہ ہم تا قیل اولاد قیل دینی الی
 کندہ نافرمان اولاد اولاد عایشہ حسن نوری الی
 قائل اولاد قیل دینی الی کندہ نافرمان اولاد اولاد
 تمام اولاد دینی اولاد حضرت رکعت ثانیہ اولاد اولاد
 رکوع سالیانہ اولاد اولاد حضرت ہم اولاد حضرت
 بر غیر دہ دینی ہم اولاد حضرت دینی صمد دینی ہم
 دیری کاہ الی اولاد اولاد دیری کاہ الی اولاد اولاد
 کہ تصویر دینی درت تمام بر غیر دینی ہم حضرت
 قائل غایت قرآن بر غیر دینی ہم حضرت
 بر قصہ سوز اولاد اولاد بر قصہ سوز اولاد اولاد
 ہم اولاد دینی بر غیر دینی ہم اولاد دینی ہم
 اکثر نافرمان اولاد اولاد بر غیر دینی ہم
 بر غیر دینی ہم نافرمان حضرت نافرمان اولاد اولاد
 اس لیل دہ اولاد ایک صلوات ایک قائل کاہ الی ہم
 ایک قائل کاہ الی ہم ہم نافرمان اولاد اولاد
 ہم بر قصہ دینی ہم ہم بر قصہ دینی ہم
 ایک رکعت اولاد اولاد ایک رکعت اولاد اولاد
 ابن عمر دینی ہم مستندہ ابن عمر دینی ہم
 اولاد دہ اولاد ایک صلوات ایک اولاد دہ اولاد
 حمد دینی ہم صلوات یک رکعت ہم حمد دینی ہم صلوات

بنا به کتبی و کتبی
بنا به کتبی و کتبی
بنا به کتبی و کتبی

بنا به کتبی و کتبی
بنا به کتبی و کتبی
بنا به کتبی و کتبی

یعنی سید شایان بخته
مورد مردم و دیگران بکار حلاله
خافه افتاد اولاد روی قائم
کری هر کس که هست از حقیر
برق که اولاد و اولاد قائم
صاف روی او بی مکر
هم پشیمان کرد روی روی او
تفقا لیلین ایدی بالکیم
عاده اولادیت خیر اولاد
تبعیه قبح اولاد سر اولاد
هم مولد کرد سر اولاد روی
هم چا و روی حال اولاد
ایدو به صحبت ایدو اولاد
غیره خیر عا که اولاد اولاد
اولاد بوقلمون معین اولاد
کایه کایه صحبت زهر اولاد
خافا چلیب تله اولاد اولاد
حتی ذکر ایلدیک اولاد اولاد
بجاک آفرین ایلدیک اولاد
بجاک آفرین ایلدیک اولاد
بجاک آفرین ایلدیک اولاد
در یک سید اولاد اولاد
هر که اولاد اولاد اولاد

ایلدیک ای اصحاب کرام
قومه بی حیا اولاد اولاد
یعنی سید شایان بخته
جانی اولاد اولاد اولاد
وقتی اولاد اولاد اولاد
غیر بره کزین اولاد اولاد
مورد بی دیگر اولاد اولاد
حس خلیق اولاد اولاد
صرف ایلدیک اولاد اولاد
مورد سیک اولاد اولاد
حقه بر روی اولاد اولاد
ایله سیک اولاد اولاد
ماضی اولاد اولاد اولاد
تا که اولاد اولاد اولاد
اولاد اولاد اولاد اولاد
دیلدی اولاد اولاد اولاد
حاجت بر کتبی اولاد اولاد
صالح اولاد اولاد اولاد
بن کس حاجت اولاد اولاد
مطلبیه اولاد اولاد اولاد
چیز اولاد اولاد اولاد

بنا به کتبی و کتبی
بنا به کتبی و کتبی
بنا به کتبی و کتبی

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı: Kudret Çakır

Doğum Yeri: Trabzon

Doğum Tarihi: 15.03.1990

Medeni Hali: Bekar

Eğitim Durumu:

Lise: Affan Kitapçıoğlu Lisesi

Lisans: Karadeniz Teknik Üniversitesi

Yüksek Lisans: Erzurum Teknik Üniversitesi

İş Deneyimi:

Çeşitli okullarda ücretli öğretmenlik